

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta

DISERTAČNÍ PRÁCE

PŘÍLOHA

2019

PhDr. Xenie Vicaire

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta

DISERTAČNÍ PRÁCE
PŘÍLOHA

Lexikální galicizmy v ruském jazyce a možnosti jejich využití ve výuce
ruštiny jako druhého a dalšího cizího jazyka

Lexical Gallicisms in Russian Language and Possibilities of Their Use in
Teaching Russian as Second and Another Foreign Language

PhDr. Xenie Vicaire

Školitelka: PhDr. Hana Žofková, CSc.

doc. PhDr. Marie Fenclová, CSc.

Studijní program: Pedagogika

Studijní obor: Pedagogika

2019

Prohlašuji, že jsem disertační práci na téma Lexikální galicizmy v ruském jazyce a možnosti jejich využití ve výuce ruštiny jako druhého a dalšího cizího jazyka vypracovala pod vedením školitelek PhDr. Hany Žofkové, CSc., doc. PhDr. Marie Fenclové, CSc. samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 16. prosince 2019

.....

podpis

Obsah

Příloha 1 – Korpus lexikálních galicizmů (LG)	6
Příloha 2 – Lexikální galicizmy rozřazené podle vybraných tematických okruhů	77
Příloha 3 – Příklady četnosti výskytu LG v UMS RJ vzhledem k jednotlivým tematickým okruhům na úrovni A1 – A2	99
Příloha 4 – Průvodní dopis dotazníkového šetření	109
Příloha 5 – Přejímky ve výuce ruštiny – dotazník pro učitele.....	111
Příloha 6 – Návrhy pracovních listů	118
Příloha 7 – Ukázky dotazníků vyplněných žáky	187

Výslovnost

Tvrdá výslovnost písmene «e» – [э] ve slovech: *¹шимпанзе [зэ], нескл., м. < chimpanzé, *шоссе [сэ] нескл., ср. < chaussée, *фрикаделька [дэ], ж., *тире [рэ], *тенденциозный [тэ, дэ], *депо [дэ] и [де] нескл., ср., шеф, *экстерн [тэ], м., *интернат [тэ], каре [рэ] нескл., ср. и неизм., *пантера [тэ], -ы, ж., *антенна [тэ], -ы, ж., *интернациональный [тэ], *интернационализм [тэ], *интерьер [тэ] < франц. intérieur, *метрдотель [тэ], *метрополитен [тэ], *деликатес [тэ], *кабаре [рэ], нескл., ср., *интернационал [тэ], *митенки [тэ]², ед. ч. митенка [тэ], ж. < франц. mitaines, *резюме [мэ] нескл. ср. (книжн.), *амбре [рэ] нескл., ср., *кашне [нэ] нескл., ср. < франц. cache-nez, *купе [пэ], нескл., ср. < франц. (n. m.) coupé, *портмоне [нэ], нескл., ср. < франц. portemonnaie, *биде [дэ], нескл., ср. < франц. bidet, *декольте, [дэ, тэ], нескл., ср., *галифе [фэ], нескл., ср., *бижутерия и *бижутерия [тэ], ж., собир. < франц. bijouterie, пюре [рэ] < франц. purée (srov. angl. purée, čes. pyré, pol. piure, purée), *протеже [тэ], нескл., м. и ж. < франц. protégé (srov. angl. protégé, protected, čes. protežé, chráněnc, chráněnka, pol. protegowana, protegowany), *протежировать [тэ] < франц. protéger – «покровительствовать» (srov. čes. protežovat, pol. protegować, angl. protect, guard), *эссе [сэ], нескл., ср. (спец.) < франц. (n. m.) essai (srov. angl. essay, čes. esej, essay [esej], pol. esej), *партер [тэ], м. < франц. parterre (srov. angl. parterre, čes. parter, pol. parter), *эстетика [тэ], *гортензия [тэ] < франц. (n. m.) hortensia (srov. čes. hortenzie, pol. hortensja, angl. hydrangea), *орхидея [дэ] < франц. (n. f.) orchidée (srov. čes. orchidej, orchidea, pol. orchidea, angl. orchid), *миллиардер [дэ] < франц. milliardaire (srov. čes. miliardář, pol. miliard, angl. billionaire), aj.,

¹ hvězdička před slovem (*) znamená, že se jedná o slovní zásobu, která není obsažena v UMS RJ, tj. není součástí slovní zásoby na úrovni A1 – A2.

² Ve slovnících Fasmera, Černých a Švedovové, rovněž v Akademickém ortografickém slovníku se neuvádí tvrdá výslovnost „e“ ve slově *митенки, ед. ч. митенка, na rozdíl od výkladového slovníku Ušakova.

avšak může vzniknout interferenční vliv češtiny, příp. angličtiny jako CJ1 a vnitrojazykový vliv v ruštině v rámci etymologických dublet s odlišným významem, např. ***соли́тер** [тэ], м. – «крупный брильянт» < франц. solitaire (srov. angl. solitaire, čes. solitér, pol. zast. soliter) a ***соли́тёр** м. – «ленточный червь, паразитирующий в теле человека и животных» < франц. (n. m.) solitaire – «ленточный червь», «отшельник» (srov. čes. tasemnice, solitér, pol. soliter, tasiemiec, angl. tapeworm), **секретер** [тэ] a **секретарь** < франц. secrétaire, aj.

avšak může působit vnitrojazyková interference v rámci ruštiny v jejímž důsledku se výslovnost měkkí. Čeští žáci často pod vlivem češtiny jako mateřského jazyka měkkění nerealizují, např. ***миллионер** [не] < франц. millionnaire (srov. angl. millionaire, čes. milionář, pol. milioner), ***дефицит** [де] < франц. déficit (srov. angl. deficit, čes. deficit, pol. deficyt), **идея** [де] < франц. idée (srov. čes. idea, pol. idea, angl. idea), ***идеал** [де] < франц. (n. m.) idéal (srov. angl. ideal, čes. ideál, pol. ideał), ***идеальный** [де] < франц. (adj.) idéal (srov. angl. ideal, čes. ideální, pol. idealny), ***аллея** [ле] < франц. allée (srov. angl. alley, čes. alej, stromořadí, pol. aleja), ***эпопея** [пе] < франц. épopée (srov. angl. epopée, čes. еpopеj, pol. еpopеja), ***трофей** [фе], м. < франц. trophée (srov. angl. trophy, čes. (ž.) trofej, pol. trofeum, łup), ***анкета** [ке] – «опрос» < франц. enquête (srov. angl. inquest, čes. anketa, dotazník, pol. anketa), ***манеж** < франц. manège (srov. angl. manege, manège, čes. maněž ž., pol. maneż), ***фланель** [не], ж. < франц. flanelle (srov. angl. flannel čes. flanel, pol. flanela), aj.

Odlišná výslovnost přejatých slov v ruštině a češtině: майонез [йянэ] < франц. (n. f.) mayonnaise (srov. angl. mayonnaise, čes. majonéza, pol. majonez), aj.

Hiát. Там, kde má francouzština polosamohlásku nebo hiát, v ruštině vzniká ve výslovnosti hiát vždy.: ***дуэль**, ***статуэтка** < франц. statuette (srov. angl. statuette, čes. soška, figurka, pol. statuetka), ***идеал** [де] < франц. (n. m.) idéal (srov. angl. ideal, čes. ideál, pol. ideał), **киоск**, **диета** [иэ], ***идиот**, ***инициал**, ***ион**, ***татуаж** (srov. rus. татуировка, тату, pol. tatuaż, angl. tattoo, tatttoing), ***татуировать** (srov. čes. tetovat, pol. tatuować, angl. get a tattoo), ***менуэт** < франц. menuet (srov. angl. minuet, čes. menuet), ***идеальный** [де] < франц. (adj.) idéal (srov. angl. ideal, čes. ideální, pol. idealny), ***эксплуатация**, ***силуэт** < франц. silhouette (srov. angl. silhouette, čes. silueta

– «stínový obraz», pol. sylweta, sylwetka), ***текстуальный** (книжн.) < франц. textuel (srov. angl. textual), ***интеллектуальный** < франц. intellectuel (srov. angl. intellectual), ***сексуальный** < франц. sexuel, ***эмоциональный** < франц. émotionnel, a jiné.

Вýсловност [s] ve ruských slovech oproti češtině [z]. Ruština zde je věrná francouzské výсловности, neboť francouzština vyslovuje s jako [z] pouze v postavení mezi dvěma samohláskami: консервы³, < (n. f.) франц. conserve (srov. rus. консервная банка, čes. konzerva, pol. konserwa), *консультант, *консультация < франц. consultation, *консультировать, экскурсия, *экспансия, *экспансивный, *эмульсия, *сенсация < франц. sensation (srov. čes. senzace, sensace – «událost způsobující překvapení, vzrušení, údiv»), *пенсия < франц. pension (srov. angl. pension, čes. důchod, penze, pol. pensja), *арсенал < франц. arsenal (srov. angl. arsenal, čes. arzenál, pol. arsenał), avšak *иллюзия, *иллюзионист < франц. illusionniste, *резолуция < франц. résolution, *экспертиза, *экспозиция, *принцесса < франц. princesse (srov. angl. princess, čes. princezna), aj.

Пřízvuk ve slovech: *и́рис – «цветок» (srov. rus. и́рис, и́риска – «сорт конфет», вероятно, русское новообразование начала XX в. на базе и́рис – «цветок» (конфета отличается особой душистостью), *бижу́терия и *бижу́терия [тэ], ж., собир. < франц. bijouterie, *га́ла и *га́ла, неизм. < франц. (n. m.) gala (srov. angl. gala, čes. gala, pol. gala), avšak může vzniknout interferenční vliv češtiny, příp. angličtiny jako CJ1, např. *диало́г < франц. dialogue (srov. angl. dialogue, čes. dialog, pol. dialog), *ката́лог < франц. catalogue (srov. angl. catalogue, čes. katalog, pol. katalog), aj. Sami rodilí mluvčí někdy používají chybně přízvuk ve slovech *ката́лог, aj.

³ Zařlucena jsou slova, v nichž se některé české učebnice mýlí, např. zde v ruštině se užívá pouze plurálová podoba „консервы“, ačkoliv se chybně uvádí tvar slova v singuláru консерва v seznamu mezinárodních slov – internacionalizmů jako doplňkový materiál k jednotlivým lekcím v UMS Pojehali! Rychlý start (PRS/L3/s. 99).

Pravopis

Zdvojené souhlásky ve FJ a jejich formální transformace v ruštině bud' se zachováním zdvojení nebo pouze s jednou souhláskou: **адрес, пресса, программа, терраса, аккорд, ассистент** < франц. assistant (англ. assistant, чes. asistent, pol. asystent), **багаж** < франц. bagage (srov. англ. baggage, чes. zavazadlo/-a, bagáž, pol. багаж), **коллега, класс, группа, багет, круассан, *сомелье, *деликатес [тэ]** < франц. délicatesse (srov. чes. delikatesa, lahůdka, specialita, pol. delikates, specjał, przysmak, англ. delicatessen, deli), ***аплодисменты, ед. ч. (устар.) *аплодисмент м.** < франц. applaudissements (srov. чes. potlesk, aplaus, pol. oklask, mn. oklaski, aplauz, англ. applause, clapping), ***аплодировать** < франц. applaudir (srov. англ. applaud, чes. tleskat, aplaudovat, pol. klaska, oklaskiwać, bić brawo, aplauzować), ***атака, террорист, *эскиз, *чемпионат, *группа, *тротуар, *тонна** < франц. tonne (англ. ton, tonne, чes. tuna, pol. tona), ***тоннаж, *революционер, *компресс, *атташе нескл., м., *афера, *афиша, *интеллект, *интеллектуальный, *интеллигент, *интернат [тэ], *ипподром** < франц. hippodrome (srov. англ. hippodrome, чes. hipodrom, hippodrom, pol. hipodrom), ***баррикада** < франц. (n. f.) barricade (srov. англ. barricade, чes. barikáda, pol. barykada), ***баррикадировать** (srov. англ. barricade, чes. zabarikádovat, barykadować), ***барьер, *бас** 1. "низкий голос", 2. "контрабас" < франц. basse (srov. чes. bas x basa), **бассейн** < франц. bassin, ***карбонад** < франц. carbonnade, **каре [рэ] нескл. ср. и неизм.** < франц. carré (srov. чes. karé „vojenský útvar“), ***антенна [тэ], *аттракцион** < франц. attraction, ***иллюзионист** < франц. illusionniste, ***иллюзия, *колонна, грипп** < франц. grippe (srov. чes. chřipka), **десерт** < франц. dessert (srov. чes. dezert), ***дрессировать** < франц. dresser (srov. чes. drezírovat), ***бриллиант [лья] а *брильянт** < франц. brillant – «блестящий» < briller – «блестеть» (srov. чes. brilliant), ***коммерция, *комод** < франц. commode, ***комиссионер** < франц. commissionnaire, **килограмм** < франц. kilogramme, ***барьер** < франц. (n. f.) barrière (srov. чes. bariéra), ***комод** < франц. commode – букв. «удобный» (srov. чes. komoda), ***резонёр** < франц. raisonneur (srov. чes. mravokárce, kazatel), ***коммунальный** < франц. communal, ***принцесса** < франц. princesse (srov. англ. princess, чes. princezna), ***карьерера** < франц.

(n. f.) carrière (srov. angl. career, čes. kariéra), ***шансонье** < франц. chansonnier (srov. angl. chansonnier, čes. chansoniér – «zpěvák šansonů»), ***бекас** — птица «Scolopax» < франц. (n. f.) bécasse < bec – «клюв» (srov. čes. bekasina, angl. common snipe), ***браконьер** < франц. braconnier, ***папильотка** < франц. papillotte (srov. angl. papillotte, čes. papilot, pol. papilot), ***оппортунист** < франц. opportuniste (srov. čes. oportunista), ***грамм**⁴ < франц. gramme (srov. angl. gram, čes. gram, pol. gram), ***пессимизм** < франц. pessimisme (srov. angl. pessimism, čes. pesimismus, pesimismus, pol. pesymizm), ***перрон** < франц. Perron (srov. angl. platform, čes. nástupiště, peron, perón, pol. peron), ***параллель** < франц. (n. f. et m.) parallèle (srov. angl. parallel, čes. paralela), ***параллельный** < франц. (adj.) parallèle (srov. angl. parallel, čes. paralelní), ***партер** [тэ], м. < франц. parterre (srov. angl. parterre, čes. parter, pol. parter), ***акварель** < франц. aquarelle (srov. angl. aquarelle, čes. (m.) akvarel, pol. akwarela), ***ассамблея** < франц. assemblée < assembler – «собирать» (srov. angl. assembly, čes. shromáždění, pol. zebranie), ***аллея** [ле] < франц. allée (srov. angl. alley, čes. alej, stromořadí, pol. aleja), ***миллиардер** [дэ] < франц. milliardaire (srov. čes. miliardář, pol. miliarder, angl. billionaire), **миллиард** < франц. milliard – «миллиард» (srov. angl. milliard, čes. miliarda, pol. miliard), ***миллионер** [не] < франц. millionnaire (srov. angl. millionaire, čes. milionář, pol. milioner), **миллион** < франц. million (srov. angl. million, čes. milion, milión, pol. milion), ***суфлёр** < франц. souffleur < souffler – «дышать, дунуть», «подсказывать» (srov. čes. suflér, pol. sufler, angl. prompter), ***суфлировать** < франц. souffler (srov. pol. suflować – «wykonywać pracę suflera, podpowiadać aktorom text»), **пассажир** (srov. angl. passenger, čes. cestující, pasažér, pol. pasażer), **пассаж** (srov. angl. passage, čes. pasáž, pol. pasaż), ***писсуар** < франц. pissoir (srov. angl. pissoir, čes. pisoár, pissoir [pisuár], pol. pisuar), ***баркас** – «большое гребное судно» < франц. (n. f.) barcasse (srov. angl. cutter, čes. kutr, šalupa, loďka, pol. barkas), **шасси нескл., ср.** < франц. châssis – «остров, каркас», «шасси» (angl. chassis, čes. podvozek, rám, šasi), ***панно нескл., ср.** < франц. panneau (čes. panó), **балет** < франц. ballet

⁴ – «единица веса в метрической системе мер, одна тысячная часть килограмма». В русском языке слово грамм известно с начала XIX в. Яновский (1803 г.) отм. грамма – «название нового французского веса (=0,001 кг)». В совр. форме у Плюшара (1838 г.). В общее употр. это слово вошло с 11-IX-1918 г., когда был обнародован декрет СНК РСФСР о введении в России международной метрической системы мер и весов.

(srov. angl. ballet, čes. balet, pol. balet), **балерина** < франц. ballerine (srov. čes. balerína, baletka, pol. balerina, angl. ballerina), **бал** < франц. bal (srov. angl. ball, čes. bál, pol. bal; srov. rus. **балл** – «единица оценки успехов в школе», «шар при баллотировании» < франц. (n. f.) balle), ***профессия** < франц. profession (srov. angl. profession, čes. profese, pol. profesja, zawód), ***профессор (ИСГРЯ)** < франц. professeur (srov. angl. professor, čes. profesor, pol. profesor), ***профессиональный** < франц. professionnel (srov. čes. profesionální, pol. profesjonalny, angl. professional), ***аллергия** < франц. allergie (srov. čes. alergie, pol. alergia, angl. allergy < něm.), ***аллерген** < франц. allergène (srov. čes. alergen, pol. alergen, angl. allergen), aj.

Tvrdá samohláska « э » v pravopisu uvnitř slov: ***дуэль, *мэр, *мэрия, *аэроплан, аэропорт, *статуэтка** < франц. statuette (srov. angl. statuette, čes. soška, figurka, pol. statuetka), ***менуэт** < франц. menuet (srov. angl. minuet, čes. menuet), ***силуэт** < франц. silhouette (srov. angl. silhouette, čes. silueta – «stínový obraz», pol. sylweta, sylwetka), aj.

Měkká samohláska « и » : ***тип** < от франц. type, ***тигр** < от франц. tigre, ***тапир** < франц. tapir, ***тамбурин** < франц. tambourin, ***анис** < франц. anis (srov. čes. anýz), aj.

Odlišná hlásková transformace franc. « h » : ***истерия** < франц. hystérie (srov. čes. hysterie), ***ипподром⁵** < франц. hippodrome (srov. angl. hippodrome, čes. hipodrom, hippodrom, pol. hipodrom), ***азарт** < франц. hazard (srov. angl. hazard, čes. hazard, pol. hazard), ***гиппопотам** < франц. hippopotame (srov. pol. hipopotam, čes. hroch, angl. hippopotamus, hov. river horse, hippo), ***гугенот, *гугеноты** < франц. huguenot (srov. angl. Huhuenot, čes. hugenot [igenot], pol. hugenot), ***гектар** < франц. hectare (srov. angl. hectare, čes. hektar, pol. hektar), ***герой** < франц. héros (srov. angl. hero, čes. hrdina, pol. bohater), ***героиня** < франц. héroïne (srov. angl. heroine, čes. hrdinka, pol. bohaterka, w teatrze: heroína), ***героический** < франц. héroïque (srov. angl. heroic, čes. hrdinský, pol. bohaterski, heroiczny), ***гигиена** < франц. hygiène (srov. angl. hygiene, čes. hygiena, pol. higiena), ***гонорар** < франц. honoraire (srov. čes. honorář, pol.

⁵ Позднее заимств. из франц. hippodrome; напротив, др.-русск. иподрумие (Новгор. I летоп. и др.), иподромие (Пов. врем. лет, Искандер) прямо из ср.-греч. Ср. форма слова с нач. « и » у М. Фасмера (гипподром, ипподром), у П. Я. Черных (ипподром) и у Н. Ю. Шведовой (ипподром).

honorarium, wynagrodzenie, angl. fee, honorarium), ***горельеф** < франц. haut-relief – «высокий рельеф» (srov. angl. high relief, čes. hautrelief [ótreliéf], pol. haut-relief), ***гортензия [тэ]** < франц. (n. m.) hortensia (srov. čes. hortenzie, pol. hortensja, angl. hydrangea), aj.

Odlíšná hláska/grafém ve slovech ve srovnání ruštiny nejen s francouzštinou, ale případně i s angličtinou, češtinou a polštinou: ***талант** < франц. talent – «талант, одаренность» (srov. angl. talent, čes. talent, pol. talent), ***карнавал** (srov. angl. carnival, čes. karneval, pol. karnawał), **десерт** < франц. dessert (srov. čes. dezert), ***тюль** < франц. (n. m.) tulle (srov. čes. tyl), **берет** < франц. béret (srov. čes. baret), ***стиль** < франц. style (srov. angl. style, čes. styl, pol. styl), ***сироп** < франц. sirop (srov. čes. sirup, sirob), ***этюд** (srov. čes. etuda [etyda]), ***анис** < франц. anis (srov. čes. anýz), ***дебют** < франц. début – «начало, дебют» (первонач. «первый выстрел по мишени») (srov. čes. debut [debut i debit], pol. debiut), ***дебютант** – «тот, кто дебютирует где-н.» < франц. débutant (srov. čes. debutant [debutant i debitant], pol. debiutant), ***дебютировать** < франц. débiter (srov. angl. debut, make his/her debut, čes. debutovat, pol. debiutować), **автомобиль** < франц. automobile (srov. angl. automobile, car, čes. automobil, auto, pol. samochód, auto), **мотоцикл** < франц. motorcycle (srov. čes. motocykl, motorka – «jednostopé motorové vozidlo», angl. motorcycle, motorbike), **меню нескл., ср.** < франц. menu (srov. angl. menu, čes. jídelní lístek, menu [meny i menu], pol. menu, jadłospis, karta dań), ***пармезан** < франц. parmesan (srov. čes. parmazán, parmezán), ***интрига** < франц. (n. f.) intrigue (srov. angl. intrigue, čes. intrika, pol. intryga), ***интриган** < франц. (adj. et n.) intrigant (srov. angl. intrigant, čes. intrikán, pol. intrygant, rus. zast. **интригант**), ***интриговать** < франц. intriguer (srov. angl. intrigue, čes. intrikovat a intrikařit, pol. intrygować), **идея [де]** < франц. idée (srov. čes. idea, pol. idea, angl. idea), **пюре [рэ]** < франц. purée (srov. angl. purée, čes. pyré, pol. piure, purée), ***жокей** < франц. jockey (srov. čes. žokej, pol. dżokej, angl. jockey), ***табакерка** < франц. tabatière (srov. angl. snuffbox, tobacco pouch, čes. tabatěrka, pouzdro na tabák, pol. tabakierka, tabakiera, pojemniczek na tabakę), ***скорпион** < франц. scorpion (srov. angl. scorpion, čes. škorpión, škorpión, štír, pol. skorpion), ***стандарт** < франц. standard < англ. < ст.-франц. estandard, восх. (как отглагол. сущ.) к лат. extendere (ср. франц. étendre) – «расширяю», «натягиваю» (srov. angl. standard, čes. standard, pol. standard),

***арсенал** < франц. arsenal (srov. angl. arsenal, čes. arzenál, pol. arsenał), ***сурдина и сурдинка** < франц. sourdine (srov. čes. dusítko, sordina, pol. sordina, angl. mute, sordino), ***виза** < франц. viser (srov. angl. visa, čes. vizum, visum, pol. wiza)), ***бамбук** < франц. bambou (srov. čes. bambus, pol. bambus, angl. bamboo), ***баланс** < франц. balance – «весы» (srov. angl. balance, čes. balanc, balance, pol. balans), ***специалист** < франц. spécialiste (srov. angl. specialist, čes. specialista, pol. specjalista), **спортивный** < франц. sportif (srov. čes. sportovní, pol. sportowy), ***популярный** < франц. populaire (srov. angl. popular, čes. populární, pol. popularny), ***жест** < франц. geste (srov., čes. gesto, pol. gest, angl. gesture), ***трамплин** < франц. tremplin (srov. čes. trampolína), ***эстафета** < франц. estafette (srov. franc. relais, angl. relay (race), čes. štafeta, pol. sztafeta), ***кларнет** < франц. clarinette, восх. к ст.-франц. clarine – «колокольчик» (srov. angl. clarinet, čes. klarinet), ***кашемир** < франц. cachemire (srov. čes. kašmír), ***шаль ж.** < франц. (n. m.) châle (srov. čes. šál, šála, angl. shawl), ***параллель** < франц. (n. f. et m.) parallèle (srov. angl. parallel, čes. paralela), ***медаль** < франц. médaille (srov. angl. medal, čes. medaile, pol. medal), ***диагональ** < франц. (n. f.) diagonale, (adj.) diagonal (srov. angl. diagonal, čes. uhlopříčka, diagonála, pol. przekątna, diagonal), ***деталь** < франц. (n. m.) detail (srov. angl. detail, čes. detail, pol. detal), ***брошка и брошь ж.** < франц. broche (srov. angl. brooch x broche, čes. brož, pol. broszka), ***брошюра [шү]** < франц. brochure (srov. angl. brochure, čes. brožura, pol. broszura), ***аплодировать** < франц. applaudir (srov. angl. applaud, čes. tleskat, aplaudovat, pol. klaska, oklaskiwać, bić brawo, aplauzować), aj.

Niát s pravopisnou hláskovou změnou v porovnání ruštiny, francouzštiny a češtiny: ***туалет** < франц. toilette (srov. čes. toaleta), ***мемуары** < франц. mémoires (srov. čes. memoáry), **репертуар** < франц. répertoire (srov. čes. repertoár), ***писсуар** < франц. pissoir (srov. angl. pissoir, čes. pisoár, pissoir [pisuár], pol. pisuar), aj.

Možnosti nácviku azbuky a sémantizace ruských přejímek z francouzštiny s oporou o češtinu, na základě podobnosti výrazů: ***шик м. р. (разг.)**, ***экспертиза**, ***эксперт**, ***эликсир**, ***элита**, ***эмбарго** нескл. ср. р. (спец.), ***эмигрант**, ***эталон**, ***фрак**, ***формат**, ***фонд**, ***фойе** нескл., ср., ***флирт**, ***флакон**, ***фильтр**, ***фестиваль** < франц. festival (srov. angl. festival, čes. festival, pol. festiwal), ***ферма**,

*фельетон, *факир, *ураган, *тюрбан, *тюльпан, *турникет, *турбина, *тон, *тик, *текстильный < франц. textile, *тариф, *талон, *талисман, *тактика, *такт, *табурет(-ка), *табу нескл., ср., *реванш, *пилюля, *карикатура, *шарм, *капитал, *картон, *карьеря, *каталог, киоск, ангина, *альбатрос, *клише нескл., ср., *амулет, *институт, *зона, *йод, *жокей, *зигзаг (srov. čes. cikcak), *зенит, *жанр, *демократ, *курьер, *афера, *аэроплан, *эскорт, *галиматья, *гримаса, *депо [дэ] и [де] нескл., ср., *дефицит [де] < франц. déficit (srov. angl. deficit, čes. deficit, pol. deficyt), *диалог < франц. dialogue (srov. angl. dialogue, čes. dialog, pol. dyalog), диплом, *дипломат, *демократ, *аристократ, *диск, *бомба, *идиот, *инициатива, *инстинкт < франц. instinct (srov. angl. instinct, čes. instinkt), *информатика, *кабина < франц. cabine (srov. angl. cabin, čes. kabina), *кабинет, *кабриолет, *какао нескл. ср. р., *каламбур = kalambúr (slovní hříčka), *калибр, *канал, *бас, *кардинал, *антилопа, *жетон, *вулкан, *поза, *кадет, *педант, *секретариат, *жаргон, *бергамот, *портрет, *капитан, *амфитеатр, *ананас, *кокон, *фетиш, *канкан < франц. cancan (от детского назв. утки), *текст, *романтик, *роман < франц. roman, *диапазон < франц. diapason (srov. čes. rozpětí, rozsah, diapazon, angl. diapason), *диаметр, метр < франц. mètre (srov. angl. meter, čes. metr), километр < франц. kilomètre (srov. angl. kilometer, čes. kilometr), *идеал [де] < франц. (n. m.) idéal (srov. angl. ideal, čes. ideál, pol. ideał), *поза, режим < франц. régime (srov. angl. regime, čes. režim), диета [из], *пантомима, *барон, микроб, микроскоп, *микрофон, телефон, *фанфарон, *эмир, *клика ж. (презр.). < франц. (n. f., fam. et pej.) clique (srov. angl. clique, čes. klika), *каста, *реклама, *шеф, *шарлатан < франц. charlatan (srov. angl. charlatan, čes. šarlatán), *шарада < франц. (n. f.) charade (srov. angl. charade, čes. šaráda), *шансон < франц. (n. f.) chanson – «песня» (srov. angl. chanson, čes. šanson, chanson – «s těžším v poeticky hodnotném textu», pol. chanson), *дублет, *дублон < франц. doublon (srov. čes. dublon, doblon – «stará španělská zlatá mince»), *портьера < франц. (n. f.) portière (srov. angl. portiere, čes. portiera – «závěs na dveřích»), *жабо нескл., ср. < франц. jabot (srov. angl. jabot, čes. žabó, žabot, šaró, šapo), *манжета < франц. manchette (srov. angl. manchette, čes. manžeta), *рагу нескл., ср. < франц. ragoût < ragoûter – «возбудить аппетит» (srov. angl. ragout, čes. ragú), *бетон < франц. béton (srov. angl. concrete, čes. beton),

***паразит**, ***кокарда** < франц. cocarde (srov. angl. cockade, čes. kokarda), ***платформа** < франц. plate-forme (srov. angl. platform, čes. platforma, pol. platforma), ***баржа** < франц. (n. f.) barge (srov. angl. barge, čes. (nákladní) člun, barža), **барка** < франц. (n. f.) barque (srov. angl. barque, bark, čes. bárka, loďka, člun, pol. barka), ***сигнал** < франц. signal (srov. angl. signal, čes. signál), ***топаз** < франц. topaze (srov. angl. topaz, čes. topaz, topas), ***араб** < франц. arabe (srov. angl. Arab, čes. Arab), ***ар** < франц. (n. m.) are (srov. angl. are, čes. ar), ***мотор** < франц. moteur (srov. angl. motor, čes. motor), ***салон** < франц. salon (srov. angl. salon, saloon, čes. salon, salón), ***мотив** < франц. motif (srov. angl. motif, čes. motiv), **манифест** < франц. manifeste (srov. angl. manifest, čes. manifest, pol. manifest), ***мансарда ж.** < франц. (n. f.) mansarde (srov. angl. mansard, čes. mansarda), ***патриот** < франц. patriote (srov. angl. patriot, čes. vlastenec, patriot, pol. patriota), ***фрагмент** < франц. fragment (srov. angl. fragment, čes. fragment, pol. fragment), ***импотент** < франц. impotent (srov. angl. impotent man, čes. impotent, pol. impotent), ***партизан** < франц. partisan (srov. angl. partisan, čes. partyzán), ***акробат** < франц. acrobate (srov. angl. acrobat, čes. akrobat, pol. akrobata), ***анкета [ке]** – «опрос» < франц. enquête (srov. angl. inquest, questionnaire, čes. anketa, dotazník, pol. ankietka, kwestionariusz), ***табак** < франц. tabac (srov. angl. tobacco, čes. tabák, pol. tytoń), ***эталон** < франц. étalon, ***риск** < франц. risque, ***скафандр** < франц. scaphandre⁶ (srov. čes. skafandr, pol. skafander), ***скелет** < франц. squelette (srov. čes. kostra, skelet, pol. szkielet, angl. skeleton), ***софа мн. ч. софы, соф, софам, ж.** – «низкий широкий диван» < франц. sofa, восх. к араб. suffa – «подушка на верблюжьем седле» (srov. angl. sofa, čes. sofa, pol. sofa), ***аргумент** < франц. argument (srov. angl. argument, čes. argument, pol. argument), ***аркада** < франц. arcade (srov. angl. arcade, čes. arkáda, pol. arkada), ***арена** < франц. arène (srov. čes. aréna, pol. arena), **зебра** < франц. zèbre (n. m.) zèbre (srov. čes. zebra, pol. zebra, angl. zebra), **балет** < франц. ballet (srov. angl. ballet, čes. balet, pol. balet), **балерина** < франц. ballerine (srov. čes. balerína, baletka, pol. balerina, angl. balerína), **балкон** < франц. balcon (srov. čes. balkon, balkón, pol. balkon, angl. balcony), **бал** < франц. bal (srov. angl. ball, čes. bál, pol. bal), ***монитор** < франц. moniteur < англ. monitor (srov. angl. monitor, čes.

⁶ Во французском языке – искусственное образование на основе греческих слов: корыто, таз, ванна, лодка + мужчина, человек.

monitor, pol. monitor), **бал** < франц. bal (srov. angl. ball, čes. bál, pol. bal; srov. rus. **балл** – «единица оценки успехов в школе», «шар при баллотировании» < франц. (n. f.) balle), ***драматург** < франц. dramaturge (srov. angl. dramaturge, čes. dramaturg), ***пикник** < франц. pique-nique – «repas en plein air» (srov. angl. picnic, čes. piknik, pol. piknik), aj.

Možnosti nácviku azbuky a semantizace ruských přejímek z francouzštiny bez opory o češtinu, na základě podobnosti výrazů: ***валет** < франц. valet, ***капюшон** < франц. capuchon (srov. čes. kapuce, ž.), ***капот 1. м. р. (спец.) и 2. м. р. (устар.)** < франц. capot (srov. čes. kapota, ž. – «kryt motoru dopravních prostředků», čes. kapot, m. (zast.) – «plášť s kapucí», čes. kapotek, m. a kapotka, ž. (zast.) – «malý ženský klobouček (podle módy z konce 19. stol.) uzavovaný pod bradou stuhami»); franc. capote⁷, n. f.), ***резон (устар. и разг.)** < франц. raison – «дovод, основание, мотив», ***результат** < франц. résultat, ***экран** < франц. écran (srov. pol. ekran), ***эпатаж, *эпатировать** < франц. épater (srov. angl. amaze, confound, impress, cause a sensation, shock, čes. ohromit, omráčit, šokovat, pol. epatować), ***газон** < франц. gazon (srov. pol. gazon), ***эклер** < франц. éclair (srov. angl. éclair), ***инструмент, *клавесин** < франц. clavesin, ***пари нескл., ср.** < франц. pari < parier – «биться об заклад» (srov. čes. sázka), ***бигуди нескл., ср. и мн. (мн. также бигуди, -ей; прост.)** < франц. (n. m.) bigoudi, **спектакль** < франц. spectacle (srov. angl. theatre performance, spectacle, čes. divadelní představení, pol. spektakl), ***суфлировать** < франц. souffler (srov. pol. suflować – «wykonywać pracę suflera, podpowiadać aktorom text»), ***бокал** < франц. bocal – «банка, бутылка», **бутон** < франц. bouton – «почка, бутон» (srov. čes. buton – «kulatá naušnice s jedním drahokamem, perlou nebo korálem»), **avšak *макияж** < франц. maquillage (srov. čes. (na)líčení, mejkap, make-up, makeur [mejkap], líčidla, pol. makijaż, angl. makeup), aj.

⁷ 1. Couverture mobile et souple d'une voiture découverte. 2. Vêtement militaire porté sur la tunique. 3. Petit chapeau de femme à bride, porté à la fin du XIXe siècle. Larousse: <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais> [online 27/10/2019],], srov. rovněž význam CNRTL: <https://www.cnrtl.fr/definition/capote> [online 27/10/2019].

Slovotvorba v rámci ruštiny

Ve zdrojových slovnících jsou mnohé z uvedených příkladů hodnoceny jako přejímky přímo z francouzštiny. Přesto UMS RJ nacvičují tyto příklady v rámci ruské slovtvorby.

subst. – adj.: спорт – спортивный, эмоция – *эмоциональный, *эпатаж – эпатажный, *талант < франц. talent – «талант, одаренность» (srov. angl. talent, čes. talent, pol. talent) – *талантливый < франц. talentieux, -euse, *иллюзия – *иллюзорный, *параллель – *параллельный, *фрагмент – *фрагментарный, идеал – идеальный, *герой < франц. héros (srov. angl. hero) – *героиня < франц. héroïne (srov. angl. heroine) – *героический < франц. héroïque (srov. angl. heroic), *волонтёр (книжн.) – волонтёрский, *экспансия – *экспансивный, *профессия < франц. profession (srov. angl. profession, čes. profese, pol. profesja, zawód) – *профессор (ИСГРЯ) < франц. professeur (srov. angl. professor, čes. profesor, pol. profesor) – *профессиональный < франц. professionnel (srov. čes. profesionální, pol. profesjonalny, angl. professional), aj.

adj. – adv.: эпатажный – эпатажно, aj.

verba – adj.: интересовать – интересный, aj.

subst. – subst.: *коммерция – *коммерсант; киоск – *киоскёр; секретарь < франц. secrétaire – *секретариат < франц. secrétariat (srov. rus. секретер [тэ] < франц. secrétaire); *комиссар – *комиссариат; *нигилизм < франц. nihilisme – *нигилист < франц. nihiliste; роман – *романист; *драматург < франц. dramaturge (srov. angl. dramaturge, čes. dramaturg) – *драматургия < франц. dramaturgie (srov. čes. dramaturgie); *иллюзия – *иллюзионист < франц. illusionniste; *шансон – *шансонье < франц. chansonnier (srov. angl. chansonnier, čes. chansoniér – «zpěvák šansonů»); миллион < франц. million (srov. angl. million, čes. milion, milión, pol. milion) – *миллионер [не] < франц. millionnaire (srov. angl. millionaire, čes. milionář, pol. milioner); миллиард < франц. milliard – «миллиард» (srov. angl. milliard, čes. miliarda, pol. miliard) – *миллиардер [дэ] < франц. milliardaire (srov. čes. miliardář,

pol. miliardier, angl. billionaire); ***стаж** – ***стажёр** < франц. stagiaire < stage – «стаж» (srov. čes. stážista, stažysta); ***стиль** < франц. style (srov. angl. style, čes. styl, pol. styl) – ***стилист** < франц. styliste (srov. čes. stylistka, pol. stylistka); ***фетиш** – ***фетишист** – ***фетишизм**; **бал** < франц. bal (srov. angl. ball, čes. bál, pol. bal; srov. rus. балл – «единица оценки успехов в школе», «шар при баллотировании» < франц. (n. f.) balle) – **балет** < франц. ballet (srov. angl. ballet, čes. balet, pol. balet) – **балерина** < франц. ballerine (srov. čes. balerína, baletka, pol. balerina, angl. ballerina), ***визит** < франц. (n. f.) visite (srov. angl. visit, čes. vizita, visita, pol. wizyta, wizytacja) – ***визитёр** (книжн. и офиц.) < франц. visiteur (srov. angl. visitor, guest, čes. návštěva, pol. wizytator), ***оппортунизм** < франц. opportunisme (srov. čes. oportunistus, oportunistus, pol. oportunist, angl. opportunism,) – ***оппортунист** < франц. opportuniste (srov. čes. oportunistka, pol. oportunistka, angl. opportunist), aj.

subst. – verba: *эмигрант – ***эмиграция** – ***эмигрировать**; ***эпатаж** – ***эпатировать**; ***консультант** – ***консультация** – ***консультировать**; **редактор** – ***редактировать** < франц. rédacteur; ***татуаж** (srov. rus. татуировка, тату, pol. tatuaż, angl. tattoo, tatting) – ***татуировать** (srov. čes. tetovat, pol. tatuować, angl. get a tattoo); ***поза** – ***позёр** (книжн. неодобр.) – ***позировать**; **режиссёр** – **режиссура** – **режиссировать**; ***гарантия** – ***гарантировать**; ***дебюш** – ***дебюшир м. р. (разг.)** – ***дебюширить** (разг.) < франц. débaucher – «устраивать дебоши»; ***дебют** < франц. début – «начало, дебют» (первонач. «первый выстрел по мишени») (srov. čes. debut [debut i debit], pol. debiut) – ***дебютант** – «тот, кто дебютирует где-н.» < франц. débutant (srov. čes. debutant [debutant i debitant], pol. debiutant) – ***дебютировать** < франц. débiter (srov. angl. debut, make his/her debut, čes. debutovat, pol. debiutować); ***жонглёр** < франц. jongleur – ***жонглировать** < франц. jongler; ***дублёр** < франц. doubleur (srov. franc. (n. f.) **doubleur** x **doubleur**, -euse, čes. dubl, dublér) – ***дублировать** < франц. doubler; ***интрига** < франц. (n. f.) intrigue – ***интриган** < франц. (adj. et n.) intrigant – ***интриговать** < франц. intriguer (srov. angl. intrigue, čes. intrikovat a intrikařit, pol. intrygować); **суфлёр** < франц. souffleur < souffler – «дышать, дунуть», «подсказывать» (srov. čes. suflér, pol. sufler, angl. prompter) – ***суфлировать** < франц. souffler (srov. pol. suflować – «wykonywać pracę suflera, podpowiadać aktorom text»); ***виза** < франц. viser (srov. angl. visa, čes. vizum, visum, pol. wiza) –

***визировать, сов. завизировать** – «поставить (ставить) визу на чём-н.». В. документ, паспорт. < франц. viser (srov. pol. wizować – «oparzyć, opatrywać (paszport) wiza»); ***балансёр** < франц. balanceur (srov. rus. канатоходец, эквилибрист, angl. tightrope walker, ropewalker, ropedancer, čes. provazochodec, pol. balansista) – ***балансир** – «шест для равновесия» < франц. balancier (srov. čes. vahadlová tyč (aktobata, apod.), vahadlo, pol. balansjer) – ***баланси́ровать** < франц. balancer – «dancer sur la corde» (srov. angl. balance, čes. balancovat, udržovat rovnováhu, pol. balansować); ***протеже** [тэ], нескл., м. и ж. < франц. protégé (srov. angl. protégé, protected, čes. protežé, chráněnc, chráněnka, pol. protegowana, protegowany) – ***протежировать** [тэ] < франц. protéger – «покровительствовать» (srov. čes. protežovat, pol. protegować, angl. protect, guard); ***манёвр и *маневр** < франц. manoeuvre (srov. angl. manoeuvre (UK), maneuver (US), čes. manévř, pol. manewr) – ***маневрировать** < франц. manoeuvrer (srov. angl. manoeuvre (UK), maneuver (US), čes. manévřovat, pol. manewrować); ***фарш и фарс** < франц. (n. f.) farce – «шутка, фарс», первонач. «начинка» (srov. angl. farce, forcemeat, forcemeat, čes. nádivka, farce [fars], fars – «fraška», žert, pol. farsz, farsa, żart) – ***фаршировать** < франц. farcir – «начинять» (srov. angl. stuff, farce, čes. nádivat, pol. faszerować); ***гравёр** < франц. graveur (srov. angl. engraver, čes. rytec, gravér, pol. grawer) – ***гравировать** < франц. graver (srov. angl. engrave, čes. rýt, gravírovat, pol. grawerować); ***аплодисменты, ед. ч. (устар.) *аплодисмент м.** < франц. applaudissements (srov. čes. potlesk, aplaus, pol. oklask, mn. oklaski, aplauz, angl. applause, clapping), ***аплодировать** < франц. applaudir (srov. angl. applaud, čes. tleskat, applaudovat, pol. klaska, oklaskiwać, bić brawo, aplauzować); ***баррикада** < франц. (n. f.) barricade (srov. angl. barricade, čes. barikáda, pol. barykada), ***баррикадировать** (srov. angl. barricade, čes. zabarikádovat, barykadować), ***операция** < франц. opération (srov. angl. operation, čes. operace, pol. operacja) – ***оперировать** < франц. opérer (srov. angl. operate (on), čes. operovat, pol. operować), **редакция** < франц. rédaction – **редактор** < франц. rédacteur – ***редактировать** < франц. rédiger⁸ (srov. angl. write, čes. upravovat, redigovat, pol. redagować), aj.

⁸ Ve slovníku Švedovové chybně uveden tvar franc. slovesa. Srov. От франц. **rédacter**, восх. к лат. redāctus

subst. – adj. – verba: ***декорация** < франц. décoration (srov. angl. decoration, čes. dekorace, dekor – «výzdova, ozdoba», pol. dekoracja) – ***декоратор** < франц. décorateur (srov. čes. dekoratér, pol. dekorator, angl. decorator) – ***декоративный** < франц. décoratif (srov. angl. decorative, čes. dekorativní – «okrasný, ozdobný», pol. dekorytywny, dekoracyjny) – ***декорировать** < франц. décorer (srov. čes. dekorovat, pol. dekorować, angl. decorate), aj.

Koncovky substantiv:

→ -age: **franc. m. – rus. m.** ***экипаж, багаж** < франц. bagage (srov. angl. baggage, čes. zavazadlo/-a, bagáž, pol. bagaż), **гараж, *репортаж, *тираж, *тоннаж** < франц. (n. m.) tonnage (srov. angl. tonnage, čes. tonáž, pol. tonaż), ***трельяж** – «trojdílné zrcadlo, treláž» < франц. treillage – «решетчатая загородка» (srov. angl. treillage, latticework, lattice or trellis, čes. treláž, trejáž, laťová stěna), ***трикотаж, Эрмитаж, этаж, *каботаж, *эпатаж -а, м., (книжн.)**. Вызывающее поведение. Скандальная выходка. < франц. épatage < épater – «поражать, ошеломлять», ***пейзаж, *татуаж** (srov. rus. татуировка, тату, pol. tatuaż, angl. tattoo, tatttoing), ***шантаж** < франц. chantage (srov. čes. šantáž, řídč. – «vydárání, nátlak (morální nebo mocenského naléhání, nucení)»), ***дубляж** < франц. doublage (čes. dubláž plátna x dabování a dabing, angl. dabing), ***персонаж** < франц. personnage (angl. personage), ***стаж** < франц. stage (srov. čes. stáž, pol. staż), **пассаж** (srov. angl. passage, čes. pasáž, pol. pasaż), ***макияж** < франц. maquillage (srov. čes. (na)líčení, mejkar, make-up, makeup [mejkar], líčidla, pol. makijaż, angl. makeup), **avšak**

franc. ž. – rus. m. **пляж** < франц. (n. f.) plage (srov. čes. pláž, pol. plaż, angl. beach)

→ -ade: **franc. ž. – rus. ž.** **эстрада** < франц. (n. f.) estrade (srov. angl. estrade, čes. estráda), **олимпиада** < франц. (n. f.) olympiade (srov. angl. Olympiad, čes. olympiáda), ***тирада** < франц. (n. f.) tirade (srov. angl. tirade, čes. tiráda), ***кавалькада**

– «приведенный в порядок» < redigere – «упорядочить» (ТСРЯ, 2007, s. 824). Ve francouzštině daný tvar se nevyskytuje, srov. franc. rédaction – rédacteur – rédiger (l'auteur rédige un texte ; l'éditeur édite, rédige).

< франц. (n. f.) cavalcade (srov. angl. cavalcade, čes. kavalkáda), ***баррикада** < франц. (n. f.) barricade (srov. angl. barricade, čes. barikáda, pol. barykada), ***шарада** < франц. (n. f.) charade < прованс. charrado – «беседа» (srov. angl. charade, čes. šaráda), ***рулада** – «раскатистый и виртуозный пассаж в пении – исполненная в быстром темпе часть мелодии». Р. в партии колоратурного сопрано. Рулады соловья (**перен.**) < франц. (n. f.) roulade < rouler – «катить» (srov. franc. roulade, angl. roulade, čes. ruláda, roláda – «zavinutý porm s nápní», «virtuózní část hudební skladby») hud. druh koloratury; srov. rus. рулет), ***аркада** < франц. arcade, ***балюстрада** < франц. balustrade (srov. angl. balustrade, čes. balustráda – «zábradlí z kuželek, sloupků», pol. balustrada), aj.

franc. ž. – rus. m. *фасад < франц. (n. f.) façade (srov. angl. facade, čes. fasáda, pol. fasada), ***карбонад** < франц. carbonnade (srov. angl. carbonnade), ***каскад** < франц. (n. f.) cascade (srov. angl. cascade, čes. kaskáda), ***парад** < франц. parade (srov. angl. parade, čes. paráda – «nádhera, krása; přehlídka»), **avšak *салат** < франц. salade (srov. angl. salade, čes. salát, pol. sałata)

→ **-ain: *метрополитен** [тэ] м. < франц. (adj. et n. m.) métropolitain < chemin de fer métropolitain

→ **-aine: *карантин** < франц. quarantaine, ***мигрень** < франц. migraine, ***митенки** [тэ], ед. ч. митенка [тэ], ж. р. – «женские перчатки без пальцев», «полуперчатки» < франц. mitaines, **avšak *дюжина** < франц. douzaine, aj.

→ **-in: *трамплин** < франц. tremplin (srov. čes. trampolína)

→ **-ine: franc. ž. – rus. ž. *тартинка, анги́на, *кабина** < франц. cabine (srov. angl. cabin, čes. kabina), ***гильотина** < франц. guillotine (srov. angl. guillotine, čes. gilotina, guillotine [gijotyn, gilotýn], pol. gilotyňa), **дисциплина** < франц. discipline (srov. angl. discipline, čes. disciplína, pol. dyscyplina), **avšak *сурдина и *сурдинка** < франц. sourdine (srov. čes. dusítko, sordina, pol. sordina, angl. mute, sordino)

franc. ž. – rus. m. *карабин < франц. carabine (srov. čes. karabina), ***стеарин** < франц. stéarine (srov. angl. stearin, čes. stearin,

stearín, pol. stearyna), **avšak** *желатин, м. р. и *желатина, ж. р. < франц. gélatine

→ -quin: franc. m. – rus. m. *казакин < франц. casaquin – «дорожный плащ»

→ -ie: franc. ž. – rus. ž. галерея, лотерея, *аристократя, *терапя, *типографя, *фееря, *физиономя, *энциклопедя, *иرونя, *истеря, *антипатя, *анархя, *галантерея, *гарантя, *демократя < франц. démocratie, *мизантропя ж. (книжн.). < франц. misanthropie, *аллергя < франц. allergie, *педиатря < франц. pédiatrie, *педерастя < франц. pédérastie, *драматургя < франц. dramaturgie (srov. čes. dramaturgie), *периферя < франц. périphérie (srov. angl. periphery, čes. periferie, periférie, pol. peryferia), парфюмеря < франц. parfumerie,

avšak *жалюзи нескл., ср. р. и мн. ч. < франц. jalousie < jaloux – «завистливый» (srov. čes. žaluzie, angl. jalousie), *бижутеря и *бижутеря [тэ], ж., собир., *гортензя [тэ] < франц. (n. m.) hortensia (srov. čes. hortenzie, pol. hortensja, angl. hydrangea)

→ -ion: franc. ž. – rus. ž. экскурся, эмоця, *эволюця, *экспанся, *эксплуатяция, *экспозицяция, *эмансипяция, *эмигранцяция, *эмульсяция, *фракцяция, *фикцяция, *федеряция, *трансляция (ИСГРЯ), *традицяция, *революцяция, *интервенцяция, *интонацяция, *инфекцяция, *информяция, *иллюзяция, *декоряция < франц. décoration (srov. angl. decoration, čes. dekorace, dekor – «výzdova, ozdoba», pol. dekoracja), *сенсяция < франц. sensation (srov. čes. senzace, sensace – «událost způsobující překvapení, vzrušení, údiv»), *резолюцяция < франц. résolution, *консультяция < франц. consultation, *прокламяция < франц. proclamation, *манифестяция < франц. manifestation (srov. čes. manifestace, angl. manifestation), *авияция < франц. aviation (srov. angl. aviation, čes. letectví, pol. lotnictwo, awiacja (przest.)), *пенсяция < франц. pension (srov. angl. pension, čes. důchod, penze, pol. pensja), *ситуяция < франц. situation (srov. angl. situation, čes. situace, pol. sytuacja), *конституцяция < франц. constitution (srov. angl. constitution, čes. konstituce, pol. konstytucja), *овяция < франц. (n. f.) ovation (srov. angl. ovation, čes. ovace ž., ропн.,

pol. owacja, owacje), ***профессия** < франц. profession (srov. angl. profession, čes. profese, pol. profesja, zawód), ***проституция** < франц. prostitution (srov. angl. prostitution, čes. prostitute, pol. prostytutka), ***операция** < франц. opération (srov. angl. operation, čes. operace, pol. operacja), ***редакция** < франц. rédaction,

avšak franc. ž. – rus. m. *аттракцион < франц. (n. f.) attraction

→ -asme: franc. m. – rus. m. ***энтузиазм**

→ -isme: franc. m. – rus. m. **туризм, *атеизм, *фанатизм, *феодализм, *фетишизм, *эгоизм, *экстремизм, *социализм** < франц. socialisme, ***интернационализм** [тэ], ***анархизм, *альпинизм, *идиотизм, *нигилизм** < франц. nihilisme, ***империализм** < франц. impérialisme, ***оптимизм** < франц. optimisme, ***пессимизм** < франц. pessimisme, ***паразитизм** < франц. parasitisme, ***конформизм** < франц. conformisme, восх. к лат. cōnfōrmāre – «приноравливаться; приобретать подобие, сходство», ***эротизм** < франц. érotisme, восх. к греч. егōс (егōtos) – «любовь», ***оппортунизм** < франц. opportunisme (srov. čes. oportunistus, oportunistus, pol. oportunist, angl. opportunism),

avšak derivát podle vzoru přejatých subst. v ruštině zakončených na -изм: *комизм, aj.

→ -ance: franc. ž. – rus. m. ***резонанс** < франц. résonance (srov. čes. rezonance, resonance), ***сеанс** < франц. séance (srov. čes. seance), ***нюанс (книжн.)** < франц. nuance (srov. čes. nuance [nyance i nuance]), ***романс** < франц. romance (srov. angl. romance), ***аванс** < франц. avance, ***баланс** < франц. balance – «весы» (srov. angl. balance, čes. balanc, balance, pol. balans), aj.

→ -ence: franc. ž. – rus. m. ***реверанс** < франц. révérence, ***фаянс** < франц. faïence,

avšak *импотенция < франц. impotence (srov. angl. impotence, čes. impotence, pol. impotencja)

→ -ent: franc. m. – rus. m. ***талант** < франц. talent – «талант, одаренность» (srov. angl. talent, čes. talent, pol. talent)

→ -ment: franc. m. – rus. m. *комплимент, *абонемент, *ангажемент, *департамент, *инструмент, *фрагмент < франц. fragment (srov. angl. fragment, čes. fragment, pol. fragment), *аргумент < франц. argument (srov. angl. argument, čes. argument, pol. argument), aj.

→ -ée: franc. ž. – rus. ž. идея [дѐ] < франц. idée (srov. čes. idea, pol. idea, angl. idea), *траншея, *фея, *аллея [лѐ] < франц. allée (srov. angl. alley, čes. alej, stromořadí, pol. aleja), *эпопея < франц. épopée, *ассамблея < франц. assemblée < assembler – «собирать» (srov. angl. assembly, čes. shromáždění, pol. zebranie), avšak *армия < франц. armée, орхидея [дѐ] < франц. (n. f.) orchidée (srov. čes. orchidej, orchidea, pol. orchidea, angl. orchid), aj.

franc. m. – rus. m. *трофей [фѐ], м. < франц. trophée (srov. angl. trophy, čes. (ž.) trofej, pol. trofeum, łup), *эмпирей < франц. empyrée, *пигмей м. р. – «человек карликового роста», «карлик»; перен. «ничтожество» < франц. (n. m. et f.) pygmée (srov. čes. trpaslík, pídimužík (о ничтожных людях: nula)), *корифей м. (высок.) < франц. coryphée, восх. к греч. κορυφαῖος – «вождь, предводитель, глава»,

avšak franc. m. – rus. ž. *португезя < франц. (n. m.) porte-épée

→ -èle: *параллель < франц. (n. f. et m.) parallèle (srov. angl. parallel, čes. paralela)

→ -ème: franc. m. – rus. ž. *теорема < франц. (n. m.) théorème, *система < франц. (n. m.) système (srov. angl. system, čes. systém, pol. system), aj.

→ -ité: franc. ž. – rus. m. *менталитет < франц. (n. f.) mentalité (srov. čes. mentalita, angl. mentality), avšak электричество ср. < франц. (n. f.) électricité

→ -igue: franc. ž. – rus. ž. *интрига < франц. (n. f.) intrigue (srov. angl. intrigue, čes. intrika, pol. intryga)

→ -ogue: franc. m. – rus. m. *каталог, *диалог < франц. dialogue (srov. angl. dialogue, čes. dialog, pol. dyalog), aj.

→ **-ique:** franc. ž. – rus. ž. **информатика** < франц. (n. f.) informatique, ***тактика** < франц. (n. f.) tactique, ***эстетика** [тэ] < франц. (n. f.) esthétique, ***этика** < франц. (n. f.) éthique, ***клика ж. (презр.)**, < франц. (n. f., fam. et pej.) clique – «шайка, банда»,

avšak ***истерика** < франц. (adj.) hystérique – «истеричный», ***эротика** < франц. (adj.) érotique – «эротический», ***косметика** < франц. (adj. et n. m.) cosmétique (srov. angl. cosmetic, čes. kosmetika, pol. kosmetyka)

franc. ž. – rus. m. ***бутик** < франц. (n. f.) boutique – «лавочка» (srov. angl. boutique, čes. butik, boutique [butyk], pol. butik, boutique)

franc. m. – rus. m. **антибиотики**, ед. **антибиотик**, -а, м. < франц. (n. m.) antibiotique (srov. čes. antibiotika, j. č. antibiotikum, s.), ***наркотики**, ед. **наркотик**, -а, м. < франц. (adj. et n. m.) narcotique (srov. čes. narkotikum, s., syn. droga), ***пикник** < франц. pique-nique – «repas en plein air» (srov. angl. picnic, čes. piknik, pol. piknik), aj.

→ **-que:** franc. ž. – rus. ž. ***барка** < франц. (n. f.) barque (srov. angl. barque, bark, čes. bárka, lod'ka, člun, pol. barka),

avšak ***арабеска** и ***арабеск** < франц. arabesque (srov. angl. arabesque, čes. arabeska, pol. arabeska, arabesque [arabesk])

franc. ž. – rus. m. ***барак** < франц. (n. f.) baraque (srov. čes. barák, pol. barak)

franc. m. – rus. m. **киоск**, ***зодиак** < франц. (n. m.) zodiaque, ***риск** < франц. risque, aj.

franc. m. – rus. ž. ***каска** < франц. (n. m.) casque (srov. angl. helmet, čes. přilba, helma)

→ **-oir:** franc. m. – rus. m. ***тротуар**, ***писсуар** < франц. pissoir (srov. angl. pissoir, čes. pisoár, pissoir [pisuár], pol. pisuar), ***пеньюар** [ню], м. < франц. peignoir < peigner – «причёсывать», aj.

→ **-oire:** **franc. m. – rus. m. аксессуары** < франц. (n. m.) accessoire (srov. angl. accessory, pl. accessories, čes. doplňky, pol. dodatki, akcesoeria, poj. akcesorium)

franc. ž. – rus. m. *бенуар < франц. (n. f.) baignoire, ***мемуары**

→ **-ose:** **franc. ž. – rus. m. *туберкулёз** < франц. (n. f.) tuberculose (srov. čes. tuberkulóza, tuberkulosa), ***наркоз** < франц. (n. f.) narcose (srov. čes. narkóza, narkosa, angl. narckosis), ***гипноз** < франц. (n. f.) hypnose (srov. čes. hypnóza, hypnosa), ***купорос** < франц. (n. f.) couperose, ***авитаминоз** (n. f.) < франц. avitaminose (srov. čes. avitaminóza, pol. awitaminoza) ***склероз** < франц. (n. f.) sclérose (srov. čes. skleróza, sklerosa, pol. skleróza, angl. sclerosis),

avšak *куръёз < франц. (adj.) curieux, -euse (srov. čes. kuriozita, kuriosita < франц. (n. f.) curieusité)

→ **-ette:** **franc. ž. – rus. ž. таблетка** < франц. tablette (srov. čes. tableta), ***кокетка** 2. ж. р. Отрезная часть одежды, закрывающая часть груди и спины. Платье на кокетке. Произв. суц. кокеточка. От франц. coquette. ***эстафета** < франц. estafette (srov. franc. relais, angl. relay (race), čes. štafeta, pol. sztafeta), ***кушетка** < франц. couchette < couche – «ложе, постель» < coucher – «ложиться», ***галета** < франц. galette, ***шансонетка** < франц. chansonnette – «песенка», ***манжета** < франц. manchette < manche – «рукав» (srov. angl. manchette, čes. manžeta), ***каскетка** < франц. casquette (srov. s rus. ***каска**), ***сигарета** < франц. cigarette – уменьш. от cigare – «сигара» (srov. angl. cigarette, čes. cigareta, pol. papieros), ***розетка** < франц. rosette – букв. «розочка» (srov. angl. rosette, čes. rozeta, roseta, pol. rozeta), ***котлета** < франц. côtelette < côte – «ребро» (srov. angl. chop, čes. kotleta, karbanátek, pol. kotlet), ***статуэтка** < франц. statuette (srov. angl. statuette, čes. soška, figurka, pol. statuetka), aj.

franc. m. – rus. m. *скелет < франц. squelette (srov. čes. kostra, skelet, pol. szkielet, angl. skeleton)

franc. ž. – rus. m. *амулет < франц. (n. f.) amulette (srov. čes. amulet), **омлет** < франц. omelette (srov. čes. omeleta), ***туалет** < франц. toilette – «туалет» (первонач. – «маленький холст» < toile – «холст, полотно» (srov. čes. toaleta) ***планшет** < франц. planchette – букв.

«дощечка» (srov. franc. tablette, angl. tablet, čes. tablet), ***кларнет** < франц. clarinette, вост. к ст.-франц. clarine – «колокольчик» (srov. angl. clarinet, čes. klarinet), ***корвет** < франц. corvette (srov. angl. corvette, čes. korveta, pol. korweta),

avšak ***этикет** и ***этикетка** < франц. étiquette (srov. čes. etiketa), ***рулет** и ***рулетка** < франц. roulette – «колёсико» < rouler – «вращать» (srov. s rus. рулет franc. roulade, roulé, angl. roll, roulade, čes. závin, roláda; srov. s rus. рулетка angl. roulette, čes. ruleta), ***силуэт** < франц. silhouette (srov. angl. silhouette, čes. silueta – «stínový obraz», pol. sylweta, sylwetka)

→ -otte: **franc. ž. – rus. m.** ***флот** < франц. flotte (srov. čes. flotila, lod'stvo, válečné námořnictvo, pol. flota angl. fleet; srov. rus. ***флотилия**), ***кюлоты** (srov. кюлот, sg.) < франц. (n. f.) culotte,

avšak **franc. ž. – rus. ž.** ***папильотка** < франц. papillotte (srov. angl. papillotte, čes. papilot, pol. papilot)

→ -elle: **franc. ž. – rus. ž.** ***фланель [не], ж.** < франц. flanelle (srov. angl. flannel čes. flanel, pol. flanela), ***газель** < франц. gazelle (srov. čes. gazela), ***акварель** < франц. aquarelle (srov. angl. aquarelle, čes. (m.) akvarel, pol. akwarela),

avšak ***фрикаделька [дэ]**

→ -ille: **franc. ž. – rus. ž.** ***флотилия** < франц. flotille – «флот» (srov. angl. flotilla, čes. (vojenská) flotila, (válečná) lod'stvo, pol. flotylla), ***талия** < франц. taille,

avšak ***кадриль**, ***медаль** < франц. médaille (srov. angl. medal, čes. medaile, pol. medal)

→ -e: **franc. ž. – rus. ž.** **ангина** < франц. angine (srov. čes. angína, angina), ***педаль** < франц. (n. f.) pédale (srov. angl. pedal, čes. pedál, pol. pedał), ***спираль** < франц. spirale (srov. angl. spiral, čes. spirála, pol. spirala), ***гримаса, диета [иэ]** < франц. diète (srov. angl. diet, čes. dieta, pol. dieta), ***доза**, ***бомба**, ***инициатива**, ***антилопа**, ***антенна**, ***колонна**, ***поза**, ***коммерция**, ***фраза**, ***фиш(к)а**, ***тушь** <

франц. touche < toucher – «касаться», ***зона**, ***пилюля** < франц. pilule (srov. čes. pilula, pilulka – «lék v podobě kuličky uhnětené z tvárné hmoty»), ***резина** < франц. résine – «древесная смола», «камедь» (srov. čes. resina – «přyskyřice» a rus. резинка, резина – «gumička», «пруз, каучук»), ***коммуна** < франц. commune (srov. angl. commune, čes. komuna), ***поза** < франц. pose < poser – «класть, ставить» (srov. angl. pose, čes. póza), ***реклама** < франц. réclame (srov. čes. reklama), ***пантомима** < франц. pantomime (srov. angl. pantomime, čes. pantomima), ***каста** < франц. caste (srov. čes. kasta) ***кокарда** < франц. cocarde (srov. angl. cockade, čes. kokarda), ***платформа** < франц. plate-forme – первонач. «плоская крыша» (srov. angl. platform, čes. platforma, pol. platforma), ***баржа** < франц. (n. f.) barge (srov. angl. barge, čes. (nákladní) člun, barža), ***депеша ж.** < франц. dépêche < dépêcher – «спешно отправлять», ***тонна** < франц. tonne (angl. ton, tonne, čes. tuna), ***турбина** < франц. turbine (angl. turbine, čes. turbina), ***мансарда ж.** < франц. (n. f.) mansarde (srov. angl. mansard, čes. mansarda), ***гигиена** < франц. hygiène (srov. angl. hygiene, čes. hygiena, pol. higiena), ***анкета [ке]** – «опрос» < франц. enquête (srov. angl. inquest, čes. anketa, dotazník, pol. anketa), ***роба** – (srov. čes. róba – «dámské slavnostní, zejména večerní šaty, toaleta», pol. roba), ***сосиска** < франц. saucisse (srov. angl. sausage, čes. párek, pol. parówka), ***арена** < франц. arène (srov. čes. aréna, pol. arena), **пудра** < франц. poudre (srov. angl. powder, čes. pudr, pol. puder),

avšak *фига ж. р. и *фиг, м. р. (прост.), *диагональ < франц. (n. f.) diagonale, (adj.) diagonal (srov. angl. diagonal, čes. uhlopříčka, diagonála, pol. przekątna, diagonal), ***брошка и *брошь ж.** < франц. broche (srov. angl. brooch x broche, čes. brož, pol. broszka), **консервы⁹**, < (n. f.) франц. conserve (srov. rus. консервная банка, čes. konzerva, pol. konserwa)

franc. ž. – rus. m. грипп < франц. grippe (srov. angl. grippe, influenza, čes. chřipka, pol. grypa), ***компресс, *компот** – la compote (srov. čes. kompot), ***комод** < франц. commode (srov. čes. komyoda), ***газ** < франц. (n. f.) gaze (srov.

⁹ Zařlucena jsou slova, v nichž se některé české učebnice mýlí, např. zde v ruštině se užívá pouze plurálová podoba „**консервы**“, ačkoliv se chybně uvádí tvar slova v singuláru **консерва** v seznamu mezinárodních slov – internacionalizmů jako doplňkový materiál k jednotlivým lekcím v UMS Pojehali! Rychlý start (PRS/L3/s. 99).

čes. tyl), ***экстаз** < франц. extase (srov. čes. extáze), ***дебюш м. р. (разг.)**. < франц. (n. f.) débauche, ***реванш** < франц. (n. f.) revanche, ***бергамот** < франц. (n. f.) bergamote, ***караван** < франц. (n. f.) caravane (srov. čes. karavana ve stejném významu a karavan – «obytný automobil, obytný přívěs automobilu»), ***интернационал [тэ]** < франц. (n. f.) international (srov. čes. internacionála), ***комод** < франц. commode – букв. «удобный» (srov. čes. komoda), ***анекдот** < франц. anecdote (srov. čes. anekdota), ***коклюш м. р.** < франц. (n. f.) coqueluche (srov. čes. černý kašel), ***вальс** < франц. (n. f.) valse (srov. čes. valčík), ***филиал** < франц. (adj.) filial (Шведова и Черных), (n. f.) filiale (srov. čes. filiálka, pobočka, detašované pracoviště), ***энцефалит** < франц. encéphalite (srov. čes. encefalitida), ***резерв** < франц. (n. f.) réserve (srov. angl. reserve, čes. rezerva, reserva), ***дебюш м. (разг.)**. < франц. (n. f.) débauche (srov. angl. (n., v.) debauch), ***аметист** < франц. (n. f.) améthyste, **зебра** < франц. (n. m.) zèbre (n. m.) zèbre (srov. čes. zebra, pol. zebra, angl. zebra), ***баркас** – «большое гребное судно» < франц. (n. f.) barcasse (srov. angl. cutter, čes. kutr, šalupa, lod'ka, pol. barkas), ***фрегат** < франц. (n. f.) frégate (srov. angl. frigate, čes. fregata, pol. fregata), ***менингит** < франц. (n. f.) méningite (srov. čes. meningitida, angl. meningitis), ***антрекот м.** < франц. (n. f.) entrecôte (srov. angl. entrecôte, čes. roštěnec, pol. antrykot), ***сорт** < франц. sorte (srov. angl. sort, kind, čes. sorta – «druh, odrůda; typ, kvalita», pol. sorta), ***сюрприз м.** < франц. (n. f.) surprise (srov. angl. surprise, čes. překvapení, pol. niespodzianka), ***деликатес [тэ]** < франц. (n. f.) délicatesse (srov. čes. delikatesa, lahůdka, specialita, pol. delikates, specjał, przysmak, angl. delicatessen, deli), ***авангард** < франц. (n. f.) avant-garde, ***арьергард** < франц. (n. f.) arrière-garde, ***финал** < франц. (n. f.) finale (srov. angl. final, čes. finále, pol. finał), ***бант**¹⁰ – «лента или тесьма, завязанная узлом определенной формы» < франц. bande – «повязка» (при noeud – «бант»), ***бензин** < (n. f.) франц. benzine (srov. franc. essence, čes. benzin, angl. petrol, gas(oline), fuel), **балл** – «единица оценки успехов в школе», «шар при баллотировании» < франц. (n. f.) balle, ***бокс** < франц. (n. f.) boxe (srov. angl.

¹⁰ с Петровского времени в форме бант (м. р.) [Christiani, со ссылкой на Соловьева, где речь идет об орденом банте] и в форме банта (ж. р.) – «повязка» (у Смирнова). В совр. знач. и форме в словарях – с 1780 г.

box, boxing, čes. box, pol. boks), **гардероб** < франц. garde-robe (srov. angl. wardrobe, garde-robe, čes. garderoba, pol. garderoba), ***визит** < франц. (n. f.) visite (srov. angl. visit, čes. vizita, visita, pol. wizyta, wizytacja),

avšak жираф и жирафа < франц. (n. f.) girafe (srov. angl. giraffe, čes. žirafa, pol. żyrafa), ***клёш¹¹, -а, м. и неизм.** < франц. cloche – букв. «колокол», ***натюрморт** < франц. nature morte – букв. «мёртвая природа» (srov. čes. zátiší, pol. martwa natura, angl. still life), ***фарш и *фарс** < франц. (n. f.) farce – «шутка, фарс», первонач. «начинка» (srov. angl. farce, forcemeat, forcemeat, čes. nádivka, farce [fars], fars – «fraška», žert, pol. farsz, farsa, żart)

franc. m. – rus. m. *диплом, *кадр, *калибр, *антракт, *тюль < франц. (n. m.) tulle (srov. čes. tyl), ***грамм** < франц. gramme (srov. angl. gram, čes. gram, pol. gram), **килограмм** < франц. kilogramme, ***фильтр, *фетиш** < франц. fétiche (srov. češ. fetiš), ***том, *тюбик** (srov. čes. tuba, tubička), **телефон, *жест** < франц. geste (srov., čes. gesto, pol. gest, angl. gesture), **театр** < франц. théâtre (srov. angl. theatre, theater, čes. divadlo, pol. teatr), ***амфитеатр** < франц. amphithéâtre (srov. čes. amfiteátr), ***бином** < франц. binôme, ***текст** < франц. texte (srov. angl. text), ***монстр** < франц. monstre (srov. angl. monster, čes. monstrum), ***диаметр** < франц. diamètre (srov. angl. diameter, čes. diametr), **метр** < франц. mètre (srov. angl. meter, čes. metr), **километр** < франц. kilomètre (srov. angl. kilometer, čes. kilometr), **режим** < франц. régime (srov. angl. regime, čes. režim), **микроб** < франц. microbe, **микроскоп** < франц. microscope, ***микрофон** < франц. microphone, ***паразит** < франц. parasite (srov. angl. parasite, čes. parazit, parasit), ***кашемир** < франц. cachemire, ***топаз** < франц. topaze (srov. angl. topaz, čes. topaz, topas), ***дивиденд** < франц. dividende (srov. čes. dividenda, angl. dividend), ***гектар** < франц. hectare (srov. angl. hectare, čes. hektar, pol. hektar), ***ар** < франц. (n. m.) are (srov. angl. are, čes. ar, pol. ar), ***араб** < франц. arabe (srov. angl. Arab, čes. Arab), **автомобиль** < франц. automobile (srov. angl. automobile, car, čes. automobil, auto, pol. samochód, auto), **мотоцикл** < франц. motorcycle (srov. čes. motocykl, motorka – «jednostopé

¹¹ а также употр. в разг. речи ***клёши, -ей, м. и мн.** – «брюки клёш». Данное слово зафиксировано лексикографически в ИСГРЯ.

motorové vozidlo», angl. motorcycle, motorbike), **манифест** < франц. manifeste – «воззвание, обращение» (srov. angl. manifest, čes. manifest, pol. manifest), ***секс** < франц. sexe (srov. angl. sex, čes. sex, pol. seks), ***сидр** < франц. cidre (srov. angl. cider, čes. cidre [sidr], pol. cydr), ***аромат** < франц. aromate (srov. franc. arôme a aromate – «aromatická látka», angl. aroma, old. aromat, čes. aroma, pol. aromat), ***ипподром** < франц. hippodrome (srov. angl. hippodrome, čes. hipodrom, hippodrom, pol. hipodrom), ***гиппопотам** < франц. hippopotame (srov. pol. hipopotam, čes. hroch, angl. hippopotamus, hov. river horse, hippo), ***ритм** < франц. rythme (srov. čes. rytmus, pol. rytm, angl. rhythm), ***скафандр** < франц. scaphandre¹² (srov. čes. skafandr, pol. skafander), ***стиль** < франц. style (srov. angl. style, čes. styl, pol. styl), ***аллерген** < франц. allergène (srov. čes. alergen, pol. alergen, angl. allergen), ***манеж** < франц. manège (srov. angl. manege, manège, čes. manéž, pol. maneż),

avšak *спазм, м. и *спазма, ж. < франц. (n. m.) spasme (srov. angl. spasm, convulsion, čes. spasmus, křeč, pol. spazm, konwulsja, skurcz), ***манёвр и *маневр** < франц. manoeuvre (srov. angl. manoeuvre (UK), maneuver (US), čes. manévr, pol. manewr), aj.

franc. m. – rus. ž. *филигрань, *шаль ж. < франц. (n. m.) châle (srov. čes. šál, šála, angl. shawl), ***фара** < франц. phare (srov. angl. headlight, headlamp, čes. světlo(met), reflektor), ***сигара** < франц. cigare < исп. cigarro (srov. angl. cigar, čes. doutník, pol. cygaro), ***люстра** < франц. (n. m.) lustre (srov. angl. chandelier, čes. lustr, pol. żyrandol»),

avšak *коринка – «мелкий изюм без косточек» < франц. corinthe < raisin de Corinthe – «коринфский виноград»

→ **-aire: franc. m. – rus. m. *инвентарь** < франц. inventaire, ***гонорар** < франц. honoraire (srov. čes. honorář, pol. honorarium, wynagrodzenie, angl. fee, honorarium),

¹² Во французском языке – искусственное образование на основе греческих слов: корыто, таз, ванна, лодка + мужчина, человек.

avšak *секретер [тэ] а *секретарь < франц. secrétaire, *солитер [тэ], м. – «крупный брильянт» < франц. solitaire (srov. angl. solitaire, čes. solitér, pol. zast. soliter) а *солитёр – «ленточный червь, паразитирующий в теле человека и животных» < франц. (п. м.) solitaire – «ленточный червь», «отшельник» (srov. čes. tasemnice, solitér, pol. soliter, tasiemiec, angl. tapeworm)

franc. ž. – rus. м. *перпендикуляр < франц. (п. ф.) perpendiculaire (srov. čes. kolmice, angl. perpendicular)

→ -ère: **franc. ž. – rus. ž. *карьеря** < франц. (п. ф.) carrière (srov. angl. career, čes. kariéra, pol. kariera), *портьера < франц. (п. ф.) portière (srov. angl. portiere, čes. portiéra – «závěs na dveřích»),

avšak *этажерка < франц. étagère (srov. police, polička, etažér, etažérka, pol. etażerka), *табакерка < франц. tabatière (srov. angl. snuffbox, tabacco pouch, čes. tabatěrka, pouzdro na tabák, pol. tabakierka, tabakiera, pojemniczek na tabakę), *бутоньерка – «цветок или букетик цветов, прикрепляемый к платью» < франц. (п. ф.) boutonnière – «петлица» (srov. angl. boutonniere, boutonnière – «flower worn in a buttonhole», čes. korsáž, pol. butonierka)

franc. ž. – rus. м. *барьер < франц. (п. ф.) barrière (srov. čes. bariéra)

→ -eur: **franc. м. – rus. м. *мотор** < франц. moteur (srov. angl. motor, čes. motor, pol. motor), *монитор < франц. moniteur < англ. monitor (srov. angl. monitor, čes. monitor, pol. monitor), **avšak** *интерьер [тэ] < франц. intérieur, *экстерьер [тэ] < франц. extérieur, *глицсер < франц. glisseur < glisser – «скользить»

→ -ier: **franc. м. – rus. м. *балансир** – «шест для равновесия» < франц. balancier (srov. čes. vahadlová tyč (aktobata, apod.), vahadlo, pol. balansjer), (srov. rus. канатоходец, эквилибрист, angl. tightrope walker, ropewalker, ropedancer, čes. provazochodec, pol. balansista; srov. rus. *балансёр < франц. balanceur)

→ -ure: **franc. ž. – rus. ž. *авантюра, *увертюра, *шевелюра (разг.), *брошюра [шү]** < франц. brochure (srov. angl. brochure, čes. brožura, pol. broszura), *температура < франц. température (srov. angl. temperature, čes. teplota, pol.

temperatura), ***карикатура**, ***амбразура**, **микстура (ИСГРЯ)** < франц. (n. f.) mixture (srov. čes. mixtura – «tekutá směs několika léčiv určená k vnitřnímu užívání», sirup), ***текстура**, **avšak franc. ž. – rus. m. *фритюр** Топленый жир, в котором обжаривают кулинарные изделия. || прил. фритюрный. От франц. friture < fri – «жареный», ***аллюр** < франц. (n. f.) allure – «rychlost, tempo», «chod, chůze, krok», «kurs lodí», přen. «chování, jednání, vystupování» (srov. čes. alura [alura, alíra] (zast. častěji mn. č. alury – «chování, způsoby, mrav, vzhled»), angl. allure – «přitažlivost, kouzlo, půvab»), ***маникюр** < франц. manicure (srov. angl. manicure, čes. manikúra, manikýra), ***педикюр** < франц. pédicure (srov. angl. pedicure, čes. pedikúra, pedykýra)

→ **-gnon:** **franc. m. – rus. m. *шампиньон** < франц. champignon – «гриб» (srov. čes. žampion, žampión)

Koncovky substantiv označujících názvy profesí nebo funkcí

→ **-eur:** **актёр, режиссёр, боксёр, шофёр, суфлёр** – «работник театра суфлирующий актёрам» < франц. souffleur < souffler – «дышать, дунуть», «подсказывать» (srov. čes. suflér, pol. sufler, angl. prompter), ***танцор** < danseur, ***репортёр, *реvisor, *жонглёр** < франц. jongleur, ***гувернёр** "воспитатель" (Пушкин) < франц. gouverneur < gouverner – «управлять», ***позёр (книжн. неодобр.)** < франц. poseur < pose – «поза», ***антрепренёр** < франц. entrepreneur – «предприниматель», ***гравёр** < франц. graveur (srov. angl. engraver, čes. rytec, gravér, pol. grawer), ***вожёр** < франц. voyageur, ***резонёр** < франц. raisonneur < raisonner – «рассуждать», ***прожектёр** < франц. projecteur (srov. s rus. ***прожектор (ИСГРЯ)**, ***прожекторист** – «специалист работающий с прожекторами» a franc. projectionniste), ***дублёр** < франц. doubleur (srov. franc. (n. f.) **doubleure** x **doubleur**, -euse, čes. dubl, dublér), ***визитёр (книжн. и офиц.)** < франц. visiteur (srov. angl. visitor, guest, čes. návštěva, pol. wizytator), ***балансёр** < франц. balanceur (srov. rus. канатоходец, эквилибрист, angl. tightrope walker, ropewalker, ropedancer, čes. provazochodec, pol. balansista; srov. rus. ***балансир** < франц. balancier),

avšak с конечным -ер вместо -ёр: инженер, *модельер < франц. modeleur < mode – «мода», ***парфюмер** < франц. parfumeur, ***акушер и (устар.) *акушёр** <

франц. accoucheur < accoucher – «родить», «помогать при родах» (ср. заимствованное из франц. *кушетка)

avšak с конечным безударным -ор вместо -ёр: **редактор** < франц. rédacteur, **композитор** < франц. compositeur (от composer – «составлять», «сочинять», «компонировать»), ***донор** < франц. doneur (srov. англ. donor, čes. dárcе), ***конструктор** < франц. constructeur, **доктор (ИСГРЯ)** < франц. docteur (srov. angl. doctor, čes. doktor), ***авиатор** < франц. aviateur (srov. angl. aviator (old-fashioned), aircraft pilot, flyer», čes. letec, pol. lotnik, pilot, awiator (przest.)), ***профессор (ИСГРЯ)** < франц. professeur (srov. angl. professor, čes. profesor, pol. profesor), ***декоратор** < франц. décorateur (srov. čes. dekoratér, pol. dekorator, angl. decorator),

avšak с гиперистическим -ир вместо -ёр: ***транжир** < trancheur, ***дезертир** < франц. déserteur, ***дебошир м. р. (разг.)**. Человек, который устраивает дебоши. От франц. débaucheur (в том же знач.),

avšak derivát podle vzoru přijatých subst. v ruštině zakončených na -ёр: **ухажёр** < глаг. ухаживать, **стриптизёр** (srov. angl. stripper, franc. strip-teaseur, -euse, čes. striptér, -ka, pol. striptizer, -ka), ***дирижёр** < франц. diriger. Русское новообразование, образовано на русской почве от глаг. ***дирижировать** < франц. diriger – «управлять», «направлять», с помощью суф. -ёр по образцу заимствованных слов на -ёр/-ор, напр. **актёр, жонглёр, танцор** и др.

→ **-ice:** **актриса, *императрица** < франц. impératrice (под влиянием император, а также образований на -ица; ср. царица)

→ **-esse:** ***принцесса** < франц. princesse (srov. angl. princess, čes. princezna),

avšak derivát podle vzoru *принц – *прицесса: баронесса [нэ] < *барон < франц. baron, srov. franc. (n. f.) baronne

→ **-s:** ***герой** < франц. héros (srov. angl. hero, čes. hrdina, pol. bohater)

→ **-ine/-ïne:** ***героиня** < франц. héroïne (srov. angl. heroine, čes. hrdinka, pol. bohaterka, w teatrze: heroína), **балерина** < франц. ballerine (srov. čes. balerína, baletka, pol. balerina, angl. ballerina), aj.

→ -ante: ***губернантка** < франц. gouvernante

→ -ette/-otte: ***кокетка** < франц. coquette < coquet «миловидный, кокетливый» < соq – «петух» (srov. čes. koketa), ***кокотка** < франц. cocotte – букв. «курочка» < соq – «петух», ***субретка** – «горничная, хитрая горничная как персонаж комедии» < франц. soubrette, восх. к прованс. soubret – «жеманный», aj.

→ -er: **пассажир**, с гиперистическим -ир вместо -ер

→ -aire: ***миллионер** < франц. millionnaire (srov. angl. millionaire, čes. milionář, pol. milioner), ***революционер**, ***комиссионер** < франц. commissionnaire, ***акционер** < франц. actionnaire, ***миллиардер** [дэ] < франц. milliardaire (srov. čes. miliardář, pol. miliardier, angl. billionaire), ***пенсионер** < франц. pensionnaire (srov. angl. pensioner, retired person, čes. důchodce, pol. emeryt),

avšak секретарь, ***комиссар** < франц. commissaire, ***антиквар** < франц. antiquaire, ***киоскёр** < франц. kiosquaire, ***партнёр** < франц. partenaire, ***волонтёр (книжн.)** < франц. volontaire (srov. angl. volunteer, čes. dobrovolník, volontér, pol. wolontariusz, ochotnik), ***мушкетёр** < франц. mousquetaire, (srov. angl. mousquetaire, musketeer, čes. mušketyr, pol. muszkieter), ***стажёр** < франц. stagiaire < stage – «стаж» (srov. čes. stážista, pol. stażysta)

→ -aine: ***капитан**

→ -ier: нескл. м. р. ***кутюрье**, ***портье**, ***сомелье**, ***шансонье** < франц. chansonnier (srov. angl. chansonnier, čes. chansoniér – «zpěvák šansonů»), ***крупье** < франц. croupier (srov. angl. croupier, čes. krupiéř, krupier, croupier [krupjé]),

avšak *банкир, ***браконьер** < франц. braconnier (srov. čes. rytlák, angl. poacher), ***курьер**, ***кавалер**, ***гренадер** (ср. устар. форма на -ёр ***гренадёр**) < франц. grenadier < grenade – «граната»

→ -e: ***аристократ**, ***эскорт**, ***терапевт** < франц. thérapeute, ***дипломат**, ***демократ**, ***космополит** < франц. (adj.) cosmopolite (srov. čes. 1. kosmopolita, 2. (biol.) kosmopolit), ***патриот** < франц. patriote (srov. angl. patriot, čes. vlastenec, patriot,

pol. patriota), ***акробат** < франц. acrobate (srov. angl. acrobat, čes. akrobat, pol. akrobata), ***сибарит м. р. (книжн.)**. < франц. sybarite (srov. čes. požítkář, rozkošník, pol. sybarita, angl. sybarite),

***мизантроп м. (книжн.)**. < из франц. misanthrope, получившего особое распространение после комедии Мольера, ***принц** < франц. prince, ***дервиш** и ***дервиш м.** «мусульманский нищенствующий монах-аскет, факир» < франц. derviche,

→ **-re: *арбитр** < франц. arbitre (srov. angl. referee, arbitrer, čes. rozhodčí, arbitr, pol. arbiter), ***министр** < франц. ministre (srov. angl. Minister, čes. ministr, pol. minister)

→ **-é(е): *атташе** нескл., м. < франц. attaché, ***протеже [тэ]**, нескл., м. и ж. < франц. protégé (srov. angl. protégé, protected, čes. protežé, chráněnc, chráněnka, pol. protegowana, protegowany), ***кюре** нескл., м. < франц. curé, **avšak *проститутка**¹³ – «публичная женщина» < франц. prostituée (srov. angl. prostitute, čes. prostitutka, nevěstka, pol. prostytutka, prostitute)

→ **-aste: гимнаст, *педераст** < франц. pédéraste, aj.

→ **-iste: визажист, публицист, журналист, юрист, программист, экономист, турист, *артист** (srov. angl. artist, čes. umělec, artista, pol. artysta), ***атеист, *фетишист, *иллюзионист** < франц. illusionniste, ***анархист, *альпинист, *империалист, *авантюрист, *данцист (книжн.)**. – «зубной врач», ***нигилист** < франц. nihiliste, ***романист** < франц. romaniste < roman – «роман», ***гуманист** < франц. humaniste, ***пианист** < франц. pianiste, ***оппортунист** < франц. opportuniste (srov. čes. oportunista), ***конформист** < франц. conformiste, восх. к лат. cōnfōrmāre – «принять надлежащую форму», ***авантюрист** < франц. aventutiste (srov. čes. dobrodruh, avanturista, pol. awanturник), ***сценарист** < франц. scénariste, ***стилист** < франц. styliste (srov. čes. stylistka, pol. stylistka), ***оппортунист** < франц. opportuniste (srov. čes. oportunista, pol. oportunist, angl. opportunist), ***специалист** < франц. spécialiste (srov. angl. specialist, čes. specialista, pol. specjalista),

¹³ Pro slovanské jazyky, zvláště ruštinu, je charakteristický hanlivý sufix -k-. Srov. ***гризетка** < франц. grisette. En part., péj. – «jeune ouvrière, coquette et se laissant facilement courtiser» In.: <https://www.cnrtl.fr/definition/grisette> [online, 20/11/2019].

avšak derivát podle vzoru přijatých subst. v ruštině zakončených na **-ист**: ***прожекторист** – «специалист работающий с прожекторами» (srov. franc. projectionniste), ***куплетист** (srov. franc. chansonnier), **мемуарист**, názorným příkladem poslouží zde ruské slovo, které zaměnilo zastaralý tvar zakončený na **-ёр футболист – футболёр (устар.)** < франц. footballeur

→ **-ique**: **политик**, ***еретик** < франц. hérétique, ***истерик** < франц. (adj.) hystérique – «истеричный», ***комик** < франц. (adj.) comique, ***романтик** < франц. (adj.) romantique, aj.

→ **-ogue**: **косметолог**

→ **-gnon**: ***компаньон** < франц. compagnon

→ **-ome**: ***астроном**, **эконом**, aj.

→ **-ide**: ***инвалид** < франц. invalide < in – «не» + valide – «здоровый» (srov. čes. invalida)

→ **-aille**: ***каналья** -и, род. п., мн. ч. –ий, м. и ж. р. (разг. бран.). Плут, мошенник < франц. canaille.

→ **-ant**: ***консультант** < франц. consultant, ***коммерсант** < франц. commerçant, ***эмигрант** < франц. émigrant, ***официант** < франц. officiant – «служитель культа», восх. к лат. officium – «служба», ***аспирант** < франц. aspirant, ***лейтенант (ИСГРЯ)** < франц. lieutenant, ***арестант (ИСГРЯ)** < ст.-франц. arrestant, ***дебютант** – «тот, кто дебютирует где-н» < франц. débutant (srov. čes. debutant [debutant i debitant], pol. debiutant), **avšak *десант** < франц. descente – букв. «спуск»

→ **-ent**: **ассистент**, **avšak *сержант** < франц. sergent

→ **-urge**: ***драматург** < франц. dramaturge (srov. angl. dramaturge, čes. dramaturg)

→ **-ard**: ***бард** < франц. barde – «бард, певец», ***гаер** м. р. (устар.). То же что шут. Произв. гаерский. < франц. gaillard – «весельчак».

Koncovky adjektiv:

→ -al: ***нормальный** < франц. normal (srov. čes. normální), ***тривиальный** (книжн.), syn. неоригинальный, банальный < франц. trivial, (srov. čes. triviální), ***тотальный** < франц. total (srov. angl. total), ***театральный** < франц. théâtral, ***интернациональный** [тэ] < франц. international, ***вертикальный** < франц. vertical (srov. angl. vertical, čes. vertikální), ***диаметральный** < франц. diamétral (srov. angl. diametral, čes. diametrální), ***идеальный** [де] < франц. (adj.) idéal (srov. angl. ideal, čes. ideální, pol. idealny), ***коммунальный** < франц. communal (srov. angl. communal, čes. komunální), ***ментальный** < франц. mental (srov. angl. mental, čes. mentální), ***нотариальный** < франц. notarial, ***феодалный** < франц. féodal, ***феноменальный** < франц. phénomène, ***социальный** < франц. social (srov. angl. social, čes. sociální, pol. socjalny), ***специальный** < франц. spécial (srov. angl. special, čes. speciální, pol. specjalny), ***оптимальный** < франц. optimal (srov. čes. optimální, pol. optyalny, angl. optimal, optimum), aj.

→ -e: ***монотонный** < франц. monotone (srov. angl. (n.) monotone (adj. monotonous, monotonic), čes. monotónní), ***бравый** < франц. brave – «храбрый, смелый» (srov. angl. brave, čes. «udatný, chrabry, směly»), ***интимный** < франц. intime, ***параллельный** < франц. (adj.) parallèle (srov. angl. parallel, čes. paralelní), ***солидный** < франц. solide – «прочный» (srov. angl. solid, čes. solidní, pol. solidny),

avšak *бравурный < франц. (n. f.) bravoure – «храбрость, отвага» (srov. čes. bravurní – «бравурный, знаменитый, артистичный» x rus. ***бравурный** – «okázalý, honosný, pompézní»)

→ -el: ***текстуальный** (книжн.) < франц. textuel (srov. angl. textual), ***интеллектуальный** < франц. intellectuel (srov. angl. intellectual), ***сексуальный** < франц. sexuel, ***эмоциональный** < франц. émotionnel, ***индивидуальный** < франц. individuel (srov. čes. individuální), ***натуральный** < франц. naturel (srov. angl. natural, čes. naturální – «přírodní; nepeněžní, věčný; přirozený, neškolený», pol. naturalny), ***профессиональный** < франц. professionnel (srov. čes. profesionální, pol. profesjonalny, angl. professional), aj.

→ -il: ***субтильный** < франц. subtil – «тонкий» (srov. angl. subtle, čes. subtilní, pol. subtelný)

→ **-ile**: ***меркантильный** – «основанный на денежном расчёте», «купеческий (Гоголь)» < франц. mercantile – «торговый» (srov. angl. mercantile, čes. merkantilní), ***текстильный** < франц. textile, ***инфантильный** < франц. infantile (srov. angl. infantile, čes. infantilní), ***стерильный** < франц. stérile (srov. angl. sterile, čes. sterilní, pol. sterylony), ***субтильный** < франц. subtil – «тонкий» (srov. angl. subtle, čes. subtilní, pol. subtelný), aj.

→ **-ole**: ***фривольный** < франц. frivole

→ **-if**: ***позитивный** < франц. positif, -ive (srov. angl. positive, čes. pozitivní), ***фиктивный** – «являющийся фикцией». Ф. брак. Ф. счёт, вексель. < франц. fictif, ***спортивный** < франц. sportif (srov. čes. sportovní, pol. sportowy), ***декоративный** < франц. décoratif (srov. angl. decorative, čes. dekorativní – «okrasný, ozdobný», pol. dekorytywny, dekoracyjny),

avšak **факультативный** и **факультатив** (разг.). – «факультативный учебный курс, предмет» < франц. (adj.) facultati

→ **-aire**: ***вульгарный** < франц. vulgaire (srov. čes. vulgární), ***элементарный** < франц. élémentaire (srov. angl. elementary), ***тоталитарный** (srov. čes. totalitní), ***фрагментарный** < франц. fragmentaire, ***паразитарный** < франц. parasitaire, ***перпендикулярный** < франц. (adj.) perpendiculaire (srov. angl. (adj.) perpendicular, čes. kolmý), ***солидарный** < франц. solidaire (srov. angl. solidary, čes. solidární, pol. solidarny), ***популярный** < франц. populaire (srov. angl. popular, čes. populární, pol. popularny),

avšak ***документальный** < франц. **documental**¹⁴ (srov. angl. documentary < franc. film documentaire, čes. dokumentární)

→ **-ique**: ***флегматичный** (srov. angl. phlegmatic), ***эластичный** < франц. élastique (srov. angl. elastic), ***идентичный** < франц. identique (srov. čes. identický, pol. identyczny, angl. identic, identical), ***теоретический** < франц. théorique, ***юридический** < франц. juridique, с «поправкой» в произношении (ю в м. начального

¹⁴ Ve slovníku Шведовой uvádí tvar franc. adj. documental, avšak ve francouzštině se daný tvar adjektiva nevyskytuje, pouze documentaire, viz. <https://www.cnrtl.fr/definition/documental> [online 29/10/2019].

франц. жу), ***физический** < франц. physique (srov. čes. fyzický, pol. fizyczny, angl. physical, subst. physique), ***спорадический** < франц. sporadique (srov. čes. sporadický, pol. sporadyczny, angl. sporadic),

avšak *комический, *комик и *комичный < франц. (adj.) comique (srov. čes. komik, komický, pol. komik, komiczny, angl. (adj. and n.) comic, (adj.) comical), ***романтичный и *романтический** < франц. romantique (srov. angl. romantic, čes. romantický), ***драматический и *драматичный** < франц. dramatique (srov. čes. dramatický, pol. dramatyczny, angl. dramatic), ***эксцентрический (спец.) и *эксцентричный** (srov. angl. (adj. and n.) eccentric, čes. excentrický, výstřední, nápadný (o chování), pol. ekscentryczny)

→ **-ant: *экстравагантный** < франц. extravagant (srov. angl. extravagant), ***элегантный** < франц. élégant (srov. angl. elegant), ***пикантный** < франц. piquant – «колючий, острый», «возбуждающий» (srov. angl. piquant, čes. pikantní), ***вакантный** < франц. vacant (srov. angl. vacant, čes. vakantní), ***галантный** < франц. galant (srov. angl. gallant, čes. galantní), aj.

→ **-eux, -euse: *серьёзный** < франц. sérieux, -euse, произв. сущ. **серьёзность**, а также **серьёз** (srov. angl. serious, čes. seriózní), ***тенденциозный [тэ, дэ]** < франц. tendancieux < tendance – «тенденция», ***скрупулёзный** < франц. scrupuleux < scrupule – «щепетильность, разборчивость» (srov. čes. skrupulózní),

avšak *курьёз м. – «странный, диковинный или смешной случай. Для (ради) курьёза (для смеха, забавы)» и ***курьёзный** – «представляющий собой курьёз, забавный. К. случай» < франц. curieux, -euse – «любопытный, забавный» (srov. angl. curious, čes. kuriózní, kuriozita), ***галантливый** < франц. talentieux, -euse

→ **-oire: *иллюзорный** < франц. illusoire (srov. angl. illusory, čes. iluzorní, ilusorní)

→ **-ain: *гуманный** < франц. humain (srov. angl. human, čes. humánní), ***суверенный** < франц. souverain (srov. angl. sovereign, čes. suverénní, pol. suwerenny), aj.

→ **nuľová koncovka**: ***романский** < франц. roman – «романский» (srov. angl. roman, čes. románský), ***дискретный** < франц. discret (srov. angl. discreet, discrete, čes. diskrétní), ***деликатный** < франц. délicat (srov. čes. delikátní), ***компактный** < франц. compact (srov. čes. kompaktní), aj.

Koncovky sloves:

→ **-ir** < **-ировать**: ***гарантировать** < франц. garantir (srov. angl. guarantee, čes. garantovat), ***фаршировать** < франц. farcir – «начинять» (srov. angl. stuff, farce, čes. nadívat, pol. faszerować), ***аплодировать** < франц. applaudir (srov. angl. applaud, čes. tleskat, aplaudovat, pol. klaskać, oklaskiwać, bić brawo, aplauzować), ***жуировать** – «беззаботно отдаваться чувственным удовольствиям, наслаждениям, вести праздную жизнь», «развлекаясь, ища удовольствий, вести праздную жизнь» < франц. jouir (srov. **жуир** м. – «человек, который жуирует», derivát utvořený od slovesa ***жуировать**), **avšak *гарнир** < франц. garnir – «снабжать», «украшать» (srov. čes. příloha), ***сортир** м. (прост.), то же, что уборная в знач. – «помещение для отправления естественных надобностей». Женская, мужская у. < франц. sortir – «выходить», aj.

→ **-ier** < **-ировать**: ***парировать** < франц. parier, ***фотографировать** [ИСГРЯ] < франц. photographier (srov., čes. fotografovat, pol. fotografować, angl. photograph), aj.

→ **-er** < **-овать**: **интересовать, организовать** (srov. angl. organize, čes. organizovat), ***диктовать** < франц. dicter (srov. čes. diktovat), ***фабриковать, *интриговать** < франц. intriguer (srov. angl. intrigue, čes. intrikovat a intrikařit, pol. intrygować)

< **-ировать**: ***декорировать** < франц. décorer (srov. čes. dekorovat, pol. dekorować, angl. decorate), ***гравировать** < франц. graver (srov. angl. engrave, čes. rýt, gravírovat, pol. grawerować), ***эмигрировать** < франц. émigrer (srov. čes. emigrovat), ***консультировать** (srov. angl. consult, čes. konzultovat), ***татуировать** (srov. čes. tetovat, pol. tatuować, angl. get a tattoo), ***позировать** < франц. poser (srov. angl. pose, čes. pózovat), ***дебютировать** < франц. débiter

(srov. angl. debut, make his/her debut, čes. debutovat, pol. debiutować), ***жонглировать** < франц. jongler (srov. angl. juggle, čes. žonglovat), ***дублировать** < франц. doubler, ***суфлировать** < франц. souffler (srov. pol. suflować – «wykonywać pracę suflera, podpowiadać aktorom text»), ***балансировать** < франц. balancer – «dancer sur la corde» (srov. angl. balance, čes. balancovat, udržovat rovnováhu, pol. balansować), ***протезировать [тэ]** < франц. protéger – «покровительствовать» (srov. čes. protežovat, pol. protegować, angl. protect, guard), ***маневрировать** < франц. manoeuvrer (srov. angl. manoeuvre (UK), maneuver (US), čes. manévrovat, pol. manewrować), ***резервировать** < франц. réserver (srov. angl. reserve, čes. rezervovat), ***дрессировать** < франц. dresser (srov. angl. dress, čes. drezírovat), ***жестикулировать** < франц. gesticuler (srov. čes. gestikulovat), ***дискредитировать** < франц. discréditer (srov. čes. diskreditovat – «připravít o důvěru, pomluvit; d. se, ztratit důvěryhodnost»), ***дискриминировать** < франц. discriminer (srov. čes. diskriminovat), ***нивелировать** – «выравнивать, уравнивать» < франц. niveler (srov. čes. nivelizovat), ***дирижировать** < франц. diriger – «управлять», «направлять» (srov. čes. dirigovat a dirigent – «umělec řídící hudební těleso»), ***шокировать** (srov. angl. shock, čes. šokovat, pol. szokować), ***оперировать** < франц. opérer (srov. angl. operate (on), čes. operovat, pol. operować), ***экипировать** (srov. angl. equip) ***утилизировать** (srov. angl. utilize, čes. zůžítkovat, pol. utylizować), ***транспортировать** (srov. angl. transport), ***драпировать** < франц. draper – «обивать (материей), драпировать» (srov. angl. drape, čes. subst. drap, drapé, draperie), ***утрировать** < франц. outrer – «преувеличивать» < outre – «сверх» (srov. čes. zveličovat, přehánět), ***вольтижировать** – «выполнять прыжки, физические упражнения, вскакивать на спину лошади» XVIII в., «выполнять номера цирковой акробатики» < франц. voltiger < volte – «поворот», ***эпатировать** < франц. épater (srov. angl. amaze, confound, impress, cause a sensation, shock, čes. ohromit, omráčit, šokovat, pol. epatować), ***манкировать кем-чем (книжн.)**. Небрежно отнестись (-носиться) к кому-чему-н., пренебречь (-ре-гать) чем-н. М. службой. М. приглашением на праздник. Произв. сущ. манкирование. <

франц. manquer – «не хватать», восх. через ит. mancare к лат. mancus – «искалеченный», ***авансировать** – «продвигаться вперед; выдавать аванс» < франц. avancer – «двигаться вперед» (srov. ***аванс** < франц. avance), ***визировать, сов. завизировать** – «ставить (поставить) визу на чём-н.». В. документ, паспорт. < франц. viser (srov. pol. wizować – «oparzyć, opatrywać (paszport) wiza»), ***баррикадировать** (srov. angl. barricade, čes. zabarikádovat, barykadować), ***рекламировать** < франц. réclamer (srov. angl. reclaim, čes. reklamovat), ***протезировать [тэ]** < франц. protéger – «покровительствовать» (srov. čes. protežovat, pol. protegować, angl. protect, guard), ***третировать** < франц. traher – «обходиться, обращаться»; восх. к лат. tractāre – «обращаться, поступать» (srov. angl. treat, čes. šikanovat, diskriminovat, komandovat),

avšak *дебоширить (разг.). < франц. débaucher – «устраивать дебоши» (srov. angl. (n. and v.) debauch), ***транжирить (ИСГРЯ)** < франц. trancher (srov. angl. trench, tranche n., čes. utrácet, rozhazovat peníze, plýtvat energií; ve sportu spalovat, neproměňovat šance), ***редактировать** < франц. rédiger¹⁵ (srov. angl. write, čes. upravovat, redigovat, pol. redagować)

< **-изировать: *детализировать** < франц. détailler, ***локализовать** < франц. détailler, ***актуализировать** < франц. actualiser, aj

¹⁵ Ve slovníku Švedovové chybně uveden tvar franc. slovesa. Srov. От франц. **redacter**, восх. к лат. redāctus – «приведенный в порядок» < redigere – «упорядочить» (ТСРЯ, 2007, s. 824). Ve francouzštině daný tvar se nevyskytuje, srov. franc. rédaction – rédacteur – rédiger (l’auteur rédige un texte ; l’éditeur édite, rédige).

Gramatika

Rod nesklonných podstatných jmen¹⁶: **пальто** нескл., ср. < франц. paletot (srov. franc. manteau, veste, angl. paletot, coat, čes. kabát), **метро**, ***какао** нескл., ср., **радио**, **кино**, **кафе**, **такси**, ***манто**, ***трико**, ***жюри** нескл., ср. < франц. juri < jurer – «клясться» (srov. čes. porota, jury [žiri], angl. jury), ***ателье**, ***дефиле**, ***колье**, **бюро** нескл., ср. < франц. bureau, восх. к ст.-франц. bure – «верх стола, столешница» (srov. angl. bureau, pol. biuro), ***эскимо**, **табло**, ***желе**, ***драже**, ***декольте**, [дэ, тэ], нескл., ср., ***шимпанзе** [зэ] нескл. м., ***шоссе** [сэ] нескл., ср., ***эмбарго** нескл., ср. (спец.), ***фото** (ИСГРЯ), ***трюмо** нескл., ср., ***тире** [рэ] < франц. tîret < tîrer – «проводить на бумаге (линию, черту и т. п.)», ***табу**, нескл., ср., ***панно** нескл., ср., ***клише** нескл., ср., ***аутодафе** [фэ], нескл., ср., ***атташе** нескл., м., ***депо** [дэ] и [де] нескл., ср. – «крытое помещение для стоянки локомотивов», «здание для пожарных машин» < франц. dépôt – букв. «склад» (srov. angl. depot, čes. depo, depot, vozovna, pol. depo), ***казино** нескл., ср., ***домино**, ***кабаре** [рэ], нескл., ср., ***кило** нескл., ср. (разг.), ***каре** [рэ] нескл., ср. и неизм. ***каре** [рэ], нескл., ср. < франц. carré 1. боевое построение пехоты четырёхугольником. Построиться в к. (srov. čes. karé „vojenský

¹⁶ О грамматическом роде иностранных слов в русском языке: Иностранные несклоняющиеся слова на -а, -е, -и, -о, -у, означающие предметы неодушевленные единственного числа, употребляются обыкновенно в среднем роде: такое **ампула**, такое **антраша**, бронзовое **бра**, пушистое **боа**, такое **амбре**, одно **безе**, это **гласе**, миндальное **желе**, шелковое **кашне**, теплое **кофе**, отдельное **купе**, потерянное **портмоне**, открытое **фойе**, свое **алиби**, зеленое **драпри**, открытое **жалюзи**, избранное **жюри**, выигранное **пари**, крымское **бордо**, условное **вето**, военно-топографическое **депо**, измятое **жабо**, купленное **индиго** (ИСГРЯ), голландское **какао**, старое **пальто**, прелестное **пианино** (ИСГРЯ), это **сорго**, старое **фортепиано** (ИСГРЯ), вкусное **рагу**, такое **бижу** (Чернышев, 2010, s. 117).

Подавляющее большинство иностранных заимствований, не подходящих к русской системе словоизменения существительных, зачисляются в средний род, если только эти слова не обозначают живых существ. Это правило вытеснило старый прием распределения заимствованных слов по грамматическому их западноевропейских оригиналов. Ср. напр. у Пушкина: боа пушистый... (Виноградов, 2001, s. 79).

Srov. Несклоняемые формы сущ./Слова не имеющие форм словоизменения (Lednická, 2009, s. 79). По определению формы слова согласно Ф. Ф. Фортунатову (Сравнительное языковедение. Лекции 1899/1900 г., т. 1., с. 73), Виноградов относит имена существительные неизменяемые по падежам к категории бесформенных слов, слов лишенных формы также как и наречия (ср. напр. пальто и здесь, тут, дома, завтра и т. п. (Виноградов, 2001, s. 36). Как среди сущ., так и среди прил. есть слова лишенные внешних морфологических примет своей категории, но синтаксически и семантически настолько определенные, что отнесение их к той или иной части речи не вызывает никаких сомнений. Таковы имена прилагательные несклоняемые и неизменяемые по родам и числам. Напр. платье **беж**, цвет **беж**, цвет **хаки** (Виноградов, 2001, s. 217).

útvar“). 2. Квадратный вырез ворота на платье. Причёска, стрижка квадратной формы, ***эскимо**, нескл., ср. Порция э. и неизм. Мороженое э. < франц. esquimaу – букв. «эскимосский» (srov. angl. Eskimo Pie, čes. eskyто), ***жалюзи** нескл., ср. и мн. ч. < франц. jalousie < jaloux – «завистливый» (srov. čes. žaluzie, angl. jalousie), ***ревю** нескл., ср. < франц. (n. f.) revue, ***резюме** [мэ], нескл. ср. (книжн.), ***кюре** нескл., м. < франц. cure, ***кашне** [нэ], нескл., ср. < франц. cache-nez < cacher – «прятать» + nez – «нос», ***бра** нескл., ср., ***купе** [пэ], нескл., ср. < франц. (n. m.) coupé < couper – «отделять», ***портмоне** [нэ], нескл., ср. < франц. portemonnaie < porter – «носить» + monnaie – «деньги», ***фойе** нескл., ср. < франц. foyer – букв. «очаг», ***драпри** нескл., ср. < франц. draperie < draper – «обивать (материей), драпировать» (srov. čes. draperie, angl. drapery, draperies), ***пари** нескл., ср. < франц. pari < parier – «биться об заклад» (srov. čes. sázka), ***жабо** нескл., ср. р. < франц. jabot, ***рагу** нескл., ср. < франц. ragoût < ragoûter – «возбуждать аппетит» (srov. angl. ragout, čes. ragú), ***биде** [дэ], нескл., ср. < франц. bidet – букв. «лошадка» (srov. angl. bidet, čes. bidet), ***кило** нескл., ср. (разг.). < франц. kilo, **меню** нескл., ср. < франц. menu (srov. angl. menu, čes. menu [menu i menu], jídelní lístek, pol. menu [meni], jadłospis, karta dań), **пюре** [рэ] < франц. purée (srov. angl. purée, čes. puré, pol. piure, purée), ***антраща** нескл., ср. – «прыжок в балетных танцах» < франц. entrechat – «прыжок в воздухе», ***суфле** нескл. ср. < франц. soufflé – букв. «нечто воздушное, пышное» < souffler – «дышать; дуть, вейть» (srov. angl. soufflé, čes. suflé, soufflé [suflé], bublanina, pol. suflet), ***эссе** [сэ], нескл., ср. (спец.) < франц. (n. m.) essai (srov. angl. essay, čes. esej, essay [esej], pol. esej), **шасси** нескл., ср. < франц. châssis – «остров, каркас», «шасси» (angl. chassis, čes. podvozek, rám, šasi), ***протеже** [тэ], нескл., м. и ж. < франц. protégé (srov. angl. protégé, protected, čes. protežé, chráněnc, chráněnka, pol. protegowana, protegowany),

avšak *амбре [рэ] нескл., ср. и ***амбрей** м. (устар.) – «благовоние из эссенции амбры» < франц. (adj.) ambré – «издающий запах амбры», ***филе** нескл., ср. и ***филей** м. < франц. filet, **боа** нескл., м. (význam 1.) и **боа** нескл., ср. **Меховое или страусовое боа** (význam 2.) < франц. (n. m.) boa – 1. «serpent d’Amérique tropicale» a 2. «long rouleau de plumes d’autruche affectant la forme d’un serpent, porté

par les femmes, surtout vers 1900»¹⁷ (srov. čes. boa – «dlouhá kožešina kolem krku», «velký jihoamerický nejedovatý had», angl. boa – «large sneak», «snake like wrap of fur worn around the throat»), ***бигуди** нескл., ср. и мн. (мн. также бигуди, -ей; прост.). < франц. (n. m.) bigoudi, ***кепи** нескл., ср. и **кепка** (Новообразование на русской почве от слова ***кепи** при помощи суф. -к(-а) < франц. keri (srov. angl. keri)

Odlišný rod LG v ruštině a češtině, příp. francouzštině: **омлет** < франц. omelette (srov. čes. omeleta), **суп, соус** < франц. (n. f.) sauce (srov. angl. sauce, čes. omáčka, pol. sos), **ваза, адрес, локомотив, контроль, тема [ИСГРЯ], проблема, программа, портфель, банк, ресторан, багаж** < франц. bagage (srov. angl. baggage, čes. zavazadlo/-a, bagáž, pol. bagaż), **аэропорт, центр, магистраль, промышленность/индустрия, климат, *багет, *деликатес [тэ], *атака, *эпизод, *этап, *этюд** (srov. čes. etuda [etyda]), ***фланель [не], ж.** < франц. flanelle (srov. angl. flannel čes. flanel, pol. flanela), ***финал** < франц. (n. f.) finale (srov. angl. final, čes. finále, pol. finał), ***филигрань, *филиал, *фасад, *тюбик** (srov. čes. tuba), ***трамплин** < франц. tremplin (srov. čes. trampolína), ***торс, *томат, *педаль, *карамель, *деталь** < франц. (n. m.) detail (srov. angl. detail, čes. detail, pol. detal), ***карусель** – le carrousel, ***компот** – la compote (srov. čes. kompot), ***компресс** – la compresse, ***инициал, *каземат** x kasemata, ***барьер** (srov. čes. bariéra), ***бас** 1. "низкий голос", 2. "контрабас" < франц. basse (srov. čes. 1. bas, 2. basa), ***космополит** < франц. (adj.) cosmopolite (srov. čes. 1. kosmopolita, 2. (biol.) kosmopolit), ***жест** < франц. geste (srov., čes. gesto, pol. gest, angl. gesture), ***экстаз** < франц. extase (srov. čes. extáze), ***комод** < франц. commode – букв. «удобный» (srov. čes. komoda), ***тюбик** (srov. čes. tuba, tubička), **антибиотики**, ед. **антибиотик**, -а, м. < франц. (n. m.) antibiotique (srov. čes. antibiotika, j. č. antibiotikum, s.), ***караван** < франц. (n. f.) caravane (srov. čes. karavana ve stejném významu a karavan – «obytný automobil, obytný přívěs automobilu»), ***барьер** < франц. (n. f.) barrière (srov. čes. bariéra), ***карабин** < франц. carabine (srov. čes. karabina), ***анекдот** < франц. anecdote (srov. čes. anekdota), ***туалет** < франц. toilette – «туалет» (первонач. – «маленький холст» < toile – «холст,

¹⁷ Larousse: <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais> [online 04/11/2019]. Srov. def. «long rouleau de plumes, parfois de fourrure, que les dames portaient autour du cou». Acheter un boa, prendre son boa (Ac. 1835–1878). CNRTL: <https://www.cnrtl.fr/definition/boa> [online 04/11/2019].

полотно» (srov. čes. toaleta), ***резонанс** < франц. résonance (srov. čes. rezonance, resonance), ***сеанс** < франц. séance (srov. čes. seance), ***нюанс (книжн.)** < франц. nuance (srov. čes. nuance [nyance i nuance]), ***филиал** < франц. (adj.) filial (Шведова и Черных), (n. f.) filiale (srov. čes. filiálka, pobočka, detašované pracoviště), ***резерв** < франц. (n. f.) réserve (srov. angl. reserve, čes. rezerva, reserva), ***монстр** < франц. monstre (srov. angl. monster, čes. monstrum), ***шансон** < франц. (n. f.) chanson – «песня» (srov. čes. šanson, chanson – «s těžištěm v poeticky hodnotném textu»), **канарейка** < франц. canari (srov. čes. kanárek), ***аллюр** < франц. (n. f.) allure – «rychlost, tempo», «chod, chůze, krok», «kurs lodí», přen. «chování, jednání, vystupování» (srov. čes. alura [alura, alíra] (zast. častěji mn. č. alury – «chování, způsoby, mrav, vzhled»), angl. allure – «přitažlivost, kouzlo, půvab»), ***флот**, ***кюлоты** < франц. (n. f.) culotte, ***купорос** < франц. (n. f.) couperose, ***маникюр** < франц. manicule (srov. angl. manicure, čes. manikúra, manikýra), ***педикюр** < франц. pédicure (srov. angl. pedicure, čes. pedikúra, pedykýra), ***шаланда** – «плоскодонное судно» < франц. chaland – «грузовое судно» (srov. čes. vlečná loď s malým pohonem), **каскад** < франц. (n. f.) cascade (srov. angl. cascade, čes. kaskáda), ***парад** < франц. parade (srov. angl. parade, čes. paráda – «nádhera, krása; přehlídka»), ***акварель** < франц. aquarelle (srov. angl. aquarelle, čes. (m.) akvarel, pol. akwarela), ***система** < франц. système (srov. angl. system, čes. systém, pol. system), ***люстра** < франц. (n. m.) lustre (srov. angl. chandelier, čes. lustr, pol. żyrandol»), ***склероз** < франц. (n. f.) sclérose (srov. čes. skleróza, sklerosa, pol. skleróza, angl. sclerosis), ***силуэт** < франц. (n. f.) silhouette (srov. angl. silhouette, čes. silueta – «stínový obraz», pol. sylweta, sylwetka), **майонез [йянез]** < франц. (n. f.) mayonnaise (srov. angl. mayonnaise, čes. majonéza, pol. majonez), ***бешамель** – «вид соуса» < франц. (n. f.) béchamel(le) (srov. angl. bechamel, béchamel, čes. bešamel, béchamel [bešamel], pol. beszamel), **гардероб** < франц. garde-robe (srov. angl. wardrobe, garde-robe, čes. garderoba, pol. garderoba), ***бекас** — птица «Scolopax» < франц. (n. f.) bécasse < bec – «клюв» (srov. čes. bekasina, angl. common snipe), ***фрегат** < франц. (n. f.) frégate (srov. angl. frigate, čes. fregata, pol. fregata), ***менталитет** < франц. (n. f.) mentalité (srov. čes. mentalita, angl. mentality), ***трофей [фѐ], м.** < франц. trophée (srov. angl. trophy, čes. (ž.) trofej, pol. trofeum, łup), **сезон** < франц. (n. f.) saison (srov. angl. season, čes. sezona, sezóna, pol. sezon), ***опиум м.** – «то же, что опиий» < франц. opium

(srov. čes. opium, pol. opium, angl. opium), *манеж < франц. manège (srov. angl. manege, manège, čes. maněž ž., pol. maneż), пудра < франц. poudre (srov. angl. powder, čes. pudr, pol. puder), миллиард < франц. milliard – «миллиард» (srov. angl. milliard, čes. miliarda, pol. miliard),

avšak je možný dvojí tvar subst. pro mužský a ženský rod, např. *желатин, м. р. и *желатина, ж. р. < франц. gélatine (srov. čes. želatina), *капот 1. м. р. (спец.) и 2. м. р. (устар.)¹⁸ < франц. capot (srov. dvojí tvar čes. kapota, ž. – «kryt motoru dopravních prostředků» a čes. kapot, m. (zast.) – «plášť s kapucí», čes. kapotek, m. a kapotka, ž. (zast.) – «malý ženský klobouček (podle módy z konce 19. stol.) uvazovaný pod bradou stuhami»); franc. capote¹⁹, n. f.), *этикет и *этикетка < франц. étiquette (srov. čes. etiketa – 1. «pravidla společenského chování, souhrn společenských zvyklostí a norem chování», 2. «viněta, nálepka, značka»), *шаль ж. < франц. (n. m.) châle (srov. čes. šál, šála, angl. shawl), *кепи нескл., ср. р. и кепка (Новообразование на русской почве от слова *кепи при помощи суф. -к(-а) < франц. képi (srov. angl. képi), *параллель < франц. (n. f. et m.) parallèle (srov. angl. parallel, čes. paralela), *виза < франц. viser (srov. angl. visa, čes. vizum, visum, pol. wiza»), aj.

Plurália tantum/slova pomnožná: *эполеты ед. ч. эполета, -ы, ж. р. и (устар.) эполет, -а, м. р., *финансы, *трусы < франц. trouses (pl) – «короткие шаровары», «штаны». Ударение и форма на -ы – под влиянием штаны. каникулы, *амуры – "любовные интриги" < франц. amours, *кадры, куранты < франц. courant – «текущий», *кальсоны < франц. caleçons, *гетры, род. гетр, ед. ч. гетра, -ы, ж. р. < франц. guêtres (čes. nadkolenky, návleky, štulny na fotbal), *гамаша < франц. (n. f.) gamache(s) (srov. čes. kamaše), *панталоны < франц. pantalons, *зуавы < франц. zouaves – 1. «вид лёгкой пехоты во французских колониальных войсках XIX – XX вв.; формировались в Сев. Африке из французов и местных жителей», 2. «широкие брюки с сильно заниженной проймой», syn. афгани, аладдины < франц. «culotte, pantalon à la zouave», антибиотики, ед. антибиотик, -а, м. < франц. (n. m.)

¹⁸ «а будь моя жена одета в нескладный капот и сиди она дома» Л. Н. Толстой, «Крейцера соната». М.: РИПОЛ классик, 2013, с. 34.

¹⁹ 1. Couverture mobile et souple d'une voiture découverte. 2. Vêtement militaire porté sur la tunique. 3. Petit chapeau de femme à bride, porté à la fin du XIXe siècle. Larousse: <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais> [online 27/10/2019]

antibiotique (srov. čes. antibiotika, j. č. antibiotikum, s.), ***наркотики**, ед. **наркотик**, -а, м. < франц. (adj. et n. m.) narcotique (srov. čes. narkotikum, s., syn. droga), ***митенки** [тэ], ед. ч. **митенка** [тэ], ж. р. – «женские перчатки без пальцев», «полуперчатки» < франц. mitaines (srov. čes. rukavice bez prstů, angl. mittens – «palčáky, rukavice», pol. mitenki) ***мемуары** < франц. mémoires (srov. čes. memoáry, syn. paměti), ***кулуары** < франц. (n. m., pl.) couloirs²⁰ – букв. «коридоры» < couler – «скользить, течь, струиться» (srov. čes. kuloár), ***кюлоты** м. < франц. (n. f.) culotte, ***клёши**, -ей, м. и мн. (разг.) – «брюки клёш», **консервы**, < (n. f.) франц. conserve (srov. rus. консервная банка, čes. konzerva, pol. konserwa), ***аплодисменты**, ед. ч. (устар.) ***аплодисмент** м. < франц. applaudissements (srov. čes. potlesk, aplaus, pol. oklask, mn. oklaski, aplauz, angl. applause, clapping),

avšak ***жалюзи** нескл., ср. р. и мн. ч. < франц. jalousie < jaloux – «завистливый» (srov. čes. horizontální žaluzie, angl. jalousie), ***бигуди** нескл., ср. и мн. (мн. также бигуди, -ей; прост.) < франц. (n. m.) bigoudi.

Singulária tantum: **багаж** < франц. bagage (srov. angl. baggage, čes. zavazadlo/-a, bagáž, pol. bagaż), ***бижутерия** и ***бижутерия** [тэ], ж., собир. < франц. bijouterie – «торговля ювелирными изделиями» < bijou – «драгоценность».

Tvrde a měkké skloňování přejatých přídavných jmen (LG) v ruštině a češtině: ***нотариальный** < франц. notarial, ***деликатный** < франц. délicat (srov. čes. delikátní), ***фривольный** < франц. frivole, ***фронтальный** < франц. frontal ***экспансивный** < франц. expansif, ***экстравагантный** < франц. extravagant (srov. angl. extravagant), ***эластичный** < франц. élastique (srov. angl. elastic), ***элегантный** < франц. élégant (srov. angl. elegant), ***элементарный** < франц. élémentaire, ***эмоциональный** < франц. émotionnel, ***фиктивный** – «являющийся фикцией». Ф. брак. Ф. счёт, вексель. < франц. fictif, **факультативный** и **факультатив** (разг.) – «факультативный учебный курс, предмет» < франц. (adj.) facultatif, ***феодалный** < франц. féodal, ***феноменальный** < франц. phénoménal, ***тотальный** < франц. total, ***тенденциозный** [тэ, дэ] < франц. tendancieux < tendance – «тенденция»,

²⁰ Lieux où se transmettent officieusement des informations, où s'opèrent des tractations secrètes, etc. : Bruits de couloirs. Larousse: <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais> [online 28/10/2019]

***скрупулёзный** < франц. scrupuleux < scrupule – «щепетильность, разборчивость» (srov. čes. skrupulózní), ***театральный** < франц. théâtral, ***теоретический** < франц. théorétique, ***текстильный** < франц. textile, ***интеллектуальный** < франц. intellectuel (srov. angl. intellectual), ***интимный** < франц. intime, ***интернациональный** [тэ] < франц. international, ***инфантильный** < франц. infantile (srov. angl. infantile, čes. infantilní), ***меркантильный** – «основанный на денежном расчёте», «купеческий (Гоголь)» < франц. mercantile – «торговый» (srov. angl. mercantile, čes. merkantilní), ***талантливый** < франц. talentieux, -euse, ***вакантный** < франц. vacant (srov. čes. vakantní – «uprázdněný, volný, neobsazený; nezaměstnaný», angl. vacant), ***идеальный** [де] < франц. (adj.) idéal (srov. angl. ideal, čes. ideální, pol. idealny), ***индивидуальный** < франц. individuel (srov. čes. individuální), ***компактный** < франц. compact (srov. čes. kompaktní), ***параллельный** < франц. (adj.) parallèle (srov. angl. parallel, čes. paralelní), ***паразитарный** < франц. parasitaire, ***солидный** < франц. solide – «прочный» (srov. angl. solid, čes. solidní, pol. solidny), ***солидарный** < франц. solidaire (srov. angl. solidary, čes. solidární, pol. solidarny), ***социальный** < франц. social (srov. angl. social, čes. sociální, pol. socjalny), ***специальный** < франц. spécial (srov. angl. special, čes. speciální, pol. specjalny), ***оптимальный** < франц. optimal (srov. čes. optimální, pol. optyalny, angl. optimal, optimum), ***натуральный** < франц. naturel (srov. angl. natural, čes. naturální – «přírodní; nepeněžní, věcný; přirozený, neškolený», pol. naturalny), **спортивный** < франц. sportif (srov. čes. sportovní, pol. sportowy), ***стерильный** < франц. stérile (srov. angl. sterile, čes. sterilní, pol. sterylno), ***субтильный** < франц. subtil – «тонкий» (srov. angl. subtle, čes. subtilní, pol. subtelný), ***профессиональный** < франц. professionnel (srov. čes. profesionální, pol. profesjonalny, angl. professional), ***декоративный** < франц. décoratif (srov. angl. decorative, čes. dekorativní – «okrasný, ozdobný», pol. dekoracyjny, dekoracyjny),

s výjimkou ***флегматичный** (srov. angl. phlegmatic), ***эластичный** < франц. élastique (srov. angl. elastic), ***идентичный** < франц. identique (srov. čes. identický, pol. identyczny, angl. identic, identical), ***теоретический** < франц. théorétique, ***юридический** < франц. juridique, с «поправкой» в произношении (ю вм. начального франц. жу), ***физический** < франц. physique (srov. čes. fyzický, pol. fizyczny, angl.

physical, subst. physique), ***спорадический** < франц. sporadique (srov. čes. sporadický, pol. sporadyczny, angl. sporadic), ***комический**, ***комик** и ***комичный** < франц. (adj.) comique (srov. čes. komik, komický, pol. komik, komiczny, angl. (adj. and n.) comic, (adj.) comical), ***романтичный** и ***романтический** < франц. romantique (srov. angl. romantic, čes. romantický), ***драматический** и ***драматичный** < франц. dramatique (srov. čes. dramatický, pol. dramatyczny, angl. dramatic), ***эксцентрический (спец.)** и ***эксцентричный** (srov. angl. (adj. and n.) eccentric, čes. excentrický, výstřední, nápadný (o chování), pol. ekscentryczny), aj.

Neměnné tvary adjektiv v ruštině: ***беж**, неизм. и ***бежевый** (srov. angl. beige, čes. béžový), ***бордо**²¹, неизм. и ***бордовый** (srov. čes. bordó, bordeaux [bordó]), ***электрик**, ***перванш**, ***каре** [рэ] 3. неизм. В форме четырёхугольника. Построение к. Ворот к. Стрижка/Причёска к., ***клёш**²² неизм. О покрое одежды. Брюки к. Юбка к. и м. < франц. cloche – букв. «колокол», ***фри (ИСГРЯ)**: неизм. прил. < frit – «жареный». Изжаренный в жире (в большом количестве) до образования румяной корочки. Шведова: К. фри (кормовая соломка, жаренная на масле), ***гала** и ***гала**, неизм. – «большой и яркий, праздничный (о зрелище)». Концерт г. Г.-представление. < франц. (n. m.) gala – «торжество, празднество» (srov. angl. gala, čes. gala, pol. gala).

Přechod slova z jednoho slovního druhu do jiného:

→ **franc. subst. ve funkci přívlastku nesklonného – rus. substantivizované adjektivum:** ***дежурный, -ая** < франц. de jour, être de jour (srov. čes. služba, dozorce, dozorčí), ***дежурный** (магазин) < франц. de jour, être de jour, ***дежурить** < франц. de jour – «дневной»

→ **franc. adj. – rus. subst.:** ***интеллигент** < франц. (adj.) intelligent, ***космополит** < франц. (adj.) cosmopolite (srov. čes. 1. kosmopolita, 2. (biol.) kosmopolit), ***утиль** < франц. (adj.) utile – «полезный, пригодный, такой, который можно использовать», восх. к лат. utilis – «полезный», ***истерика** < франц. (adj.)

²¹ Сами французы не употребляют слово bordeaux в звнч. «темно-красный» (ср. rouge-foncé). В других западноевроп. языках это (франц.) слово в цветовом знач. тоже отс.

²² а также употр. в разг. речи ***клёши, -ей, м. и мн.** – «брюки клёш». Данное слово зафиксировано лексикографически в ИСГРЯ.

hystérique – «истеричный», ***истерик** < франц. (adj.) hystérique – «истеричный», ***комик**, ***комический**, ***комичный** < франц. (adj.) comique (srov. čes. komik, komický), ***романтик**, ***романтичный** и ***романтический** < франц. (adj.) romantique, **факультатив** (разг.) – «факультативный учебный курс, предмет» < франц. (adj.) facultatif, ***конфуз м. (разг.)** – «состояние смущения, неловкости; неловкое и смешное положение». Испытывать к. К. получился с кем-н. < франц. confus, confuse – «смущенный», ***дирижабль** < франц. (adj.) dirigeable – букв. «управляемый» (srov. v Larousse: dirigeable, n. m.),

avšak *интриган < франц. (adj. et n.) intrigant (srov. angl. intrigant, čes. intrikán, pol. intrygant, rus. zast. **интригант**), ***бриллиант [лья]** а ***брильянт** < франц. brillant – «блестящий» < briller – «блестеть», **куранты** < франц. courant – «текущий», ***курьёз**²³ и ***курьёзный** < франц. (adj.) curieux, -euse (srov. čes. kuriozita, curiosita < франц. (n. f.) curiosité a kuriózní), ***дубль м. (спец.)**. 1. Повторная съёмка эпизода в фильме. Отснять три дубля. 2. В спорте: двойная победа. Сделать дубль. От франц. (adj., adv. et subst.) double – «удвоенный, двойной», ***амбре [рэ]** нескл., ср. и ***амбрей м. (устар.)** – «благовоние из эссенции амбры» < франц. (adj.) ambré – «издающий запах амбры».

→ **franc. subst. – rus. adj.:** ***шикарный** < франц. (subst.) chicard, fam. – «имеющий шик» < chic – «шик», ***бравурный** < франц. (n. f.) bravoure – «храбрость, отвага» (srov. čes. bravurní – «бравурный, знаменитый, артистичный» x rus. ***бравурный** – «okázalý, honosný, pompézní»), ***гала** и ***гала**, неизм. прил. – «большой и яркий, праздничный (о зрелище)». Концерт г. Г.-представление. < франц. (n. m.) gala – «торжество, празднество» (srov. angl. gala, čes. gala, pol. gala).

→ **franc. numer. – rus. subst.:** ***карантин** < франц. quarantaine (n. f.) – букв. «сорок дней» (srov. v Larousse: quarantaine, n. f.).

→ **franc. adv. – rus. subst.:** ***ансамбль** < франц. ensemble (adv. et n. m.) – букв. «вместе», ***тужурка** – «домашняя или форменная двубортная куртка», диал. в знач.

²³ avšak srov. subst. **серьёз**, které je derivátem od adj. ***серьёзный** < франц. sérieux, -euse, stejně jako subst. **серьёзность** (srov. angl. serious, čes. seriózní).

«будничная, домашняя одежда барыни» < произв. от франц. toujours – «всегда, постоянно» [след., всегдашняя, будничная (одежда)].

→ **franc. v. – rus. subst.: *гарнир** < франц. garnir – «снабжать», «украшать» (srov. čes. příloha), ***сортир м. (прост.)**, то же, что уборная в знач. – «помещение для отправления естественных надобностей». Женская, мужская у. < франц. sortir – «выходить»

→ **franc. part. prés. – rus. subst.: *волан** – «оборки на женском платье» (1764 г.), «спортивная принадлежность» < франц. volant < voler – «летать».

Význam

Одhad významu na základě podobnosti slov v ruštině a češtině spojený s nácvikem grafické stránky jazyka; slova v ruštině, češtině případně v angličtině z francouzštiny neboli internacionalizmy-galicizmy:

→ **substantiva (AJ – ČJ):** **туалет** (srov. angl. toilet, čes. toaleta), ***портрет** (srov. angl. portrait, čes. portrét), **сувенир** (srov. angl. souvenir, čes. suvenýr, souvenir [suvenýr], pol. suvenir, souvenir), **шанс** (srov. angl. chance, čes. šance), ***роман** < франц. roman (srov. angl. roman), ***талант** < франц. talent – «талант, одаренность» (srov. angl. talent, čes. talent, pol. talent), ***шик** < франц. chic – «шик» (srov. čes. šik – «vkusný, elegantní; vkus, elegance», angl. chic), ***монстр** < франц. monstre (srov. angl. monster, čes. monstrum), ***жест** < франц. geste (srov., čes. gesto, pol. gest, angl. gesture), ***диаметр** < франц. diamètre (srov. angl. diameter, čes. diametr), ***коммуна** < франц. commune (srov. angl. commune, čes. komuna), ***поза** < франц. pose < poser – «класть, ставить» (srov. angl. pose, čes. póza), ***позёр (книжн. неодобр.)** < франц. poseur < pose – «поза» (srov. angl. poseur, čes. pozér), ***резерв** < франц. (n. f.) réserve (srov. angl. reserve, čes. rezerva, reserva), ***резервация** < франц. réservation (srov. angl. reservation, čes. rezervace, reservace – «výhrada, uchování; zamluvení, zajištění, uchování; chráněné území»), ***жонглёр** < франц. jongleur (srov. angl. jongleur, juggler, čes. žonglér), ***пантомима** < франц. pantomime (srov. angl. pantomime, čes. pantomima), **доктор (ИСГРЯ)** (srov. angl. doctor, čes. doktor), **пудра** < франц. poudre (srov. angl. powder, čes. pudr, pol. puder), ***карьерера** < франц. (n. f.) carrière (srov. angl. career, čes. kariéra), ***портьера** < франц. (n. f.) portière (srov. angl. portiere, čes. portiéra – «závěs na dveřích»), ***жалюзи нескл., ср. р. и мн. ч.** < франц. jalousie < jaloux – «завистливый» (srov. čes. žaluzie, angl. jalousie), ***жюри нескл. ср.** < франц. jurí < jurer – «клясться» (srov. čes. porota, jury [žiri], angl. jury), ***жабо нескл., ср. р.** < франц. jabot – «зоб (у птиц)», восх. к лат. gaba – «горло птицы» (srov. angl. jabot, čes. žabó, žabot, šaró, šapo), ***манжета** < франц. manchette < manche – «рукав» (srov. angl. manchette, čes. manžeta), ***крупье нескл., м.** < франц. croupier (srov. angl. croupier, čes. krupier, croupier, croupier [krupjé]), ***фойе нескл., ср.** < франц. foyer – букв. «очаг» (srov. čes.

foyer [foajé i foajér], pol. foyer, angl. foyer), ***бижу́терия и *бижу́терия** [тэ], ж., **соби́р.** < франц. bijouterie – «торговля ювелирными изделиями» < bijou – «драгоценность» (srov. čes. bižuterie, angl. fashion jewellery, bijou(terie)), ***папилю́тка** < франц. papillotte (srov. angl. papillotte, čes. papilot, pol. papilot), ***педа́ль** < франц. (n. f.) pédale (srov. angl. pedal, čes. pedál), ***турби́на** < франц. turbine (angl. turbine, čes. turbína), ***ги́гиена** < франц. hygiène (srov. angl. hygiene, čes. hygiena, pol. higiena), ***меда́ль** < франц. médaille (srov. angl. medal, čes. medaile, pol. medal), ***дета́ль** < франц. (n. m.) detail (srov. angl. detail, čes. detail, pol. detal), ***ситуа́ция** < франц. situation (srov. angl. situation, čes. situace, pol. sytuacja), ***тексту́ра** (srov. angl. texture), ***текст** (srov. angl. text), ***кли́ка ж. (презр.)** < франц. (n. f., fam. et rej.) clique – «шайка, банда» (srov. angl. clique, čes. klika – «skupina lidí navzájem se podporujících v dosažení svých cílů; štěstí»), ***ка́ста** < франц. caste (srov. čes. kasta), ***ша́рлатан** < франц. charlatan (srov. angl. charlatan, čes. šarlatán), ***шара́да** < франц. (n. f.) charade (srov. angl. charade, čes. šaráda), ***инсти́нкт** < франц. instinct (srov. angl. instinct, čes. instinkt), ***рагу́ нескл., ср.** < франц. ragoût < ragoûter – «возбуждать аппетит» (srov. angl. ragout, čes. ragú), ***парази́т** < франц. parasite (srov. angl. parasite, čes. parazit, parasit), ***арабе́ска и *арабе́ск** < франц. arabesque (srov. angl. arabesque, čes. arabeska)

→ **substantiva (ČJ): *бето́н** < франц. béton (srov. angl. concrete, čes. beton, pol. beton)

→ **verba (AJ – ČJ): органи́зовать** (srov. angl. organize, čes. organizovat), ***шоки́ровать** (srov. angl. shock, čes. šokovat), ***консу́льтировать** (srov. angl. consult, čes. konzultovat), ***пози́ровать** < франц. poser (srov. angl. pose, čes. pózovat), ***резерви́ровать** < франц. réserver (srov. angl. reserve, čes. rezervovat), ***гара́нтировать** < франц. garantir (srov. angl. guarantee, čes. garantovat), ***дресси́ровать** < франц. dresser (srov. angl. dress, čes. drezírovat), ***жонгли́ровать** < франц. jongler (srov. angl. juggle, čes. žonglovat), ***баланси́ровать** < франц. balancer – «dancer sur la corde» (srov. angl. balance, čes. balancovat, udržovat rovnováhu, pol. balansować), ***маневри́ровать** < франц. manoeuvrer (srov. angl. manoeuvre (UK), maneuver (US), čes. manévrovat, pol. manewrować), ***гравиро́вать** < франц. graver

(srov. angl. engrave, čes. rýt, gravírovat, pol. grawerować). **Asymetrie významu:**
***рекламировать** < франц. réclamer (srov. angl. reclaim, čes. reklamovat)

→ **verba (ЃЈ):** ***эмигрировать** < франц. émigrer (srov. čes. emigrovat),
***жестикулировать** < франц. gesticuler (srov. čes. gestikulovat), ***диктовать** < франц.
dicter (srov. čes. diktovat), ***дискредитировать** < франц. discréditer (srov. čes.
diskreditovat – «připravit o důvěru, pomluvit; d. se, ztratit důvěryhodnost»),
***дискриминировать** < франц. discriminer (srov. čes. diskriminovat), ***нивелировать**
– «выравнивать, уравнивать» < франц. niveler (srov. čes. nivelizovat), ***дирижировать** <
франц. diriger – «управлять», «направлять» (srov. čes. dirigovat a dirigent – «umělec
řídící hudební těleso»), ***татуировать** (srov. čes. tetovat, pol. tatuować, angl. get a tattoo),
***декорировать** < франц. décorer (srov. čes. dekorovat, pol. dekorować, angl. decorate),
aj. **Asymetrie významu:** ***протезировать [тэ]** < франц. protéger –
«покровительствовать» (srov. čes. protežovat, pol. protegować, angl. protect, guard)

**Odhad významu a překlad slov v ruštině na základě podobnosti
s angličtinou jako prvním cizím jazykem (internacionalizmy-galicizmy):**

→ **substantiva (АЈ):** **аэропорт, секрет** (srov. angl. secret), **суп** (srov.
angl. soup), **соус** < франц. (n. f.) sauce (srov. angl. sauce, čes. omáčka, pol. sos), **гид**
(srov. angl. guide), **браслет** (srov. angl. bracelet), **аксессуары** < франц. (n. m.) accessoire
(srov. angl. accessory, pl. accessories, čes. doplňky, pol. dodatki, akcesoria, poj.
akcesorium), **театр** (srov. angl. theatre, US theater), **транспорт** (srov. angl. transport),
температура (srov. angl. temperature), ***романс** < франц. romance (srov. angl.
romance), ***дебюш м. (разг.)** < франц. (n. f.) débauche – «разгул», «usage excessif,
dérégulé de plaisir de l'amour, de la table; libertinage, dévergondage: Se livrer à la
débauche» (srov. angl. (n. and v.) debauch), ***бабуин** < франц. babouin (srov. angl.
baboon, čes. zool. pavíán), **бюро нескл., ср.** < франц. bureau, восх. к ст.-франц. bure –
«верх стола, столешница» (srov. angl. bureau, pol. biuro), ***персонаж** < франц.
personnage (angl. personage), ***гиппопотам** < франц. hippopotame (srov. pol.
hipopotam, čes. hroch, angl. hippopotamus, hov. river horse, hippo), ***герой** < франц.
héros (srov. angl. hero, čes. hrdina, pol. bohater), ***героиня** < франц. héroïne (srov. angl.
heroine, čes. hrdinka, pol. bohaterka, w teatrze: heroína), ***статуэтка** < франц. statuette

(srov. angl. statuette, čes. soška, figurka, pol. statuetka), ***сюрприз м.** – «неожиданный подарок», «нечто весьма неожиданное» < франц. surprise – «неожиданность» (srov. angl. surprise, čes. překvapení, pol. niespodzianka), ***арьергард** < франц. (n. f.) arrière-garde, aj. **Asymetrie významu: пальто** нескл., ср. < франц. paletot (srov. franc. manteau, veste, angl. paletot, coat, čes. kabát), ***кепи** нескл. < франц. kepi (srov. angl. kepi), ***антрекот м.** < франц. (n. f.) entrecôte (srov. angl. entrecôte, čes. roštěnec, pol. antrykot), ***пенсия** < франц. pension (srov. angl. pension, čes. důchod, penze, pol. pensja), ***пенсионер** < франц. pensionnaire (srov. angl. pensioner, retired person, čes. důchodce, pol. emeryt), **спектакль** < франц. spectacle (srov. angl. theatre performance, spectacle, čes. divadelní představení, pol. spektakl), aj.

→ **adjektiva (AJ): *героический** < франц. héroïque (srov. angl. heroic, čes. hrdinský, pol. bohaterски, heroiczny)

→ **verba (AJ): *экипировать** (srov. angl. equip), ***фабриковать**, ***утилизировать** (srov. angl. utilize, čes. zužítkovat, pol. utylizować), ***транспортировать** (srov. angl. transport), ***драпировать** < франц. draper – «обивать (материей), драпировать» (srov. angl. drape, čes. subst. drap, drapé, draperie). ***фаршировать** < франц. farcir – «начинять» (srov. angl. stuff, farce, čes. nadívat, pol. faszerować). **Asymetrie významu: *третировать** < франц. traher – «обходиться, обращаться»; восх. к лат. tractāre – «обращаться, поступать» (srov. angl. treat, čes. šikanovat, diskriminovat, komandovat), ***дебощирить** < франц. débaucher (srov. angl. (n. and v.) debauch), ***транжирить (ИСГРЯ)** < франц. trancher (srov. angl. trench, tranche n., čes. utrácet, rozhazovat penězi, plýtvat energií; ve sportu spalovat, neproměňovat šance)

Odhad významu a překlad slov v ruštině na základě podobnosti s francouzštinou:

→ **substantiva (FJ): *макияж** < франц. maquillage (srov. čes. (na)líčení, mejkap, make-up, makeup [mejkap], líčidla, pol. makijaż, angl. makeup), ***натюрморт** < франц. nature morte – букв. «мёртвая природа» (srov. čes. zátiší, pol. martwa natura, angl. still life), aj.

→ **verba (FJ):** ***утрирывать** < франц. outrer – «преувеличивать» < outre – «сверх» (srov. čes. zveličovat, přehánět), ***вольтижировать** – «выполнять прыжки, физические упражнения, вскакивать на спину лошади» XVIII в., «выполнять номера цирковой акробатики» < франц. voltiger < volte – «поворот», ***жуировать** – «беззаботно отдаваться чувственным удовольствиям, наслаждениям, вести праздную жизнь», «развлекаясь, ища удовольствий, вести праздную жизнь» < франц. jouir (srov. **жуир** м. – «человек, который жуирует», derivát utvořený od slovesa ***жуировать**), ***манкировать кем-чем (книжн.)**. Небрежно отнестись (-носиться) к кому-чему-н., пренебречь (-ре-гать) чем-н. М. службой. М. приглашением на праздник. Произв. сущ. манкирование. < франц. manquer – «не хватать», восх. через ит. mancare к лат. mancus – «искалеченный», ***авансировать** – «продвигаться вперед; выдавать аванс» < франц. avancer – «двигаться вперед» (srov. ***аванс** < франц. avance), ***визировать, сов. завизировать** – «поставить (ставить) визу на чём-н.». В. документ, паспорт. < франц. viser (srov. pol. wizować – «oparzyć, opatrywać (paszport) wizą»), ***эпатировать** < франц. épater (srov. angl. amaze, confound, impress, cause a sensation, shock, čes. ohromit, omráčit, šokovat, pol. epatować), aj.

→ **adjektiva:**

-al: ***нормальный** (srov. čes. normální), ***тривиальный** книжн., syn. неоригинальный, банальный (srov. čes. triviální), ***тотальный** < франц. total (srov. angl. total), ***театральный, *интернациональный [тэ]** < франц. international, ***вертикальный** < франц. vertical (srov. angl. vertical, čes. vertikální), ***диаметральный** < франц. diamétral (srov. angl. diametral, čes. diametrální), ***идеальный [де]** < франц. (adj.) idéal (srov. angl. ideal, čes. ideální, pol. idealny), ***коммунальный** < франц. communal (srov. angl. communal, čes. komunální), ***ментальный** < франц. mental (srov. angl. mental, čes. mentální), aj.

-el: ***текстуальный** (книжн.) < франц. textuel (srov. angl. textual), ***интеллектуальный** < франц. intellectuel (srov. angl. intellectual), aj.

-ile: ***меркантильный** – «основанный на денежном расчете», «купеческий (Гоголь)» < франц. mercantile – «торговый» (srov. angl. mercantile, čes. merkantilní),

***текстильный** < франц. textile, ***инфантильный** < франц. infantile (srov. angl. infantile, čes. infantilní), aj.

-if: ***позитивный** < франц. positif, -ive (srov. angl. positive, čes. pozitivní), aj.

-aire: ***вульгарный** < франц. vulgaire (srov. čes. vulgární), ***элементарный** (srov. angl. elementary), ***тоталитарный** (srov. čes. totalitní), ***фрагментарный** < франц. fragmentaire, ***паразитарный** < франц. parasitaire, ***перпендикулярный** < франц. (adj.) perpendiculaire (srov. angl. (adj.) perpendicular, čes. kolmý), **avšak** ***документальный** < франц. **documental**²⁴ (srov. angl. documentary < franc. film documentaire, čes. dokumentární), aj.

-ique: ***флегматичный** (srov. angl. phlegmatic), ***эксцентрический** (спец.) х концентрический, ***эластичный** < франц. élastique (srov. angl. elastic), ***теоретический** < франц. théorétique, ***романтичный** и ***романтический** < франц. romantique (srov. angl. romantic, čes. romantický), aj.

-ant: ***экстравагантный** < франц. extravagant (srov. angl. extravagant), ***элегантный** (srov. angl. elegant), ***пикантный** < франц. piquant – «колючий, острый», «возбуждающий» (srov. angl. piquant, čes. pikantní), ***вакантный** < франц. vacant (srov. angl. vacant, čes. vakantní), ***галантный** < франц. galant (srov. angl. gallant, čes. galantní), aj.

-eux, -euse: ***курьёз м.** – «странный, диковинный или смешной случай. Для (ради) курьёза (для смеха, забавы)» и ***курьёзный** – «представляющий собой курьёз, забавный. К. случай» < франц. curieux, -euse – «любопытный, забавный» (srov. angl. curious, čes. kuriózní, kuriozita), ***серьёзный** < франц. sérieux, -euse, произв. сущ. **серьёзность**, а также **серьёз** (srov. angl. serious, čes. seriózní), aj.

-oire: ***иллюзорный** < франц. illusoire (srov. angl. illusory, čes. iluzorní, ilusorní)

²⁴ Ve slovníku Шведовой se uvádí tvar franc. adj. documental, avšak ve francouzštině se daný tvar adjektiva nevyskytuje, pouze documentaire, viz. <https://www.cnrtl.fr/definition/documental> [online 29/10/2019].

-e: ***МОНОТОННЫЙ** < франц. monotone (srov. angl. (n.) monotone (adj. monotonous, monotonic), čes. monotónní), ***БРАВЫЙ** < франц. brave – «храбрый, смелый» (srov. angl. brave, čes. «udatný, chrabrý, smělý»),

avšak *БРАВУРНЫЙ < франц. (n. f.) bravoure – «храбрость, отвага» (srov. čes. bravurní – «бравурный, знаменитый, артистичный» x rus. ***БРАВУРНЫЙ** – «okázalý, honosný, pompézní»)

-ain: ***ГУМАННЫЙ** < франц. humain (srov. angl. human, čes. humánní), ***СУВЕРЕННЫЙ** < франц. souverain (srov. angl. sovereign, čes. suverénní, pol. suwerenny), aj.

-nulová konsonka: ***РОМАНСКИЙ** < франц. roman – «романский» (srov. angl. roman, čes. románský), ***ДИСКРЕТНЫЙ** < франц. discret (srov. angl. discreet, discrete, čes. diskrétní), aj.

Synonyma: **ЭКСПОЗИЦИЯ** – выставка; ***ЭЛЕГАНТНЫЙ** – изящный; ***ЭЛЕМЕНТАРНЫЙ** – простой; ***ТРИВИАЛЬНЫЙ** (книжн.) – неоригинальный, банальный; ***АНТРЕПРЕНЁР** < франц. entrepreneur – «предприниматель» – бизнесмен; ***ТАТУАЖ** – татуировка, тату; ***ГАЛОШИ** – мокроступы (шутл.) – калоши; ***ИНТРИГОВАТЬ, ЗАИНТРИГОВАТЬ** – **ИНТЕРЕСОВАТЬ, ЗАИНТЕРЕСОВАТЬ**; ***ВОЛОНТЁР (книжн.)** – доброволец; ***ГИППОПОТАМ** < франц. hippopotame (srov. pol. hipopotam, čes. hroch, angl. hippopotamus, hov. river horse, hippo) – бегемот; ***ДЕКОРАТОР** < франц. décorateur (srov. čes. dekoratér, pol. dekorator, angl. decorator) – сценограф; ***ДЕКОРАЦИЯ** < франц. décoration (srov. angl. decoration, čes. dekorace, dekor – «výzdoba, ozdoba», pol. dekoracja) – **украшение**; ***ДЕКОРИРОВАТЬ** < франц. décorer (srov. čes. dekorovat, pol. dekorować, angl. decorate) – украшать; ***БАЛАНСЁР** < франц. balanceur (srov. rus. канатоходец, **эквилибрист**, angl. tightrope walker, ropewalker, ropedancer, čes. provazochodec, pol. balansista); ***БАЛАНСИРОВАТЬ** < франц. balancer – «dancer sur la corde» (srov. angl. balance, čes. balancovat, udržovat rovnováhu, pol. balansować); ***ОВАЦИЯ** < франц. (n. f.) ovation (srov. angl. ovation, čes. ovace **ж.**, **ромн.**, pol. owacja,

owacje) – ***аплодисменты**, ед. ч. (устар.) ***аплодисмент** м. < франц. applaudissements (srov. čes. potlesk, aplaus, pol. oklask, mn. oklaski, aplauz, angl. applause, clapping), aj.

Antonyma: ***оптимизм** < франц. optimisme – ***пессимизм** < франц. pessimisme, ***эксцентрический** (спец.) – концентрический, ***мизантроп** м. (книжн.). – жуир, aj.

Asymetrie významu, odlišný význam rusko-českých homonym, „falešných přátel“ franc. původu: ***экстерн** [тэ], м. р. = **дálkař x externista**; ***трико** = **trikot** (tkanina); **trikot, dres, cvičební úbor x triko, tričko**; ***трикотаж** = **trikotáž, trikot**; ***контролёр** = **revizor**; ***ревизор**; ***эскорт**; ***дипломат**; ***доза** = **dávka, dóza**; ***инструмент** = **hudební nástroj, nářadí, nástroj x instrument**; ***интеллигент**; ***интеллигентный**; ***кабинет**; ***караван**²⁵ < франц. (n. f.) caravane (srov. čes. karavana ve stejném významu a karavan – «obytný automobil, obytný přívěs automobilu»), ***этикет** и ***этикетка** < франц. étiquette (srov. čes. etiketa – 1. «pravidla společenského chování, souhrn společenských zvyklostí a norem chování», 2. «viněta, nálepka, značka»), ***скрупулёзный** < scrupuleux, -euse < scrupule – «щепетильность, разборчивость» (srov. čes. skrupulózní – «úzkostlivý», «úzkostlivá pochybnost, rozpaky, domněnka, že jde o mravně nedovolenou věc»; skrupule), ***презентовать** 1. кого-что. Официально представить (в 3 знач.), предъявить для ознакомления (офиц.). 2. что кому. То же, что подарить (устар. и разг. шутл.). < франц. présenter (srov. čes. prezentovat – «představit, předložit, podat»), **режим** < франц. régime (srov. angl. regime – «system of government or rule», čes. režim – «způsob, úprava, systém chodu (vlády, života, práce, průběhu)»), ***рекламировать** – «dělat reklamu, doporučit; vychvalovat» < франц. réclamer (srov. angl. reclaim, čes. reklamovat vadné zboží, dožadovat se nápravy), ***фаэтон** < франц. phaéton, восх. к греч. Phaethōn – «сын Гелиоса, бога солнца» < phaō – «сияю, сверкаю». 1. – «лёгкая коляска с откидным верхом», «тип легкового автомобиля с откидным верхом (спец.)». 2. – «океаническая водоплавающая птица,

²⁵ Chybná názorná sémantizace cizího slova **караван** v ruštině na základě interference z češtiny v UMS Klass!1 (K1/L5/cvič. 9 a), s. 53).

родственная пеликану». Произв. прил. фаэтоновый. Семейство фаэтоновых (сущ.; спец.) (srov. čes. faeton, faetón ve významu «lehký kočár; typ sportovní karoserie se sklápěcí střechou»), ***резюме** [мэ], **нескл. ср. (книжн.)**. – «краткий вывод из сказанного, написанного; сжатые сведения о ком-чём-л.». Р. доклада. < франц. résumer – «подытоживать» (srov. angl. résumé, čes. životopis, pol. CV, franc. CV; čes. resumé, résumé – «přehledný obsah, shrnutí, výtah»), ***компот** < франц. (n. f.) compote (srov. čes. kompot), ***дубляж** < франц. doublage (čes. dubláž plátna x dabování a dabing, angl. dabing), ***бравурный** < франц. (n. f.) bravoure – «храбрость, отвага» (srov. čes. bravurní – «бравурный, знаменитый, артистичный» x rus. ***бравурный** – «okázalý, honosný, pompézní»), ***куплет** < франц. couplet < couple – «пара» (srov. angl. couplet, čes. kuplet – «píseň jednoduché formy a obvykle žertovného nebo satirického obsahu»), ***депо** [дэ] и [де] **нескл., ср.** – «крытое помещение для стоянки локомотивов», «здание для пожарных машин» < франц. dépôt – букв. «склад» (srov. angl. depot, čes. depo, depot, vozovna, pol. depo), ***рулада** – «раскатистый и виртуозный пассаж в пении – исполненная в быстром темпе часть мелодии». Р. в партии колоратурного сопрано. Рулады соловья (перен.). < франц. (n. f.) roulade < rouler – «катить» (srov. franc. roulade, angl. roulade, čes. ruláda, roláda – «zavinutý porm s nápní», «virtuózní část hudební skladby» hud. druh koloratury; srov. rus. рулет), ***трельяж** – «trojdílné zrcadlo, treláž» < франц. treillage – «решетчатая загородка» (srov. angl. treillage, latticework, lattice or trellis, čes. treláž, trejáž, laťová stěna), ***сигара** < франц. cigare < исп. cigarro (srov. angl. cigar, čes. doutník, pol. cygaro), ***парад** < франц. parade (srov. angl. parade, čes. paráda – «nádhera, krása; přehlídka»), ***акварель** < франц. aquarelle (srov. angl. aquarelle, čes. (m.) akvarel – «malba vodními barvami», vodní barvy, pol. akwarela), ***анкета** [кэ] – «опрос» < франц. enquête (srov. angl. inquest, čes. anketa, dotazník, pol. anketa), **пюре** [рэ] < франц. purée (srov. angl. purée, čes. ovocné, zeleninové puré x bramborová kaše, pol. piure, purée), **котлета** < франц. côtelette < côte – «ребро» (srov. angl. chop, čes. kotleta, karbanátek, pol. kotlet), ***роба** – (устар.) «длинное нарядное платье», совр. «особый вид спецодежды» < франц. robe (srov. čes. róba – «dámské slavnostní, zejména večerní šaty, toaleta», pol. roba), ***стаж** < франц. stage (srov. čes. stáž – «delší studijní pobyt, стажировка», pol. staż), **бутон** – «почка цветка» < франц. bouton – «почка, бутон» (srov. čes. buton – «kulatá náušnice s jedním drahokamem,

perlou nebo korálem»), ***визит** < франц. (n. f.) visite (srov. angl. visit, čes. vizita, visita – «kontrola, inspekce lékařů, prohlídka», pol. wizyta), **čes. flotila: *флот** < франц. flotte (srov. čes. flotila, loďstvo, válečné námořnictvo, pol. flota angl. fleet) **а *флотилия** < франц. flotille – «флот» (srov. angl. flotilla, čes. (vojenská) flotila, (válečná) loďstvo, pol. flotylla), aj.

Asymetrie významu, odlišný význam ekvivalentů ve francouzštině: ***эстафета, štafeta x estafette** – «rychlý posel» (srov. franc. relais, angl. relay (race), čes. štafeta, pol. sztafeta), ***фигура, figura x figure, *утиль** < франц. utile – «полезный, пригодный, такой, который можно использовать», восх. к лат. utilis – «полезный», ***утилизировать** < франц. utiliser, ***тушь** < франц. touche, ***трюк** – «эффектный номер, напр., цирковой программы, рискованное упражнение»; перен. «ловкая проделка» < франц. truc (srov. čes. trik, pol. trik, angl. trick < old French trique), ***третировать** – «обращаться с кем-н. пренебрежительно, свысока. Т. подчинённых.» < от франц. traiter – «обходиться, обращаться»; восх. к лат. tractāre – «обращаться, поступать» (srov. angl. treat), ***транжир** < trancheur, ***транжирить** < trancher, ***тасовать** < заимств. из франц. tasser "накладывать грудой" от tas "куча" + **srov. s *тусоваться, *талия** < франц. taille – «рост», «фигура, талия» < tailler – «подрезать, обтёсывать», ***сальный** Непристойный, циничный. С. анекдот. Сальная улыбка. Сальные шутки. От франц. sale – «грязный», «непристойный», ***планшет** – от франц. planchette – букв. «дощечка», ***кавалер** От франц. cavalier, восх. к ит. cavaliere < cavallo – «лошадь». 1 – Человек, награждённый орденом, орденосец. 2 – Мужчина, танцующий в паре с дамой, а также (устар.) занимающий её в обществе, на прогулке, ухаживающий за ней. Кавалеры приглашают дам. **каре [рэ] неизм.** < франц. carré (srov. čes. čtvercový výstřih, mikádo, karé „vojenský útvar“), ***экстерьер [тэ]** < франц. extérieur, ***бриллиант [лья]** **а *брильянт** < франц. brillant – «блестящий» < briller – «блестеть», ***гувернёр** "воспитатель" (Пушкин) < франц. gouverneur < gouverner – «управлять», ***дебюш м. р. (разг.)**. Буйство, скандал с шумом и дракой. Устроить, поднять д. От франц. (n. f.) débauche – «разгул». Usage excessif, déréglé des plaisirs de l'amour, de la table; libertinage, dévergondage : Se livrer à

la débauche (Larousse)²⁶ (srov. angl. (n. and v.) debauch), ***дебошир** < франц. **débaucheur, -euse**, subst., vieilli. Personne qui débauche quelqu'un, qui excite quelqu'un à la débauche, à l'inconduite. *C'est un débaucheur de filles* (Ac.1835, 1878)²⁷. ***метрдотель** [тэ], м. р. Распорядитель в ресторане, руководящий работой официантов. От франц. maître d'hôtel – «хозяин отеля», ***дебоширить** < франц. débaucher (srov. angl. (n. and v.) debauch), ***официант** < франц. officiant – «служитель культа», восх. к лат. officium – «служба». ***тушь** < франц. touche < toucher – «касаться». ***амуры** – "любовные интриги" < франц. amours, ***туалет** < франц. toilette – «туалет» (первонач. – «маленький холст» < toile – «холст, полотно» (srov. čes. toaleta – 1. «oblečení (obvykle slavnostní večerní)», 2. «celkové upravení zevnějšku», 3. «stolek se zrcadlem a skříňkou, toaletní stolek», 4. «záchod»), ***гамаши** < франц. (n. f.) gamache(s) (srov. čes. kamaše), ***панталоны** – 1) устар. «широкие брюки»; 2) «нижнее женское белье в виде трусов свободного покроя» < франц. pantalons < pantalon – «паяц, шут» – от имени персонажа ит. народного театра Pantaleone, носившего широкие штаны, ***наркотики**, ед. **наркотик**, -а, м. < франц. (adj. et n. m.) narcotique (srov. čes. narkotikum, s., syn. droga). ***куш м. р. (разг.)**. Большая сумма денег. Сорвать к. Из франц. couche < coucher – «класть» (первонач. ставка, выигрыш в карточной игре). ***потасовка ж. р. (разг.)**. 1. «драка». Устроить п. 2. «побои в наказание за что-н.». Задать п. кому-н. Первонач. "неразбериха", от тасовать (карты) < франц. tasser – «накладывать» (srov. говнѣž s **тусовка, тусоваться** < франц. tasser²⁸), ***презентовать** 1. кого-что. Официально представить (в 3 знач.), предъявить для ознакомления (офиц.). 2. что кому. То же, что подарить (устар. и разг. шутил.). < франц. présenter – «предъявлять, представлять, предлагать», ***презент (ИСГРЯ) м. р. (устар. и шутил.)**. – «подарок». Примите мой п. Без п. не являйся. < франц. présent, ***презентабельный (устар.)**. То же, что и представительный (в 3 знач.). Презентабельная внешность. От франц. présentable < présenter – «представлять», ***резина** < франц. résine – «древесная смола», «камедь» (srov. čes. resinae – «gryskyřice» а rus. резинка, резина – «gumička», «gryž, kaučuk»),

²⁶ Larousse: <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais-monolingue/> [online 23/10/2019]

²⁷ Odkaz: <https://www.cnrtl.fr/definition/débaucheur> [online 23/10/2019]

²⁸ Шведова však spojuje původ slovesa **тусоваться** s франц. tous – «все» (ср. tous sont venus – «все пришли»)).

***вольтижировать** – «выполнять прыжки, физические упражнения, вскакивать на спину лошади» XVIII в., «выполнять номера цирковой акробатики» < франц. voltiger < volte – «поворот», ***третировать** < франц. traïter – «обходиться, обращаться»; восх. к лат. tractāre – «обращаться, поступать» (srov. angl. treat, čes. šikanovat, diskriminovat, komandovat), ***транжирить (ИСГРЯ)** < франц. trancher (srov. angl. trench, tranche n., čes. utrácet, rozhazovat penězi, plýtvat energií; ve sportu spalovat, neproměňovat šance), ***реклама** < франц. réclame (vieux) – «petit acticle inséré à titre onéreux dans un journal, une publication, faisant l'éloge d'un produit», syn. vieilli de publicité (srov. čes. reklama), ***рекламировать** – «dělat reklamu, doporučit; vychvalovat» < франц. réclamer (srov. angl. reclaim, čes. reklamovat vadné zboží, dožadovat se nápravy), ***клика ж. (презр.)**. – «(политическая) шайка», «Группа сообщников, объединившихся для достижения своих целей». Преступная к. Придворная к. < франц. (n. f., fam. et pej.) clique – «шайка, банда» (srov. angl. clique, čes. klika – «skupina lidí navzájem se podporujících v dosažení svých cílů; štěstí»), ***резюме [мэ], нескл. ср. (книжн.)**. – «краткий вывод из сказанного, написанного; сжатые сведения о ком-чём-л.». Р. доклада. < франц. résumer – «подытоживать» (srov. angl. résumé, čes. životopis, pol. CV, franc. CV), ***гарнир** < франц. garnir – «снабжать», «украшать» (srov. čes. příloha), ***фритюр** Топленный жир, в котором обжаривают кулинарные изделия. || прил. фритюрный. От франц. friture < fri – «жареный», ***компот** – la compote (srov. čes. kompot), ***шансон** < франц. (n. f.) chanson – «песня» (srov. čes. šanson, chanson – «s těžištěm v poeticky hodnotném textu»), ***аллюр** < франц. (n. f.) allure – «rychlost, tempo», «chod, chůze, krok», «kurs lodí», přen. «chování, jednání, vystupování» (srov. čes. alura [alura, alíra] (zast. častěji mn. č. alury – «chování, způsoby, mrav, vzhled»), angl. allure – «přitažlivost, kouzlo, půvab»), ***дубль м. (спец.)**. 1. Повторная съёмка эпизода в фильме. Отснять три дубля. 2. В спорте: двойная победа. Сделать дубль. От франц. (adj., adv. et subst.) double – «удвоенный, двойной» (srov. angl. take a double), ***дублёр** < франц. doubleur (srov. franc. (n. f.) **doublure** x **doubleur**, -euse – «ouvrier, ouvrière qui pose des doublure, qui garnit en partie l'intérieur des vêtements, des chaussures, doubleuse en fourrures», čes. dubl a dublér, angl. body double – «dublér», stunt double – «kaskadér»), ***кюлоты м.** < франц. (n. f.) culotte, ***бра нескл., ср.** – «род настенного подсвечника или держателя для (электрической) лампы (или ламп)», «настенный светильник» < франц. (n. m.)

bras – «рука», «ручка» (напр. у кресла), «бра», ***бравурный** < франц. bravoure – «храбрость, отвага» (srov. čes. bravurní – «бравурный, знаменитый, артистичный») x rus. ***бравурный** – «okázalý, honosný, pompézní»), ***купе [пэ]**, нескл., ср. < франц. (n. m.) coupé < couper – «отделять» (srov. franc. – «compartiment; coupé», čes. kupé – «oddělení v osobním železničním voze; sportovní varianta osobního automobilu s dvoudveřovou karoserií a splývavou zádí», angl. coupé), ***фойе** нескл., ср. < франц. foyer – букв. «очаг» (srov. čes. foyer [foajé i foajér], pol. foyer, angl. foyer), **бюро** нескл., ср. < франц. bureau, восх. к ст.-франц. bure – «верх стола, столешница» (srov. angl. bureau, pol. biuro), ***депо [дэ]** и **[де]** нескл., ср. – «крытое помещение для стоянки локомотивов», «здание для пожарных машин» < франц. dépôt – букв. «склад» (srov. angl. depot, čes. depo, depot, vozovna, pol. depo), **пальто** нескл., ср. < франц. paletot (srov. franc. manteau, veste, angl. paletot, coat, čes. kabát), ***рулада** – «раскатистый и виртуозный пассаж в пении – исполненная в быстром темпе часть мелодии». Р. в партии колоратурного сопрано. Рулады соловья (перен.). < франц. (n. f.) roulade < rouler – «катить» (srov. franc. roulade, angl. roulade, čes. ruláda, roláda – «zavinutý pokrm s náplní», «virtuózní část hudební skladby» hud. druh koloratury; srov. rus. рулет), ***клёши, -ей, м. и мн. (разг.)** – «брюки клёш», ***бант²⁹** – «лента или тесьма, завязанная узлом определенной формы» < франц. bande – «повязка» (при поезд – «бант»), ***плафон** – «разукрашенный потолок; вид потолочного абажура» < франц. plafond < platfond < plat – «ровный, плоский» + fond – «основа, основание; дно, фон» (srov. čes. cylindr – «dutý válec; vrchní skleněná část lampy; vysoký tvrdý klobouk»), ***фара** < франц. phare – «маяк», «фонарь маяка», «фара», восх. к греч. Pharos – назв. острова близ Александрии, в древности известного своим маяком (srov. angl. headlight, headlamp, čes. světlo(met), reflektor), ***бензин** < (n. f.) франц. benzine (srov. franc. essence, čes. benzin, angl. petrol, gas(oline), fuel), ***трельяж** – «trojdílné zrcadlo, treláž» < франц. treillage – «решетчатая загородка» (srov. angl. treillage, latticework, lattice or trellis, čes. treláž, trejáž, laťová stěna), ***манкировать кем-чем (книжн.)**. Небрежно отнестись (-носиться) к кому-чему-н., пренебречь (-ре-гать) кем-н. М. службой. М. приглашением на праздник. Произв. сущ.

²⁹ Слово в двух формах с Петровского времени в форме бант (м. р.) [Christiani, со ссылкой на Соловьева, где речь идет об орденском банте] и в форме банта (ж. р.) – «повязка» (у Смирнова). В совр. знач. и форме в словарях – с 1780 г. Ср. польск. **kokarda** – «бант».

манкирование. < франц. manquer – «не хватать», восх. через ит. mancare к лат. mancus – «искалеченный», ***авансировать** – «продвигаться вперед; выдавать аванс» < франц. avancer – «двигаться вперед» (srov. ***аванс** < франц. avance), ***анкета [кѐ]** – «опрос» < франц. enquête (srov. angl. inquest, čes. anketa, dotazník, pol. anketa), ***антресоли, ед. ч. *антресоля ж.** – «верхний полуэтаж» < франц. entresol < entre – «между» + sol – «настил, пол». С середины XVIII в. (srov. angl. mezzanine, čes. mezirátro, mezanin, mezzanin, pol. antresola, mezzanino), ***розетка** < франц. rosette – букв. «розочка» (srov. angl. rosette, čes. rozeta, roseta, pol. rozeta), ***котлета** < франц. côtelette < côte – «ребро» (srov. angl. chop, čes. kotleta, karbanátek, pol. kotlet), ***пенсия** < франц. pension (srov. angl. pension, čes. důchod, penze, pol. pensja), ***пенсионер** < франц. pensionnaire (srov. angl. pensioner, retired person, čes. důchodce, pol. emeryt), ***роба** – (устар.) «длинное нарядное платье», совр. «особый вид спецодежды» < франц. robe (srov. čes. róba – «dámské slavnostní, zejména večerní šaty, toaleta», pol. roba), ***сосиска** < франц. saucisse (srov. angl. sausage, čes. párek, pol. parówka), ***сюрприз м.** – «неожиданный подарок», «нечто весьма неожиданное» < франц. surprise – «неожиданность» (srov. angl. surprise, čes. překvapení, pol. niespodzianka), ***эссе [сэ], нескл., ср. (спец.)** < франц. (n. m.) essai (srov. angl. essay, čes. esej, essay [esej], pol. esej), ***бокал** < франц. bocal – «банка, бутылка», **бал** < франц. bal (srov. angl. ball, čes. bál, pol. bal; srov. rus. балл – «единица оценки успехов в школе», «шар при баллотировании» < франц. (n. f.) balle), **бутон** – «почка цветка» < франц. bouton – «почка, бутон» (srov. čes. buton – «kulatá naušnice s jedním drahokamem, perlou nebo korálem»), ***бутонарька** – «цветок или букетик цветов, прикрепляемый к платью» < франц. (n. f.) boutonnière – «петлица» (srov. angl. boutonniere, boutonniere – «flower worn in a buttonhole», čes. korsáž, pol. butonierka), ***визировать, сов. завизировать** – «ставить, поставить визу на чём-н.». В. документ, паспорт. < франц. viser (srov. pol. wizować – «oparzyć, opatrywać (paszport) wizą»), ***баланс** < франц. balance – «весы» (srov. angl. balance, čes. balanc, balance, pol. balans), ***балансировать** < франц. balancer – «dancer sur la corde» (srov. angl. balance, čes. balancovat, udržovat rovnováhu, pol. balansować), ***протезировать [тэ]** < франц. protéger – «покровительствовать» (srov. čes. protežovat, pol. protegować, angl. protect, guard), ***эпатировать** < франц. épater (srov. angl. amaze, confound, impress, cause a sensation, shock, čes. ohromit,

omráčit, šokovat, pol. epatować), *флот < франц. flotte (srov. čes. flotila, loďstvo, válečné námořnictvo, pol. flota angl. fleet; srov. rus. *флотилия), aj.

Etymologie

Kulturně-historický kontext slova zasvěující do tajů mezijazykových a interkulturních reálií:

***багет, *винегрет, *бистро, *банкет, *фуршет, комод, каре [рэ] неизм., (устар.) карре** В форме четырёхугольника. Построение к. Ворот к. Причёска к. < carré – букв. «квадрат», ***шофёр** < **chauffeur** – букв. «истопник, кочегар» (топливом в первых двигателях внутреннего сгорания были дрова и уголь), ***тротуар, *метрополитен [тэ] м. р.** Из франц. métropolitain < chemin de fer métropolitain – букв. «столичная железная дорога».

Эрмитаж — название собрания произведений искусств, основанного в 1765 г. при Екатерине II. От франц. ermitage "приют отшельника", производное от ermite "отшельник, пустынник", лат. eremita из греч. ἐρημίτης — то же, см. образ "пустынный", ἐρημία "пустыня".

***фаянс** < франц. faïence – по назв. города Фаенца в Италии, где впервые было начато производство изделий из этого материала.

***такси** < Новое слово, вошедшее в употр. в Советскую эпоху.

***табурет и табуретка** < франц. tabouret < ст.-франц. tabour – «барабан».

***планшет** < франц. planchette – букв. «дощечка» (srov. franc. tablette³⁰, angl. tablet, čes. tablet)

³⁰ En 1964, M. R. Davis et T. O. Gille ont présenté (...) la première **tablette graphique** opérationnelle (...). Du point de vue physique, cet outil d'entrée graphique se présente sous la forme d'une petite planche à dessin (...). Le principe de fonctionnement repose sur le repérage de la position d'un stylo spécial (...) à l'aide de ses coordonnées x et y (MorvanInformat.1981). **En informatique:** Abrégé de tablette tactile (ou tablette électronique, ou tablette numérique, on dit aussi ardoise électronique) : ordinateur portable et ultraplat, qui se présente comme un écran tactile et permet notamment d'accéder à des contenus multimédias. Dictionnaire de la langue française: <https://www.lalanguefrancaise.com/dictionnaire/definition-tablette/> [online 28/10/2019].

***панталоны** – 1) устар. «широкие брюки»; 2) «нижнее женское белье в виде трусов свободного покроя» < франц. pantalons < pantalon – «паяц, шут» – от имени персонажа ит. народного театра Pantalone, носившего широкие штаны.

***ирис** – «цветок» (srov. rus. **ирис**, **ириска** – «сорт конфет», вероятно, русское новообразование начала XX в. на базе **ирис** – «цветок» (конфета отличается особой душистостью).

***браконьер** < франц. braconnier < braconner – первонач. «охотиться с ищейками» < braque – «леговая собака», нем. Bracke – «ищейка» (srov. čes. rytlák, angl. poacher)

***мансарда ж.** Жилое помещение на чердаке под скатом высокой крыши". Из франц. (n. f.) mansarde — по имени архитектора Ф. Мансара (Nicolas François Mansard (1598 – 1666)) (srov. angl. mansard, čes. mansarda)

***сибарит м. р. (книжн.)**. Человек склонный к праздности, изнеженный роскошью. Из франц. sybarite, через посредство лат. sybarīta Sybaritēs – «житель города Сибарис» (жители этого города славились богатством и любовью к роскоши) (srov. čes. požítkář, rozkošník, pol. sybarita, angl. sybarite)

→ **meliorace významu: бутик** < франц. (n. f.) boutique – «лавочка» (srov. angl. boutique, čes. butik, boutique [butyk], pol. butik, boutique)

→ **slova, která se pojí s názvy měst a zemí: *пломбир, *гавот** – «название танца» < франц. gavotte (в том же знач.) < gavot — житель области Пэи-де-Га (Pays de Gap) в Верхних Альпах, ***гагат** – «окаменевшая горная смола, черный янтарь» < франц. gagate, восх. к названию города Γάγας в Ликии. ***бостон** – 1. Старинная сложная карточная игра (Крылов, Пушкин), из франц. boston — то же (XVIII в.), по названию города Бостон (Boston) в США. **панاما** 1. «Летняя матерчатая шляпа с мягкими полями» < франц. panama – по назв. республики Панама в Центр. Америке. ***валериана** и ***валерьяна, *валерьянка** (разг.) < франц. valériane, восх. к лат. valeriana, по назв. местности Valeria в Паннонии, откуда происходит это растение. ***монпансье** нескл., ср. р. – «сорт фруктовых леденцов». По назв. графства Montpensier во Франции. Но во франц. отс. («монтпансье» – berlingot) как и в других

западноевропейских языках. ***бордо**, неизм. и ***бордовый** < франц. bordeaux – букв. «цвета вина бордо» (вино названо поместу во Франции – Bordeaux, – где впервые начали выработать этот сорт вина) (srov. čes. bordó, bordeaux [bordó]), ***коринка** – «мелкий изюм без косточек» < франц. corinthe < raisin de Corinthe – «коринфский виноград», ***фара** < франц. phare – «маяк», «фонарь маяка», «фара», восх. к греч. Pharos – назв. острова близ Александрии, в древности известного своим маяком (srov. angl. headlight, headlamp, čes. světlo(met), reflektor), **майонез [йянэ]** < франц. (n. f.) mayonnaise, восх. к ст.-франц. mahonnaise – по назв. города Port-Mahon (srov. angl. mayonnaise, čes. majonéza, pol. majonez), ***кашемир** < франц. cachemire, образовано от назв. инд. Штата Кашмир (Kashmir), где впервые начала выработываться эта ткань (srov. čes. kašmír)

→ **lexikalizované složeniny francouzského původu a jejich deetymologizace:**
***метрдельник [тэ]**, м. р. Распорядитель в ресторане, руководящий работой официантов. От франц. maître d'hôtel – «хозяин отеля», ***бельэтаж** – "второй этаж дома; первый над партером ярус в театре" < франц. bel-étage < bel – «красивый» + étage – «этаж, ярус», ***партер [тэ]**, м. < франц. parterre < par – «по» + terre – «земля» (во франц. театре XVI – XVII вв. – места без сидений перед сценой, предназначенные для зрителей из низших классов) (srov. angl. parterre, čes. parter, pol. parter), ***саквояж** < франц. sac de voyage – букв. «мешок для путешествий, дорожный мешок» (srov. čes. cestovní taška, vak)³¹, ***шапокляк** – «складывающаяся шляпа, цилиндр» < франц. chapeau-claque (srov. čes. cylindr – «dutý válec; vrchní skleněná část lampy, rus. плафон, ламповое стекло; vysoký tvrdý klobouk»), ***шедевр [дэ]**, м. (книжн.) < франц. chef-d'œuvre < chef – «главный» + oeuvre – «дело, труд», «произведение». (srov. čes. mistrovské dílo), ***пикник** < франц. pique-nique – «geras en plein air». Происхождение франц. слова не выяснено: Первая часть сложения pique- от piquer – «колоть», «щипать», «кусать» (Dauzat), но откуда –nique? Впрочем, ср. faire la nique – «показывать нос или кукиш» (?). По-видимому, явление эксперссивной речи такого же рода, как фокус-покус, гоголь-моголь и т. п.

³¹ Srov. zast. **сакувряж** – «сумочка» < франц. sac à ouvrage – «сумочка с рукоделием» (viz. slovník M. Fasmera).

Первонач. — рифмованное образование (srov. angl. picnic, čes. piknik, pol. piknik), ***натюрморт** < франц. nature morte — букв. «мёртвая природа» (srov. čes. zátíší, pol. martwa natura, angl. still life), aj.

porte- : **портфель**, ***портмонѐ** [нэ], нескл., ср. < франц. portemonnaie < porter — «носить» + monnaie — «деньги», ***портсигар** < франц. (с 1841 г.) porte-cigares. Ср. (с конца XIX в.) porte-cigarettes, ***португѐя** < франц. porte-épée < porter — «носить» + épée — «шпага», ***портшез м.** — «род лёгкого переносного кресла, в к-ром можно сидеть полулёжа» < франц. portechaise < porter — «носить» + chaise — «стул»

garde-, -garde : **гардероб** < франц. garde-robe < garde — «хранение» + robe — «платье, одежда» (srov. angl. wardrobe, garde-robe, čes. garderoba, pol. garderoba), ***гардемари́н** < франц. garde-marine — букв. «морская охрана» (srov. **гардекор** (стар.) — «телохранитель» < франц. garde du corps), ***авангард** < франц. (n. f.) avant-garde — букв. «передовая защита» (srov. angl. avant-garde, čes. avantgarda — «vedoucí skupina, předvoj, průkopníci; novátorské směry 20. stol.», pol. awangarda), ***арьергард** < франц. (n. f.) arrière-garde — букв. «тыловая защита» (srov. angl. arrière-garde, čes. zadní voj, pol. ariergarda)

аван- : ***аванпост** < франц. avant-poste — букв. «передний пост», ***авангард** < франц. (n. f.) avant-garde (viz. výše), ***авансцена** < франц. (n. f.) avant-scène

cache- : ***кашнѐ** [нэ], нескл., ср. < франц. cache-nez < cacher — «прятать» + nez — «нос», ***кашпо** нескл., ср. — «декоративная ваза для цветочного горшка» < франц. cache-pot < cacher — «прятать» + pot — «горшок»

pot-, -pot : ***пону́рри** нескл., ср. — «муз. произведение, представляющее смесь известных отрыв» < франц. potpourri — букв. «гнилой горшок», затем «смешанное блюдо, всякая всячина» < pot — «горшок» + pourrir — «гнить», srov. rus. ***кашпо**, viz. výše.

chaise-, -chaise : ***шезлонг м.** — «лёгкое раздвижное кресло с длинной натягивающейся матерчатой спинкой для сидения полулёжа». Садовый, пляжный ш. Парусиновый ш. < франц. chaise longue — букв. «длинный стул», srov. rus. ***портшез**, viz. výše.

-nez : *пенснѐ, [нэ], нескл., ср. – «род очков без заушных душек, держащихся только на переносице с помощью зажимающих пружиннок» < франц. pince-nez < pincer – «сжимать» + nez – «нос» (srov. angl. pince-nez, čes. cvíkr, pol. pince-nez, cwikier), srov. rus. *кашнѐ [нэ], viz. výše.

-arme(s) : *жандарм < франц. gendarme < ст.-франц. gens – «люди» + arme – «оружие, вооружение», *каптенармус < франц. capitaine d'armes – букв. «главный по оружию, вооружению», *плацдарм < франц. place d'armes – букв. «площадь для войск», под влиянием слова плац (впервые пласдарм)

-relief : *горельѐф < франц. haut-relief – «высокий рельеф» (srov. angl. high relief, čes. hautrelief [ótreliéf] – «vysoký resliéf, kdy z plochy vystupuje více než polovina zobrazených objemů», pol. haut-relief), *барельѐф < франц. bas-relief – «низкий рельеф» (srov. angl. bas-relief, čes. basrelief, pol. bas-relief)

entre- : *антреприза – «в старой России и в капиталистических странах – театральное, цирковое и т. п. предприятие, управляемое и субсидируемое частным предпринимателем (антрепренером)». Старшее знач. «предприятие вообще» в России известно с начала XVIII в. < франц. (n. f.) entreprise – «начинание», «предприятие» (в частности: entreprise théâtrale) (srov. angl. entrepreneur, čes. zast. podnik divadelní, pol. antrepyza), *антрепренёр – «содержатель частного театра». Ср. в начале XIX в. антрепренёр в знач. – «агент по торговле» < франц. entrepreneur (srov. angl. entrepreneur, čes. entrepreuner – «vlastník, ředitel divadla», pol. antreprener), *антресоли, ед. ч. *антресо́ль ж. – «верхний полуэтаж» < франц. entresol < entre – «между» + sol – «настил, пол». С середины XVIII в. (srov. angl. mezzanine, čes. mezípatro, mezanin, mezzanin, pol. antresola, mezzanino), *антраша нескл., ср. – «прыжок в балетных танцах» < франц. entrechat – «прыжок в воздухе», употр. с середины XVIII в. Слово франц (entre-chat), известное с XVII в. (srov. angl. entrechat, pol. entrechat), *антрекот м. – «мягкая межреберная часть говядины», «жаркое из такой говядины, отбивная котлета из нее». В словарях отм. с 1891 г. < франц. (n. f.) entrecôte < entre – «между» + côte – «ребро». Отбивная котлета из межрёберной части говядины. (srov. angl. entrecôte, čes. roštěnec, pol. antrykot), *антракт < франц. (с 1622

г.) entracte < entre – «между» + acte – «действие». В словарях отм. с 1803 г. (srov. angl. entr'acte, čes. entreakt, pol. antrakt).

→ **французские инновации:**

кино³² В 1895 году два француза, братья Луи и Огюст Люмьер создали камеру, которая могла снимать и показывать фильм. Первый фильм в истории кино, который был показан, представляет рабочих, которые выходят из фабрики «Люмьер» в городе Лион во Франции. Публике этот фильм был представлен 28-го декабря 1895 года. Первый же фильм вообще, который в 1888 году снял Луи Эме Огюстен под названием «Принц», не демонстрировался.

фотография [ИСГРЯ], ***фото** [ИСГРЯ] нескл., ср. (разг.), **фотографировать** [ИСГРЯ] < франц. photographier (srov., čes. fotografovati, pol. fotografować, angl. photograph),

***авиация** < франц. aviation (srov. angl. aviation, čes. letectví, pol. lotnictwo, awiacja (przest.)) и ***авиатор** < франц. aviateur (srov. angl. aviator (old-fashioned), aircraft pilot, flyer), čes. letec, pol. lotnik, pilot, awiator (przest.)) искусственные слова, придуманы Надаром и Лаланделем в 1863 г., но получили широкое распространение лишь к концу века), образованные на базе лат. – птица. Félix Nadar (1812 – 1886), Guillaume Joseph Gabriel de la Landelle (1812 – 1886) “Aviation ou navigation aérienne” (1863)

³² (кино

Из нем. Kino < Kinematograph < франц. cinématographe, восх. к греч. kinēma (kinēmatos) – «движение» и graphō – «пишу».

х

--- у Чёрных: см. т. 1, стр. 396 --- Сокращенное из кинотеатр, кинематограф. Ср. авто, кило и т. п., хотя мы скорее ожидали бы *кинэ. Ср. франц. ciné – «кино»; ит. cine. В русском языке – как в немецком (Kino – тж.) и, по-видимому, из немецкого.

х

•• [Распространенное во многих языках в XX в. сокращение от более старого кинематограф; ср. прежде всего нем. Kino – Kinematograph.

Ср. тот же тип сокращения в кило

килограмм. Далее восходит к греч. κίνημα "движение". См. Славский, II, стр. 166. – Т.]

***бешамель** – «вид соуса» < франц. (n. f.) béchamel(le)³³. Получил название по имени изобретателя маркиза де Бешамель (Louis de Béchamel, marquis de Nointel (1630 – 1703)), гофмейстера при дворе Людовика XIV (srov. angl. bechamel, béchamel, čes. bešamel, béchamel [bešamel], pol. beszamel)

***галифе [фэ], нескл., ср.** – «брюки особого покроя». От имени франц. генерала Г. Галифе (G. A. A. Galliffet, 1830 – 1909), первым начавшего носить такие брюки (srov. čes. rajtky, jezdecké kalhoty).

***гильотина** < франц. guillotine – по имени врача Ж. Гильотэна (Guillotin), по предложению которого в 1789 г. во Франции начали использовать эту машину (srov. angl. guillotine, čes. gilovina, guillotine [gijotyn, gilotýn], pol. gilotyňa).

***гортензия [гэ]** < франц. (n. m.) hortensia (с 1808 г.). По преданию, это название было придумано французским врачом и ботаником Коммерсоном (Philibert Commerson 1727 – 1773)), жившим в XVIII в. От лат. hortensius – «садовый», «огородный», от hortus – «сад», «огород», «огородное растение» (srov. čes. hortenzie, pol. hortensja, angl. hydrangea)

***никотин** < франц. nicotine – «табачный яд» (1836 г.) от herba Nicotiana «табачное растение», назван так по имени франц. дипломата, посла в Лиссабоне Жана Нико /Jean Nicot/ (1530 — 1600 гг.), который первым ввёз табак из Индии в Европу, а также во Францию в 1560 г. (srov. angl. nicotine, čes. nikotin, pol. nikotyňa)

***силуэт** < франц. silhouette – по имени франц. министра XVIII в. Э. Де Силуэта, на которого была нарисована карикатура в виде теневого профиля (srov. angl. silhouette, čes. silueta – «stínový obraz», pol. sylweta, sylwetka). Франц. silhouette восходит к собственному имени – фамилии весьма популярного в аристократических кругах Франции, по причине его политики бережливости и экономии, генерального контролера финансов (министра) Силуэта (Étienne de Silhouette, 1709 – 1767 гг.).

³³ К pravopisu ve francouzštině: On écrit avec une minuscule *une béchamel*, mais avec une majuscule *une sauce Béchamel, une sauce à la Béchamel*. C'est Louis de Béchamel, gourmet de la fin du XVIIe s., qui a laissé son nom à cette sauce. Si le nom s'est conserve, le souvenir de l'homme s'est perdu, ce qui explique que l'on rencontre souvent les graphies sans majuscule : *sauce béchamel* et *sauce à la béchamel*. In. Larousse. URL: <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/béchamel/8567?q=bechamel#8513> [online: 19/11/2019]

Сначала выражение à la Silhouette значило «(делать что-л.) не по-настоящему, неполноценно, по дешевке», portraits à la Silhouette – нового рода портреты (силуэтные), вошедшие в моду во Франции в середине XVIII в., «мизерные в сравнении с настоящими, живописными» (в конце XVIII в. – silhouette). В России мода на силуэтные портреты и миниатюры возникла в 90-х гг. XVIII в. при дворе Екатерины II, но в первых десятилетиях XIX в. это увлечение уже прошло (Черных, т. 2, стр. 163).

***эскимо**, 1. **нескл., ср.** Сливочное или молочное мороженое в шоколаде. 2. **неизм.** О мороженом такого приготовления. Мороженое э. От франц. esquimau³⁴ – букв. «эскимосский» (srov. angl. Eskimo Pie, čes. eskymo)

³⁴ Esquimau – antonomase, esquimau (bâtonnet de glace). En tant que marque déposée, « Esquimau » devrait s'écrire avec une majuscule mais est souvent écrit avec une minuscule dans le langage courant. Tu as le droit à un Esquimau au goûter.

Profese, funkce a charakter

профессия < франц. profession (srov. angl. profession, čes. profese, pol. profesja, zawód), **официант**, **монтёр**, **инженер**, **ассистент**, **техник** (ИСГРЯ), ***профессор** (ИСГРЯ) < франц. professeur (srov. angl. professor, čes. profesor, pol. profesor), **директор** (ИСГРЯ), **доктор** (ИСГРЯ) (srov. angl. doctor, čes. doktor), **кассир** (ИСГРЯ), **секретарь**, **секретарша** (ИСГРЯ), **атлет**, **визажист**, **капитан**, **боксёр**, **шарлатан** < франц. charlatan (srov. angl. charlatan, čes. šarlatán – «šejdiř, tlachal, podvodník; nedůvěryhodný, podvodný lékař»), **шеф**, **шофёр**, ***миллионер** < франц. millionaire (srov. angl. millionaire, čes. milionář, pol. milioner), **пилот**, **эксперт**, **балерина** < франц. ballerine (srov., čes. balerína, baletka, pol. balerina, angl. ballerina), **пассажир**, **актёр**, **юрист**, **косметолог**, **публицист**, **журналист**, **политик**, **юрист**, **программист**, **экономист**, **редактор**, ***суфлёр**, **гимнаст**, ***артист**, ***арлекин**, ***астроном**, ***банкир**, ***фланёр**, ***фразёр**, ***фрондёр**, ***фуражир**, ***хореограф** (ИСГРЯ), ***призёр** x **priseur**, ***элита**, ***эмигрант**, ***эмир** < франц. émir, **феодал**, ***фат** < франц. fat – «франт, фат», первонач. «глупый, чванливый», ***фанфарон** < франц. fanfaron – «базвал, хвастун» (srov. čes. fanfaron, fanfarón), ***фанатик**, ***фанат** (ИСГРЯ), ***факир** < франц. fakir, **ухажёр**, **терапевт** < франц. thérapeute, ***танцор** < danseur, ***репортёр** < reporter, ***жокей**, ***атташе** нескл., м., ***дипломат**, ***демократ**, ***аристократ**, ***эскорт**, ***интеллигент**, ***идиот**, ***интриган** < франц. (adj. et n.) intrigant (srov. angl. intrigant, čes. intrikán, pol. intrygant, rus. zast. **интригант**), ***кавалер**, ***кадет**, ***кадры**, ***кардинал**, ***иллюзионист** < франц. illusionniste, ***космополит** < франц. (adj.) cosmopolite (srov. čes. 1. kosmopolita, 2. (biol.) kosmopolit), ***инвалид** < франц. invalide (< in – «не» + valide – «здоровый») (srov. čes. invalida), ***гувернёр** "воспитатель" (Пушкин) < франц. gouverneur < gouverner – «управлять», ***гувернантка** < франц. gouvernante, ***позёр** (книжн. неодобр.) < франц. poseur < pose – «поза», ***донор** < франц. doneur (srov. англ. donor, čes. dárce), ***антрепренёр** < франц. entrepreneur – «предприниматель», ***гравёр** < франц. graveur

(srov. angl. engraver, čes. rytec, gravér, pol. grawer), **компози́тор** < франц. compositeur (от composer – «составлять», «сочинять», «компонировать»), ***дезертир** < франц. déserteur, ***транжир** < trancheur, ***дебошир** < франц. débaucheur, ***десант** < франц. descente – букв. «спуск», ***принц**, ***принцесса** < франц. princesse (srov. angl. princess, čes. princezna), ***барон** < франц. baron (derivát **баронесса** [нэ] podle vzoru ***принц – *принцесса**, srov. franc. (n. f.) baronne), ***метис** – «сын европейца и мулатки» < франц. métis, восх. к лат. mīxtus – «смешанный» (srov. angl. metis, čes. míšenec, míšenka; mulat, franc. mulâtre), ***метрдо́тель** [тэ], **м.** – «распорядитель в ресторане, руководящий работой официантов» < франц. maître d'hôtel – «хозяин отеля», ***интеллигэнт** < франц. (adj.) intelligent, ***шалонай** происх. неясно: возм. переоформление < франц. chenapan – «хулиган», «лодырь» (ср. формы шелопаи, шалопан у М. Фасмера), ***шаромыга**, **м. и ж. р.** и шаромыжник, **м. р. (прост. през.)**. Произв. уменьш. шаромыжка, **м. и ж. р.** – «мошенник, бродяга, дармоед», «человек, который любит пожить на чужей счёт, жулик» < франц. cher ami "дорогой друг" — обращение солдат наполеоновской армии к русским; по народной этимологии сближено с шарить и мыкать и с именами на -ыга, ***дублёр** < франц. doubleur (srov. franc. (n. f.) **doubleure** x **doubleur**, -euse – «ouvrier, ouvrière qui pose des doubleure, qui garnit en partie l'intérieur des vêtements, des chaussures, doubleuse en fourrures», čes. dublér, angl. body double – «dublér», stunt double – «kaskadér»), ***кюре** **нескл., м.** < франц. cure, ***крупье** < франц. croupier (srov. angl. croupier, čes. krupier, krupier, croupier [krupjé]), ***паразит** < франц. parasite (srov. angl. parasite, čes. parazit, parasit), ***импотэнт** < франц. impotent (srov. angl. impotent man, čes. impotent, pol. impotent), **дискобол**, **гимнаст**, **суфлёр** – «работник театра суфлирующий актёрам» < франц. souffleur < souffler – «дышать, дунуть», «подсказывать» (srov. čes. suflér, pol. sufler, angl. prompter), aj.

→ **adjektiva: *интеллектуальный** < франц. intellectuel (srov. angl. intellectual), ***эмоциональный** < франц. émotionnel, ***инфантильный** < франц. infantile (srov. angl. infantile, čes. infantilní), ***профессиональный** < франц. professionnel (srov. čes. profesionální, pol. profesjonalny, angl. professional), ***индивидуальный** < франц. individuel (srov. čes. individuální), ***социальный** <

франц. social (srov. angl. social, čes. sociální, pol. socjalny), *специальный < франц. spécial (srov. angl. special, čes. speciální, pol. specjalny), aj.

Діне: *тур – 1. первый тур президентских выборов; *трон, *карьеря < франц. (n. f.) carrière (srov. angl. career, čes. kariéra), *капитал, *институт, *зона, *клише нескл., ср., *амулет, *филиал, *диалог < франц. dialogue (srov. angl. dialogue, čes. dialog, pol. dyalog), *диплом, *инициатива, *инстинкт < франц. instinct (srov. angl. instinct, čes. instinkt), *интеллект, *информация, *вакансия – «свободное рабочее место» < франц. (n. f.) vacance (srov. angl. vacancy, čes. volné místo, zaměstnání, pol. wolne stanowisko), *вакантный < франц. vacant (srov. čes. vakantní – «uprázdněný, volný, neobsazený; nezaměstnaný», angl. vacant), *резюме [мэ], нескл. ср. (книжн.). – «краткий вывод из сказанного, написанного; сжатые сведения о ком-чём-л.». Р. доклада. < франц. résumer – «подытоживать» (srov. angl. résumé, čes. životopis, pol. CV, franc. CV), aj.

Oblékání a móda:

Názvy oblečení: **бикини**, ***фрак**, ***тужурка** – произв. от франц. toujours – «всегда, постоянно», ***казакин** < франц. casaquin – «дорожный плащ», ***кальсоны**, ***гамаши** < франц. (n. f.) gamache(s) (srov. čes. kamaše), ***панталоны** < франц. pantalons, ***гетры**, род. гетр, ед. ч. гетра, **-ы, ж. р.** < франц. guêtres (čes. nadkolenky, návleky, štulny na fotbal), ***зуавы** < франц. zouaves – 1. «вид лёгкой пехоты во французских колониальных войсках XIX – XX вв.; формировались в Сев. Африке из французов и местных жителей», 2. «широкие брюки с сильно заниженной проймой», сyp. афгани, аладдины < франц. «culotte, pantalon à la zouave», ***кюлоты м.** < франц. (n. f.) culotte, ***клёш, -а, м.** – «расширение, широкий раструб внизу (на юбке, брюках, пальто)». Широкий к. и неизм. – «о покрое одежды: с таким раструбом». Брюки к. Юбка к. < франц. cloche – букв. «колокол», а также употр. в разг. речи ***клёши, -ей, м. и мн.** – «брюки клёш», ај.

Názvy částí oblečení: ***жабо** нескл., ср. р. < франц. jabot – «зоб (у птиц)», восх. к лат. gaba – «горло птицы» (srov. angl. jabot, čes. žabó, žabot, šapó, šapo), ***манжета** < франц. manchette < manche – «рукав» (srov. angl. manchette, čes. manžeta), ***капюшон** < франц. capuchon (srov. čes. kapuce, pol. kaptur, angl. hood), ***лампас** < франц. lampas – «druh hedvábného damašku», lampasse³⁵ – «шёлковая рисунчатая ткань из Ост-Индии», ај.

Názvy pokrývek hlavy: **берет**³⁶ – «головной убор без козырька» < франц. béret – «баскская шапка» от лат. birrus – «красный». (srov. angl. beret, čes. baret, baretka, rádiovka, pol. beret), **шапка**³⁷ < ст.-франц.

³⁵ Les dictionnaires ne sont pas d'accord sur le genre du mot. In. <https://www.cnrtl.fr/definition/lampasse> [online 20/11/2019].

³⁶ А. С. Пушкин «Евгений Онегин», гл. XIII, 1829 – 1830 гг., строфа 17: «Кто там в малиновом **берете** с послем испанским говорит?» (о женском головном уборе).

³⁷ В русском языке слово **шапка**, считается древне-русским заимствованием, которое могло попасть непосредственно из старофранцузского, м. б., еще в эпоху Киевской Руси в связи с известными событиями (браком дочери Ярослава Мудрого с французским королем Генрихом I), которые повлекли за собою некоторое оживление и в области культурных взаимоотношений Древней Руси с Францией (srov. Rigorózní práce, X. Lednická, 2009).

chape – «плащ», «плащ с капюшоном», chapel – «головной убор», enchaпер – «надевать капюшон, шапочку» (srov. čes. čarka, pol. czarka), ***кепи** нескл., ср. р. и **кепка** < франц. kerі (srov. angl. kerі), ***панам** 1. «Летняя матерчатая шляпа с мягкими полями» < франц. panama – по назв. республики Панама в Центр. Америке, ***фуражка** – образовано от слова фураж, т. е. «головной убор, надеваемый при выдаче фуража» (srov. čes. vojenská brigádýrka, čerice s kšiltem), ***каска** – «род лёгкой фуражки». Произв. уменьш. каскеточка, прил. каскеточный. От франц. casquette < casque – «каска», «шлем» (srov. s rus. ***каска**; syn. бейсболка), ***тюбан**, ***шапокляк** – «складывающаяся шляпа, цилиндр» < франц. chapeau-claque (srov. čes. cylindr – «dutý válec; vrchní skleněná část lampy, rus. плафон, ламповое стекло; vysoký tvrdý klobouk»), aj.

Názvy obuvi: ***галуша**, ***галуши**, ж. < франц. (n. f.) galoche (srov. angl. galoshes, čes. galoše, ž. – «gumové boty»; srov. rus. syn. мокроступы (шутл.) – калоши³⁸), aj.

Názvy doplňků: **аксессуары**, ***митенки** [тэ], ед. ч. митенка [тэ], ж. < франц. mitaines (srov. rus. перчатки, рукавицы), **боа** нескл., ср. (устар. м.)³⁹ pro označení ženského doplňku < франц. (n. m.) boa – 1. «serpent d'Amérique tropicale» a 2. «long rouleau de plumes d'autruche, parfois de fourrure, affectant la forme d'un serpent» (srov. v rus. **боа** нескл. м. pro označení druhu hadu), ***кашнэ** [нэ], нескл., ср. – «шарф надеваемый на шею под пальто» < франц. cache-nez < cacher – «прятать» + nez – «нос», ***бижутерия** и ***бижутерия** [тэ], ж., собир. – «украшения, имитирующие ювелирные изделия». < франц. bijouterie – «торговля ювелирными изделиями» < bijou – «драгоценность» (srov.

³⁸ Мой милый, хороший, Пришли мне калоши, И мне, и жене, и Тотоше. Корней Чуковский «Телефон» (1924 г.). Аудиозапись: <https://www.youtube.com/watch?v=jbTXNoXEMSw> [online 06/11/2019].

³⁹ «Он счастлив, если ей накинет Боа пушистый на плечо». Прим. Боа – женский шарф из меха или перьев; был моден в сезоне 1829/30 (А. С. Пушкин, роман в стихах «Евгений Онегин», Глава VIII, Строфа XXX). <http://www.poetry-classic.ru/8-30.html>

čes. bižuterie, angl. fashion jewellery, bijou(terie)), ***кокарда** – «бант, лента, сложенная петлями и сборками, собранная кружком тесьма», позднее «значок, знак (теперь обычно металлический, или матерчатый) установленного образца на головном уборе, форменной фуражке (иногда крепится на плечо, бедро, голень и другие части тела)» < франц. cocarde, восх. к ст.-франц. coquard coquard – «тщеславный», «хвастливый» от coq – «петух». В русском языке слово кокарда известно с XVIII в. (кокарда была в России введена с 1730 г.) (srov. angl. cockade, čes. kokarda), ***бант**⁴⁰ – «лента или тесьма, завязанная узлом определенной формы» < франц. bande – «повязка» (при pœud – «бант»), ***шаль**⁴¹ **ж.** < франц. (n. m.) châle (srov. čes. šál, šála, angl. shawl), ***брошка** и ***брошь ж.** – «вид женского украшения, прикалываемого к платью» < франц. broche (srov. angl. brooch x broche, čes. brož, pol. broszka), ***бутоньерка** – «цветок или букетик цветов, прикрепляемый к платью» < франц. (n. f.) boutonnière – «петлица» (srov. angl. boutonniere, boutonnière – «flower worn in a buttonhole», čes. korsáž, pol. butonierka), aj.

Názvy látek: ***тюль** < франц. (n. m.) tulle (srov. čes. tyl), ***газ** < франц. (n. f.) gaze, ***кашемир** < франц. cachemire, образовано от назв. инд. Штата Кашмир (Kashmir), где впервые начала вырабатываться эта ткань (srov. čes. kašmír), aj.

Názvy účesů a předměty s nimi spojené: ***шиньон** [нѣ], **ж. р., каре** [рэ] неизм. (устар.) карре – в форме четырехугольника. Построение к. Ворот к. Причёска к. < франц. carré – букв. «квадрат» (srov. čes. čtvercový výstřih, mikádo, karé „vojenský útvar“), ***эспаньолка** [нѣ], **ж. р., *бигуди** нескл., ср. и мн. (мн. также **бигуди, -ей; прост.**). – «трубочки для завивки волос». Накрутить волосы на б. <

⁴⁰ слово в двух формах с Петровского времени в форме бант (м. р.) [Christiani, со ссылкой на Соловьева, где речь идет об орденском банте] и в форме банта (ж. р.) – «повязка» (у Смирнова). В совр. знач. и форме в словарях – с 1780 г. Ср. польск. **кокарда** – «бант».

⁴¹ В русском языке – с конца XVIII в. Особенную популярность это слово приобрело после 1820 г., когда появилось стих. А. С. Пушкина «Черная шаль». Ср. франц [в общем употр. (как название кашмирской шали) – с 70-х гг. XVIII в.] châle (m).

франц. bigoudi, ***папилотка** – «бумажка или тряпочка, употребляемая для холодной завивки волос» < франц. papillotte (srov. angl. papillotte, čes. papilot, pol. papilot), aj.

→ **substantiva**: ***шик м. (разг.)**, ***эпатаж**, ***этикет и этикетка**, ***эталон** < франц. étalon, ***фасон**, ***трикотаж**, ***такт**, ***клише** нескл., ср., ***амулет**, ***сезон** < франц. (n. f.) saison (srov. angl. season, čes. sezona, sezóna, pol. sezon), aj.

→ **adjektiva**: ***шикарный** Ш. вид. Шикарно (нареч.) одеваться, ***экстравагантный** (книжн.). Расходящийся с общепринятыми обаяниями; слишком своеобразный; вызывающий. Э. поступок. Э. костюм. < франц. extravagant (srov. angl. extravagant), ***эластичный** < франц. élastique (srov. angl. elastic), ***элегантный** < франц. élégant (srov. angl. elegant), ***текстильный** < франц. textile, ***театральный** < франц. théâtral, aj.

→ **verba**: ***эпатировать** < франц. épater (srov. angl. amase, confound, impress, cause a sensation, shock, čes. ohromit, omráčit, šokovat, pol. epatować), ***татуировать** (srov. čes. tetovat, pol. tatuować, angl. get a tattoo), aj.

Jídlo a nápoje

банан, филе, *антрекот на гриле, какао нескл., ср. р., **суп, соус** < франц. (n. f.) sauce (srov. angl. sauce, čes. omáčka, pol. sos), **шоколад, компот** – la compote (srov. čes. kompot), **консервы**, < (n. f.) франц. conserve (srov. rus. консервная банка, čes. konzerva, pol. konserwa), **омлет, салат, бульон, макароны, сироп, *батон белого хлеба, *багет, круассан, *винегрет, *пломбир, *деликатес [тэ], *эскимо**, 1. нескл., ср. Сливочное или молочное мороженое в шоколаде. 2. неизм. О мороженом такого приготовления. Мороженое э. От франц. esquimaу – букв. «эскимосский» (srov. angl. Eskimo Pie, čes. eskyмо), **майонез [йянэ]** < франц. (n. f.) mayonnaise (srov. angl. mayonnaise, čes. majonéza, pol. majonez), **пюре [рэ]** < франц. purée (srov. angl. purée, čes. puré, pol. piure, purée), ***суфле** нескл. ср. < франц. soufflé – букв. «нечто воздушное, пышное» < souffler – «дышать; дуть, веять» (srov. angl. soufflé, čes. suflé, soufflé [suflé], bublanina, pol. suflet), ***фри, *картофель фри, *рыба фри, *фисташки** восх. к франц. pistaches, ***фарш (и фарс)** < франц. (n. f.) farce – «шутка, фарс», первонач. «начинка» (srov. angl. farce, farcemeat, forcemeat, čes. nádivka, farce [fars], fars – «fraška», žert, pol. farsz, farsa, żart), ***томат, *гартинка⁴², *карамель** ж. – «сорт конфет» < франц. (n. m.) caramel (srov. rus. **ирис, ириска** – «сорт конфет», вероятно, русское новообразование начала XX в. на базе ирис – «цветок» (конфета отличается особой душистостью), **йод, *карбонад** < франц. carbonnade, **десерт** < франц. dessert (srov. čes. dezert), ***бергамот** "сорт груш" < франц. bergamotte, ***ананас, *галета** < франц. galette – «лепёшка» < galet – «галька, валун», ***зефир** – «род пастилы» < франц. zéphyr, ***шампиньон** < франц. champignon – «гриб», ***шарлотка** – «кушанье из запечённого теста или сухарей с яблоками, запеканка с яблоками» < франц. charlotte < собств. женское имя Charlotte, ***эклер** < франц. éclair (srov. angl. éclair), ***рулет** < франц. roulette – «колёсико» < rouler – «вращать» (srov. s rus. рулет franc. roulade, roulé, angl. roll, roulade, čes. závin, roláda), ***рагу** нескл., ср. – «кушанье из нарезанного кусками мяса или рыбы с овощами или рисом»; «вегетарианское блюдо из тушеных овощей, иногда с острым соусом» < франц.

⁴² Ломтик хлеба, намазанный маслом, а также вообще маленький бутерброд. Произв. прил. тартиночный. От франц. tartine < tarte – «пирожное».

ragoût < ragoûter – «возбуждать аппетит» (srov. angl. ragout, čes. ragú), ***сидр** < франц. cidre (srov. angl. cider, čes. cidre [sidr], pol. cydr), ***котлета** < франц. côtelette < côte – «ребро» (srov. angl. chop, čes. kotleta, karbanátek, pol. kotlet), ***сосиска** < франц. saucisse (srov. angl. sausage, čes. párek, pol. parówka), ***бешамель** – «вид соуса» < франц. (n. f.) béchamel(le) (srov. angl. bechamel, béchamel, čes. bešamel, béchamel [bešamel], pol. beszamel), aj.

→ **verba: *фаршировать** < франц. farcir – «начинять» (srov. angl. stuff, farce, čes. nádivat, pol. faszerować)

Жинé: диета [иэ] < франц. diète (srov. angl. diet, čes. dieta, pol. dieta), ***кило** нескл., ср. р. (разг.), ***гарнир** < франц. garnir – «снабжать», «украшать» (srov. čes. příloha), ***фритюр** Топленный жир, в котором обжаривают кулинарные изделия. || прил. фритюрный. От франц. friture < fri – «жареный», aj.

Обec a dopravní prostředky

Názvy budov a míst: **банк, киоск, магазин, бутик, аэропорт, *ипподром** < франц. hippodrome (srov. angl. hippodrome, čes. hipodrom, hippodrom, pol. hipodrom), ***казино нескл., ср., бассейн** < франц. bassin, ***аллея [лѐ]** < франц. allée (srov. angl. alley, čes. alej, stromořadí, pol. aleja), aj.

Názvy stravovacích zařízení: **кафе, ресторан, *бистро, *буфет**, aj.

Názvy společenských akcí: ***банкет, *фуршет, бал** < франц. bal (srov. angl. ball, čes. bál, pol. bal; srov. rus. **балл** – «единица оценки успехов в школе», «шар при баллотировании» < франц. (n. f.) balle), ***карнавал** (srov. angl. carnival, čes. karneval, pol. karnawał), ***фестиваль** < франц. festival (srov. angl. festival, čes. festival, pol. festiwal), ***гала и *гала, неизм.** < франц. (n. m.) gala (srov. angl. gala, čes. gala, pol. gala), ***пикник** < франц. pique-nique – «repas en plein air» (srov. angl. picnic, čes. piknik, pol. piknik), aj.

Názvy dopravních prostředků a názvoslovní s nimi spojené: **такси, метро, трамвай, *кабриолет, автомобиль** < франц. automobile, восх. к греч. autos – «сам» + лат. mōbilis – «движущийся», «подвижной», позднее (конца XIX в.) искусственное образование (на французской почве) по модели более раннего locomobile > в русс. **локомобиль** (srov. angl. automobile, car, čes. automobil, auto, pol. samochód, auto), **мотоцикл** < франц. motorcycle (srov. čes. motocykl, motorka – «jednostopé motorové vozidlo», angl. motorcycle, motorbike), ***шарабан** – «лёгкая, обычно двухколёсная запряжная коляска» < франц. char à bancs < char – «повозка» + banc – «скамейка»,

***фара** < франц. phare (srov. angl. headlight, headlamp, čes. světlo(met), reflektor), ***капот м.** < франц. capot (srov. dvojí tvar čes. kapota, ž. – «kryt motoru dopravních prostředků» a čes. kapot, m. (zast.) – «plášť s kapucí», čes. kapotek, m. a kapotka, ž. (zast.) – «malý ženský klobouček (podle módy z konce

19. stol.) uvazovaný pod bradou stuhami»); franc. capote⁴³, n. f.), ***каска** < франц. (n. m.) casque (srov. angl. helmet, čes. přilba, helma), ***бензин** < (n. f.) франц. benzine (srov. franc. essence, čes. benzin, angl. petrol, gas(oline), fuel), ***педаль** < франц. (n. f.) pédale (srov. angl. pedal, čes. pedál), ***мотор** – «двигатель» < франц. moteur (srov. angl. motor, čes. motor), ***салон** < франц. salon (srov. angl. salon, saloon, čes. salon, salón), ***каучук** < франц. caoutchouc (srov. angl. caoutchouc, rubber, čes. kaučuk), ***турбина** < франц. turbine (angl. turbine, čes. turbina), **шасси нескл., ср.** < франц. châssis – «остров, каркас», «шасси» (angl. chassis, čes. podvozek, rám, šasi), ***кабина** ***кабина** < франц. cabine (srov. angl. cabin, čes. kabina), aj.

Нázvy vodních dopravních prostředků: ***баржа** < франц. (n. f.) barge (srov. angl. barge, čes. (nákladní) člun, barža), ***барка** < франц. barque (srov. angl. barque, bark, čes. bárka, loďka, člun, pol. barka), ***баркас** – «большое гребное судно» < франц. (n. f.) barcasse (srov. angl. cutter, čes. kutr, šalupa, loďka, pol. barkas), ***глиссер** – «лёгкое быстроходное судно» < франц. glisseur < glisser – «скользить» (srov. angl. hydroplane, čes. vodní kluzák), ***шаланда** – «плоскодонное судно» < франц. chaland – «грузовое судно» (srov. čes. vlečná loď s malým pohonem), ***корвет** < франц. corvette – «легкий военный корабль, меньше, чем фрегат», восх. к нидерл. kogver – «охотничье, промысловое судно» (srov. angl. corvette, čes. korveta, pol. korweta), ***фрегат** < франц. (n. f.) frégate (srov. angl. frigate, čes. fregata, pol. fregata), aj.

Жинé: ***турникет**, ***тариф**, ***таблo**, ***панно**, ***депо [дэ] и [де]** нескл., ср., ***канал**, ***газон** < франц. gazon (srov. pol. gazon), ***аркада** < франц. arcade (srov. angl. arcade, čes. arkáda, pol. arkada), ***балюстрада** < франц. balustrade (srov. angl. balustrade, čes. balustráda – «zábradlí z kuželek, sloupků», pol. balustrada, **балкон** < франц. balcon (srov. čes. balkon, balkón, pol. balkon, angl. balcony), aj.

⁴³ 1. Couverture mobile et souple d'une voiture découverte. 2. Vêtement militaire porté sur la tunique. 3. Petit chapeau de femme à bride, porté à la fin du XIXe siècle. Larousse: <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais> [online 27/10/2019], srov. rovněž význam CNRTL: <https://www.cnrtl.fr/definition/capote> [online 27/10/2019].

Volný čas

Cestování: билет на самолёт/*авиабилет, аэропорт, зона, багаж < франц. *bagage* (srov. angl. *baggage*, čes. *zavazadlo/-a*, *bagáž*, pol. *bagaż*), паспорт < франц. *passport* (srov. angl. *passport*, čes. *pas*, pol. *paszport*), контроль, виза < франц. *viser* (srov. angl. *visa*, čes. *vízum*, *visum*, pol. *wiza*)), *визировать, сов. завизировать – «поставить (ставить) визу на чём-н.». В. документ, паспорт. < франц. *viser* (srov. pol. *wizować* – «*oparzyć, opatrywać (paszport) wizą*»), пассажир, дата, адрес, телефон, турист, туризм, экскурсия, гид, сувенир (srov. angl. *souvenir*, čes. *suvenýr*, *souvenir* [suvenýr], pol. *suvenir*, *souvenir*), гараж, автомобиль, мотоцикл, семафор, такси, трамвай, велосипед туалет / *шанс, *сюрприз, *секрет, *шок, *шокировать, *эпизод, *посадочный талон, *пройти паспортный контроль, *информация, *валюта, *пункт обмена, *купюры, организовать, традиция, *тариф, *кабина, *кабриолет, *бензин < (n. f.) франц. *benzine* (srov. franc. *essence*, čes. *benzin*, angl. *petrol*, *gas(oline)*, *fuel*), *амулет < франц. (n. f.) *amulette* (srov. čes. *amulet*), *талисман, aj.

Sport: бассейн, идти в бассейн, *абонемент, самый популярный < франц. *populaire* (srov. angl. *popular*, čes. *populární*, pol. *popularny*), спорт, лыжный спорт, экстремальный, велосипед, *Tour de France, *тур, турнир, олимпиада [ИСГРЯ], чемпион [ИСГРЯ], *чемпионат, *медаль < франц. *médaille* (srov. angl. *medal*, čes. *medaile*, pol. *medal*), теннисная ракетка, тренер, тренажёрный зал, лёгкая атлетика [ИСГРЯ], гимнастика [ИСГРЯ], *бокс < франц. (n. f.) *boxe* (srov. angl. *box*, *boxing*, čes. *box*, pol. *boks*), *боксёр, *атлет, *трико, *гимнаст, *гимнастёрка, *финал < франц. (n. f.) *finale* (srov. angl. *final*, čes. *finále*, pol. *finał*), *тир = *střelnice*, *ипподром < франц. *hippodrome* (srov. angl. *hippodrome*, čes. *hipodrom*, *hippodrom*, pol. *hipodrom*), *альпинизм, *альпинист, диск, дискобол, *фестиваль < франц. *festival* (srov. angl. *festival*, čes. *festival*, pol. *festiwal*), aj.

Kultura: билет < франц. *billet* (srov. angl. *ticket*, čes. *lístek*, pol. *bilet*), музей, балет < франц. *ballet* (srov. angl. *ballet*, čes. *balet*, pol. *balet*), театр, интересный,

спектакль < франц. spectacle (srov. angl. theatre performance, spectacle, čes. divadelní představení, pol. spektakl), ***овация** < франц. (n. f.) ovation (srov. angl. ovation, čes. ovace ž., romn., pol. owacja, owacje), ***аплодисменты**, ед. ч. (устар.) ***аплодисмент** м. < франц. applaudissements (srov. čes. potlesk, aplaus, pol. oklask, mn. oklaski, aplauz, angl. applause, clapping), ***аплодировать** < франц. applaudir (srov. angl. applaud, čes. tleskat, aplaudovat, pol. klaska, oklaskiwać, bić brawo, aplauzować), **кино, галерея, дискотека, ходить на дискотеку, парк, пляж** < франц. (n. f.) plage (srov. čes. pláž, pol. plaż, angl. beach), ***отдыхать на пляже, бикини, тусовка, организовать тусовку, компания [ИСГРЯ], интересоваться, *экран, Эрмитаж, *казино нескл., ср., *ипподром** < франц. hippodrome (srov. angl. hippodrome, čes. hipodrom, hippodrom, pol. hipodrom), ***канал, *аттракцион** < франц. attraction, ***клише нескл., ср., *кадр** (попасть в к.), ***фотография [ИСГРЯ], *фото [ИСГРЯ] нескл., ср. (разг.), *фотографировать [ИСГРЯ]** < франц. photographier (srov., čes. fotografovat, pol. fotografować, angl. photograph), ***феерия, *амфитеатр** < франц. amphithéâtre (srov. čes. amfiteátr), ***кинотеатр**, aj.

Názvy nástrojů hudebních a názvosloví spojené s hudbou: *инструмент, гитара, *тамтам, *тамбур, *тамбурин, *трель, *аккорд, *тон, *бас 1. "низкий голос", 2. "контрабас" < франц. basse (srov. čes. bas x basa), ***альт, *кастаньеты, *кастаньета** < франц. castagnette от исп. castañeta, первонач. «маленький каштан», так как кастаньеты сходны с плодами дерева, ***шарманка** < шармантка < франц. charmante – «прелестная», «милая», от первых слов популярной в те времена песенки «Charmante Catherine», мелодия которой была первой музыкальной пьесой, исполнявшейся на шарманке в России (Даль, 1866 г.) (srov. čes. kolovrátek), ***клавесин** – «старинный клавишный муз. инструмент» < франц. clavesin, ***рулада** – «раскатистый и виртуозный пассаж в пении – исполненная в быстром темпе часть мелодии». Р. в партии колоратурного сопрано. Рулады соловья (перен.). < франц. (n. f.) roulade < rouler – «катить» (srov. franc. roulade, angl. roulade, čes. ruláda, roláda – «zavinutý porkm s náplní», «virtuózní část hudební skladby» hud. druh koloratury; srov. rus. рулет), ***диапазон** – «совокупность звуков (голоса, музыкального инструмента)», «объем, охват» < франц. diapason, восх. через посредство лат. к греч. dia pason (chordon) «через все (струны)» (srov. čes. rozpětí, rozsah, diapazon, angl.

diapason), ***ритм** < франц. rythme (srov. čes. rytmus, pol. rytm, angl. rhythm), ***сурдина** и ***сурдинка** < франц. sourdine (srov. čes. dusítko, sordina, pol. sordyna angl. mute, sordino), **пасса́ж** (srov. angl. passage, čes. pasáž, pol. pasaż), aj.

Нázvy her a názvosloví s nimi spojené: класси́ки, карты, *доми́но⁴⁴, *казино, *жетон, *банкрот, *азарт < франц. hazard (srov. angl. hazard, čes. hazard, pol. hazard), ***крупье** < франц. croupier (srov. angl. croupier, čes. krupiéř, krupier, croupier [krupjé]), ***рулетка** < франц. roulette – «колёсико» < rouler – «вращать» (srov. s rus. рулетка angl. roulette, čes. ruleta), ***тура** то же, что ладья, название фигуры в шахматах, ***тур** – 2. Заключительный тур шахматного турнира. Прил. туровый. От франц. tour – «оборот, поворот»; ***трефы** < франц. trèfle – «клевер», ***пики** < франц. pique – «пика, копьё» (масть названа так по изображению копья с чёрным острием), ***валет** < франц. valet – букв. «слуга», «младшая из фигур на игральнх картах, обыкновенно изображающая молодого средневекового французского кавалера (дворянина)», ***куш м. р. (разг.)**. Большая сумма денег. Сорвать к. Из франц. couche < coucher – «класть» (первонач. ставка, выигрыш в карточной игре), ***бостон** – 1. Старинная сложная карточная игра (Крылов, Пушкин), из франц. boston — то же (XVIII в.), по названию города Бостон (Boston) в США. ***серсо нескл., ср.** < франц. cerceau – «обруч». Игра в тонкий и лёгкий обруч, который подкидывается и ловится палочкой, а также, этот обруч и палочка. Играть в серсо. ***шарада** < франц. (n. f.) charade < прованс. charrado – «беседа» (srov. angl. charade, čes. šaráda – «druh slabikové hádanky; pohrávání si se slovy»), aj.

Нázvy tanců: *полонез, *тур 3. Один круг танца. Т. вальса. От франц. tour – «оборот, поворот», ***канкан** < франц. cancan (от детского назв. утки), ***гавот** – «название танца» < франц. gavotte (в том же знач.) < gavot — житель области Пэи-де-

⁴⁴ **доми́но I.**

нескл., ср. р. Игра в пластинки, на которые нанесены очки, а также (соби́р.) 28 пластинок для этой игры. Из ит. domino через посредство франц. domino или нем. Domino, восх. к лат. dominus – «господин».

х

--- у Чёрных: см. т. 1, стр. 262 – 263 --- В русском – из западноевропейских языков. Ср. франц. (в знач. «игра» с 1771 г.) domino; ---

х

"игра". Через франц. domino или нем. Domino из ит. domino от лат. dominus, так как тот, кто первый выложит все игральные кости, становится domino, т. е. "господином"; см. Клюге-Гётце 110.

Га (Pays de Gap) в Верхних Альпах, ***вальс** < франц. valse, ***менуэт** < франц. menuet – «танец с короткими па» < menu – «маленький, мелкий» (srov. angl. minuet, čes. menuet), aj.

Јинé: ***трюк** – «эффектный номер, напр., цирковой программы, рискованное упражнение»; перен. «ловкая проделка» < франц. truc (srov. čes. trik, pol. trik, angl. trick < old French trique), ***дебют** < франц. début – «начало, дебют» (первонач. «первый выстрел по мишени») (srov. čes. debut [debut i debit], pol. debiut), ***дебютант** – «тот, кто дебютирует где-н.» < франц. débutant (srov. čes. debutant [debutant i debitant], pol. debiutant), ***дебютировать** < франц. débiter (srov. angl. debut, make his/her debut, čes. debutovat, pol. debiutować), ***балансёр** < франц. balanceur (srov. rus. канатоходец, эквилибрист, angl. tightrope walker, ropewalker, ropedancer, čes. provazochodec, pol. balansista), ***балансир** – «шест для равновесия» < франц. balancier (srov. čes. vahadlová tyč (aktobata, apod.), vahadlo, pol. balansjer), ***балансировать** < франц. balancer – «dancer sur la corde» (srov. angl. balance, čes. balancovat, udržovat rovnováhu, pol. balansować), ***манеж** < франц. manège (srov. angl. manege, manège, čes. manéž, pol. manéž), ***жонглёр** < франц. jongleur, ***жонглировать** < франц. jongler, **суфлёр** < франц. souffleur < souffler – «дышать, дунуть», «подсказывать» (srov. čes. suflér, pol. sufler, angl. prompter), ***суфлировать** < франц. souffler (srov. pol. suflować – «wykonywać pracę suflera, podpowiadać aktorom text»), ***популярный** < франц. populaire (srov. angl. popular, čes. populární, pol. popularny), aj.

Пříroda

Názvy zvířat: **орангутанг, пеликан, пингвин, жираф и жирафа** < франц. (n. f.) girafe (srov. angl. giraffe, čes. žirafa, pol. żyrafa), **зебра, лама, тигр, боа** нескл., м. < франц. (n. m.) boa – 1. «serpent d’Amérique tropicale» a 2. «long rouleau de plumes d’autruche, parfois de fourrure, affectant la forme d’un serpent, porté par les femmes» (srov. v rus. **боа** нескл., ср. pro označení ženského dolňku), **тапир, альбатрос, антилопа** < франц. canari (srov. čes. antilopa), **газель** < франц. gazelle (srov. čes. gazela), ***пантера [тэ], *фаэтон** < франц. phaéton, восх. к греч. Phaethōn – «сын Гелиоса, бога солнца» < phaō – «сияю, сверкаю». 2. – «океаническая водоплавающая птица, родственная пеликану». Произв. прил. фаэтоновый. Семейство фаэтоновых (сущ.; спец.), **канарейка** < франц. canari (srov. čes. kanárek), ***шакал** < франц. chacal (srov. čes. šakal), ***бекас** — птица «Scolopax» < франц. (n. f.) bécasse < bec – «клюв» — по длинному клюву (srov. čes. bekasina, angl. common snipe), ***зебу** нескл., м. – «разновидность рогатого скота с мускульно-жировым горбом на загривке», ***бабуин** – «обезьяна рода павианов (обитает в Центральной и Восточной Африке)» < франц. babouin (srov. angl. baboon, čes. zool. pavíán), ***кашалот** м. – «морское млекопитающее подотряда зубатых китов» < франц. cachalot (srov. angl. sperm whale, (zast.) cachalot, čes. vorvaň), ***гиппопотам** < франц. hippopotame, восх. через лат. к греч. hippopotamos – букв. «речная лошадь» (srov. pol. hipopotam, čes. hroch, angl. hippopotamus, hov. river horse, hippo), ***скорпион** < франц. scorpion (srov. angl. scorpion, čes. škorpión, škorpión, štír, pol. skorpion), aj.

Názvy květin: **тюльпан, *гортензия [тэ]** < франц. (n. m.) hortensia (srov. čes. hortenzie, pol. hortensja, angl. hydrangea), **орхидея [дэ]** < франц. (n. f.) orchidée (srov. čes. orchidej, orchidea, pol. orchidea, angl. orchid), **бегония, жасмин + ваза**, поставили цветы в **вазу**, посадить цветы, полить цветы, сорвать цветы, завянуть (о цветах), цвести, расцвести о **бутонах** цветов, **бутон** < франц. bouton – «почка, бутон», **букет** цветов, ***ирис** – «цветок» (srov. rus. **ирис, ириска** – «сорт конфет», вероятно, русское новообразование начала XX в. на базе **ирис** – «цветок» (конфета отличается особой душистостью). ***петунья** < pétunia (srov. čes. petúnie), aj.

Názvy rostlin: *анис < франц. anis (srov. čes. anýz), *валериана и *валерьяна, *валерьянка (разг.) < франц. valériane, восх. к лат. valeriana, по назв. местности Valeria в Паннонии, откуда происходит это растение, *барбарис < франц. berbérís, (srov. franc. épine-vinette, pl. épines-vinettes, čes. dřívěšál, angl. barberry, lat. barberis vulgaris), *бамбук < франц. bambou (srov. čes. bambus, pol. bambus, angl. bamboo), aj.

Názvy přírodních nerstných surovin: *топаз < франц. topaze (srov. angl. topaz, čes. topaz, topas), *гагат – «окаменевшая горная смола, черный янтарь» < франц. gagate, восх. к названию города Γάγας в Ликийи, *аметист < франц. (n. f.) améthyste, восх. к лат. amethystus < греч. amethystos – «не пьяный». Этот камень считается средством против опьянения, но, скорее всего, назван так из-за лилово-фиолетового цвета, напоминающего сильно разбавленное красное вино, от которого уже нельзя опьянеть, *купорос – «название некоторых солей серной кислоты». Медный к. Железный к. < франц. (n. f.) couperose, aj.

Názvy přírodních jevů: *ураган < франц. ouragan (srov. angl. hurricane, čes. uragán, pol. huragan), *температура < франц. température (srov. angl. temperature, čes. teplota, pol. temperatura), *вулкан < франц. volcan (srov. čes. vulkán, sopka, pol. wulkan), aj.

Názvy veličin (míra, délka, váha, velikost, počet): *грамм⁴⁵ < франц. gramme (srov. angl. gram, čes. gram, pol. gram), килограмм < франц. kilogramme (srov. angl. kilogram, čes. kilogram, pol. kilogram), *кило...⁴⁶ < франц. kilo..., *кило нескл., ср. (разг.). – «килограмм», «вес в тысячу

⁴⁵ – «единица веса в метрической системе мер, одна тысячная часть килограмма». В русском языке слово грамм известно с начала XIX в. Яновский (1803 г.) отм. грамма – «название нового французского веса (=0,001 кг)». В совр. форме у Плюшара (1838 г.). В общее употр. это слово вошло с 11-IX-1918 г., когда был обнародован декрет СНК РСФСР о введении в России международной метрической системы мер и весов.

⁴⁶ Первая часть сложных слов со знач. единицы, равной одной тысяче тех единиц, которые названы во второй части сложения, напр. килотонна, киловольт, килокалория.

граммов» < франц. kilo, ***тонна**⁴⁷ < франц. tonne (англ. ton, tonne, чes. tuna, пол. tona), ***тоннаж** < франц. (n. m.) tonnage (сrov. angl. tonnage, чes. tonáž, пол. tonaż), **метр** < франц. mètre (сrov. angl. meter, чes. metr), ***диаметр** < франц. diamètre (сrov. angl. diameter, чes. diametr), **километр** < франц. kilomètre (сrov. angl. kilometer, чes. kilometr), ***гектар** < франц. hectare (сrov. angl. hectare, чes. hektar, пол. hektar), ***ар -а, род. мн. аров и при счёте преимущ. ар, м.** – «Единица земельной площади, равная 100 кв. м.» < франц. (n. m.) are (сrov. angl. are, чes. ar, пол. ar), ***дюжина**⁴⁸ < франц. douzaine (сrov. angl. dozen, чes. tucet, пол. tuzin), ***диагональ** < франц. (n. f.) diagonale, (adj.) diagonal (сrov. angl. diagonal, чes. uhlopříčka, diagonála, пол. przekątna, diagonal), **миллиард** < франц. milliard – «миллиард» (сrov. angl. milliard, чes. miliarda, пол. miliard), **миллион** < франц. million (сrov. angl. million, чes. milion, milión, пол. milion)

Жіне: *экстерьер [тэ], (спец.). Внешний вид и телосложение животного. Э. рысистых лошадей. От франц. extérieur, восх. к лат. exterior – «внешний», ***коккон** – «плотная оболочка шелковичного червя», ***кашпо нескл., ср.** – «декоративная ваза для цветочного горшка» < франц. cache-pot < cacher – «прятать» + pot – «горшок», ***инстинкт** < франц. instinct (сrov. angl. instinct, чes. instinkt), ***аллюр** < франц. (n. f.) allure – «rychlost, tempo», «chod, chůze, krok», «kurs lodí», přen. «chování, jednání, vystupování» (сrov. чes. alura [alura, alíra] (zast. častěji mn. č. alury – «chování, způsoby, mrav, vzhled»), angl. allure – «přitažlivost, kouzlo, půvab»), ***параллель** < франц. (n. f. et m.) parallèle (сrov. angl. parallel, чes. paralela), ***параллельный** < франц. (adj.) parallèle (сrov. angl. parallel, чes. paralelní), ***опиум м.** – «то же, что опий» < франц. opium (сrov. чes. opium, пол. opium, angl. opium), aj.

⁴⁷– «тонна», первоначально «винная бочка» > «бочка определенной вместимости» отсюда – уже в XII в. – «мера веса». Во французском языке оно кельтского происхождения, восходящее к галльск. túnna – «мех для вина».

⁴⁸ На русской почве это слово, видимо, подверглось некоторому искажению под влиянием дюжий, ср. ***капитан** < франц. capitaine и др. франц. сущ. оканчивающиеся на **-aine**.

Domov

Názvy nábytku: ***шифоньер** – то же, что гардероб (в знач.: «шкаф для повешенной в нем одежды»), ***этажерка** < франц. étagère (srov. angl. etagere, étagère, čes. police, polička, etažér, etažérka, pol. etażerka), ***трюмо** нескл., ср. р. – «большое стоячее зеркало» < франц. trumeau – букв. «простенок», ***трельяж** – «trojdílné zrcadlo, treláž» < франц. treillage – «решетчатая загородка» (srov. angl. treillage, latticework, lattice or trellis, čes. treláž, trejáž, laťová stěna), ***табурет** и **табуретка** < франц. tabouret (srov. angl. stool, tabouret, čes. taburet, pol. taburet, taburecik), aj.

Názvy svítidel: ***бра** нескл., ср. – «род настенного подсвечника или держателя для (электрической) лампы (или ламп)», «настенный светильник» < франц. (n. m.) bras – «рука», «ручка» (напр. у кресла), «бра», ***плафон** – «разукрашенный потолок; вид потолочного абажура» < франц. plafond < platfond < plat – «ровный, плоский» + fond – «основа, основание; дно, фон» (srov. čes. cylindr – «dutý válec; vrchní skleněná část lampy; vysoký tvrdý klobouk»), ***лампа** < франц. lampe (srov. angl. lamp, čes. lampa, pol. lampa»), ***люстра** < франц. (n. m.) lustre (srov. angl. chandelier, čes. lustr, pol. żyrandol»), aj.

Názvy předmětů: ***фужер**, ***бокал** < франц. bocal – «банка, бутылка», ***туалет** < франц. toilette (srov. angl. toilet, čes. toaleta, pol. toaleta), ***биде** [дэ], нескл., ср. – «раковина для подмывания в форме низкой малелькой ванны» < франц. bidet – букв. «лошадка» (srov. angl. bidet, čes. bidet, pol. bidet), ***писсуар** < франц. pissoir (srov. angl. pissoir, čes. pisoár, pissoir [pisuár], pol. pisuar), aj.

Názvy stavení: ***барак** – «примитивное жилое строение», «легкая (обычно деревянная) постройка, предназначенная для временного проживания» < франц. (n. f.) baraque – «лачуга» (srov. čes. barák – «дом, домище; барак (provozní stavba); лачуга», pol. barak), aj.

Jiné: ***интерьер** [тэ] < франц. intérieur, ***традиция**, ***табу** нескл., ср., ***клише** нескл., ср., ***амулет**, **аллю**, ***декорация** < франц. décoration (srov. angl. decoration, čes. dekorace, dekor – «výzdoba, ozdoba», pol. dekoracja), ***декоратор** < франц.

décorateur (srov. čes. dekoratér, pol. dekorator, angl. decorator), ***декоративный** < франц. décoratif (srov. angl. decorative, čes. dekorativní – «okrasný, ozdobný», pol. dekoracyjny, dekoracyjny), ***декорировать** < франц. décorer (srov. čes. dekorovat, pol. dekorować, angl. decorate), aj.

Zdraví a nemoci

Názvy nemocí: **ангина** < франц. angine (srov. čes. angína, angina), **грипп** < франц. grippe (srov. čes. chřipka), ***коклюш м. р.** Острая инфекционная детская болезнь, выражающаяся в приступах судорожного кашля. Из франц. coqueluche (srov. čes. černý kašel), ***туберкулёз** < франц. (n. f.) tuberculose (srov. čes. tuberkulóza, tuberkulosa, pol. tuberkuloza), ***аллергия** < франц. allergie (srov. čes. alergie, pol. alergia, angl. allergy < něm.), ***менингит** < франц. (n. f.) méningite (srov. čes. meningitida, angl. meningitis), ***склероз** < франц. (n. f.) sclérose (srov. čes. skleróza, sklerosa, pol. skleroza, angl. sclerosis), ***спазм, м. и *спазма, ж.** < франц. (n. m.) spasme (srov. angl. spasm, convulsion, čes. spasmus, křeč, pol. spazm, konwulsja, skurcz), aj.

Názvy léků: **таблетка** < франц. tablette (srov. čes. tableta) **антибиотики**, ед. **антибиотик**, -а, м. < франц. (n. m.) antibiotique (srov. čes. antibiotika, j. č. antibiotikum, s.), ***микстура (ИСГРЯ)** < франц. (n. f.) mixture (srov. čes. mixtura – «tekutá směs několika léčiv určená k vnitřnímu užívání»), ***сироп** < франц. sirop (srov. čes. sirup, sirob – «koncentrovaný roztok cukrů; sladká ovocná šťáva; sladký kapalný lék»), ***пилюля** < франц. pilule (srov. čes. pilule, pilulka – «lék v podobě kuličky uhnětené z tvárné hmoty»), aj.

Názvy zdravotnických povolání a funkcí: **терапевт** < франц. thérapeute, **доктор (ИСГРЯ)**, aj.

Názvy tabákových výrobků a doplňků: ***табак** < франц. tabac (srov. angl. tobacco, čes. tabák, pol. tytoń), ***табакерка** < франц. tabatière (srov. angl. snuffbox, tabacco pouch, čes. tabatěrka, pouzdro na tabák, pol. tabakierka, tabakiera, pojemniczek na tabakę), ***никотин** < франц. nicotine – «табачный яд» (1836 г.) от herba Nicotiana «табачное растение», назван так по имени франц. дипломата Жана Нико (Jean Nicot) (srov. angl. nicotine, čes. nikotin, pol. nikotyna), ***сигара** < франц. cigare < исп. cigarro (srov. angl. cigar, čes. doutník, pol. cygaro), ***портсигар** < франц. (с 1841 г.) porte-cigares. Ср. (с конца XIX в.)

porte-cigarettes, *сигарета < франц. cigarette – уменьш. от cigare – «сигара» (srov. angl. cigarette, čes. cigareta, pol. papieros), aj.

Жіне: *наркoз < франц. (n. f.) narcose tuberculose (srov. čes. narkóza, narkosa) *гипноз < франц. (n. f.) hypnose (srov. čes. hypnóza, hypnosa), *наркoтики, ед. наркoтик, -а, м. < франц. (adj. et n. m.) narcotique (srov. čes. narkotikum, s., syn. droga), диета [иэ] < франц. diète (srov. angl. diet, čes. dieta, pol. dieta), *кило нескл., ср. р. (разг.), *аллерген < франц. allergène (srov. čes. alergen, pol. alergen, angl. allergen), *гланды < франц. (n. f.) glande, glandes, *маникюр < франц. manіcure (srov. angl. manicure, čes. manikúra, manikýra), *педикюр < франц. pédicure (srov. angl. pedicure, čes. pedikúra, pedykýra), *риск < франц. risque, *ритм < франц. rythme (srov. čes. rytmus, pol. rytm, angl. rhythm), *скелет < франц. squelette (srov. čes. kostra, skelet, pol. szkielet, angl. skeleton), *опиум м. – «то же, что опиий» < франц. opium (srov. čes. opium, pol. opium, angl. opium), *операция < франц. opération (srov. angl. operation, čes. operace, pol. operacja), aj.

→ **adjektiva:** *стерильный < франц. stérile (srov. angl. sterile, čes. sterilní, pol. sterylny), *специальный < франц. spécial (srov. angl. special, čes. speciální, pol. specjalny), *оптимальный < франц. optimal (srov. čes. optimální, pol. optyalny, angl. optimal, optimum), *натуральный < франц. naturel (srov. angl. natural, čes. naturální – «přírodní; nepeněžní, věcný; přirozený, neškolený», pol. naturalny), спортивный < франц. sportif (srov. čes. sportovní, pol. sportowy), *субтильный < франц. subtil – «тонкий» (srov. angl. subtle, čes. subtilní, pol. subtelný), *профессиональный < франц. professionnel (srov. čes. profesionální, pol. profesjonalny, angl. professional), *физический < франц. physique (srov. rus. ♦физическая культура, čes. fyzický, pol. fizyczny, angl. physical, subst. physique), aj.

→ **verba:** *оперировать < франц. opérer (srov. angl. operate (on), čes. operovat, pol. operować), aj.

**Пříloha 3 – Příklady četnosti výskytu LG v UMS RJ vzhledem k jednotlivých
tematickým okruhům na úrovni A1 – A2**

DOMOV		
UMS RJ	Úroveň	Příklady
ECHO	A1	адрес (adresa); телефон (telefon); радио (rádio); принимать душ (sprchovat se); номер телефона (telefonní číslo); мобильный телефон (сотовый, мобильник, мобилка - hov.) (mobilní telefon); лампа (lampa); квартира (byt)
ECHO	A1-A2	балкон (balkon); гараж (garáž); диван (pohovka); комод (komoda); коридор (chodba); лампа (lampa); матрас (matrace); мебель (nábytek); пуфик (taburet, sedátko); стиральная машина (pračka); терраса (terasa); туалет (toaleta, WC); этаж (patro)
Klass!	A1	республика (republika); номер телефона (číslo telefonu); мобильный (телефон) (mobil); квартира (byt)
Klass!	A2	украшать (квартиру) (zdobit (byt)); принимать душ (sprchovat se); болтать (по телефону) (klábosit, kecat (po telefonu))
Klassnyje družja	A1	этаж (patro); туалет (WC); лампа (lampa); коридор (chodba); квартира (byt); кабинет (pracovna); диван (pohovka); балкон (balkon)
Pojechali!	A1	лампа (lampa)
Pojechali!	A2	адрес (adresa); этаж (poschodí, patro, podlaží); терраса (terasa); первый этаж (přízemí); кабинет (kabinet, pracovna); душ (sprcha); гардероб (šatník, šatna); балкон (balkon)
Raduga_ponovomu	A1	адрес (adresa); кассета (kazeta (magnetofonová)); квартира (byt); компакт-диск (kompaktní disk (си-ди - sedéčko)); культура (kultura); мобильный телефон (mobilní telefon (мобильник)); телефон (telefon)
Raduga_ponovomu	A2	

JÍDLO A NÁPOJE		
UMS RJ	Úroveň	Příklady
ECHO	A1	Торт (dort); банан (banán)
ECHO	A1-A2	булка (houska); шоколад (čokoláda); традиционный (tradiční); торт (dort); суп (polévka); сосиска (párek); самый популярный (nejpopulárnější, nejoblíbenější); салат (salát); редиска (ředkvička); Приятного аппетита! (Dobrou chuť!); меню (menu, jídelní lístek); кафе (kavárna); десерт (dezert)
Klass!	A1	шоколад (čokoláda); торт (dort); салат из овощей (zeleninový salát); рис (rýže); Приятного аппетита! (Dobrou chuť!); мясо на гриле (grilované maso); минеральная вода (minerální voda); кафе (kavárna); картофель (brambory); десерт (dezert, zákusek); булочка (houska)
Klass!	A2	салат (salát); традиционный (tradiční); сельдерей (celer); майонез (majonéza); картофель (brambory)
Klassnyje družja	A1	этикет (etiketa); шоколад (čokoláda); торт (dort); суп (polévka); салат (salát); рис (rýže); манера (způsob chování); картофель (brambory); гарнир (příloha); праздничное меню (sváteční menu)
Pojechali!	A1	банан (banán); какао (kakaо); картофель (brambory); Приятного аппетита! (Dobrou chuť!); салат (salát); соус (None); суп (polévka); торт (dort); филе (None); шоколад (čokoláda)
Pojechali!	A2	булочка (houska); котлета (karbanátek, kotleta)

Raduga_povomumu	A1	какао (kakao); торт (dort)
Raduga_povomumu	A2	кафе (kavárna); минеральная вода (minerálka); национальный (národní); Приятного аппетита! (Dobrou chuť!); рис (rýže); салат (salát); суп (polévka)

KALENDÁŘNÍ ROK		
UMS RJ	Úroveň	Příklady
ECHO	A1	
ECHO	A1-A2	минута (minuta)
Klass!	A1	
Klass!	A2	пятнадцать минут восьмого (sepm hodin patnáct minut, čtvrt na osm); десять минут седьмого (šest hodin deset minut); без десяти (минут) десять (za desez minut deset)
Klassnyje družja	A1	
Pojechali!	A1	минута (minuta)
Pojechali!	A2	Я опоздала на три минуты. (Přišla jsem pozdě o tři minuty.)
Raduga_povomumu	A1	
Raduga_povomumu	A2	

LIDSKÉ TĚLO		
UMS RJ	Úroveň	Příklady
ECHO	A1	
ECHO	A1-A2	шатен/шатенка (brunet/bruneta (člověk s tmavě hnědými vlasy)); фигура (postava); стройная фигура (štíhlá, souměrná postava); брюнет/брюнетка (brunet/bruneta); блондин/блондинка (blondák/blondýna)
Klass!	A1	
Klass!	A2	
Klassnyje družja	A1	спортивный (sportovní)
Pojechali!	A1	
Pojechali!	A2	
Raduga_povomumu	A1	
Raduga_povomumu	A2	фигура (postava, figura); объявлять конкурс (vypisovat konkurz); конкурс (konkurz); спортивный [о фигуре] (sportovní)

NÁKUPY		
UMS RJ	Úroveň	Příklady
ECHO	A1	магазин (obchod); газета (noviny)
ECHO	A1-A2	банкомат (bankomat); браслет (náramek); духи (parfém); журнал (časopis); килограмм (kilogram); крем (krém); нормальный (normální); посещение магазинов (chození po obchodech); пудра (pudr); туфли (papuče, pantofle); центр копировальных услуг (kopírování); чек (paragon, šek); шампунь (šampon); энциклопедия (encyklopedie)
Klass!	A1	альбом (album); блокнот (zápisník); духи (voňavka); калькулятор (kalkulačka); компакт-диск (kompaktní disk); косметика (kosmetika); крем (krém); магазин (obchod); мебель (nábytek); одеколон (kolínská voda); торговый центр (obchodní centrum); шампунь (šampon)
Klass!	A2	
Klassnyje družja	A1	альбом (album); ботинки (boty); витрина (výloha, vitrína); кепка (kšiltovka); магазин (obchod); оранжевый (oranžový); пальто (plášť, kabát); планшет (tablet); торговый центр (obchodní centrum); туфли (boty, lodičky, polobotky); фиолетовый (fialový); шарф (šála); юбка (sukně)
Pojechali!	A1	
Pojechali!	A2	грамм (gram); касса (pokladna); килограмм (kilogram); киоск (stánek); смотреть каталоги (dívat se do katalogů); сувенир (suvenýr); фотография (fotografie); ходить по магазинам (chodit po obchodech); этаж (podlaha)
Raduga_po-novomu	A1	магазин (obchod)
Raduga_po-novomu	A2	элегантный (elegantní); универмаг (obchodní dům); касса (pokladna)

ОБЕС A DOPRAVNÍ PROSTŘEDKY		
UMS RJ	Úroveň	Příklady
ECHO	A1	частная фирма (soukromá firma); фабрика (továrna); спортивный клуб (sportovní klub); ресторан (restaurace); музей (muzeum); косметический кабинет (kosmetický salon); контора (kancelář); бассейн (bazén); банк (banka); автобус (autobus)
ECHO	A1-A2	центр (centrum); фотоателье (fotoateliér); Третьяковская галерея (Třetjakovská galerie); торговый центр (obchodní centrum); табло (tabule, např. světelná); сувенирный магазин (obchod se suvenýry); такси (taxi); стоянка такси (stanoviště taxíků); метро (metro); станция (metro) (stanice (metra)); автобус (autobus); садиться на автобус (nastupovat do autobusu); ресторан (restaurace); район (čtvrť); парфюмерия (parfumerie); музей (muzeum); Московское метро (moskevské metro); магазин/магазинчик (obchod/obchůdek); косметика (kosmetika); книжный магазин (knihkupectví); киоск (stánek); кинотеатр (kino (budova)); кино (kino); зона (oblast, zóna); гастрономические заведения (gastronomická zařízení); гастроном (lahůdky); бюро путешествий (cestovní kancelář); бюро (kancelář); бутик (butik); Большой театр (Velké divadlo); бистро (bistro); банк (banka); базар (bazar); аэропорт (letišťe); купе (kupé); машина (automobil); трамвай (tramvaj)
Klass!	A1	музей (muzeum)
Klass!	A2	электричка (příměstský vlak; vlak v metru); трамвай (tramvaj); театр (divadlo); такси (taxi); станция (метро) (stanice (metra)); ресторан (restaurace); проездной билет (jízdenka, průkazka na předplacené jízdy); мэрия (magistrát); музей (muzeum); мотоцикл (motocykl, motorka); метро (metro); машина (auto, automobil); магазин (obchod); кафе (kavárna); велосипед (kolo (jízdní)); библиотека (knihovna); бассейн (bazén); банк (banka); автомобиль

		(auto, automobil); автобус (autobus); схема метро (schéma, plánek (metra))
Klassnyje družja	A1	кинозал (kino); ездить на (автобусе) (jezdit (čím? autobudem)); театр (divadlo); остановка трамвая (zastávka tramvaje); остановка автобуса (zastávka autobusu); Мы зашли в кафе. (Zašli jsme do kavárny.); музей (muzeum); метро (metro); конечная (станция) (konečná (stanice, zastávka)); кинотеатр (kino); зайти (в кафе) (zajít (do kavárny)); ездить на (экскурсии) (jezdit na (výlety)); библиотека (knihovna); банк (banka); станция (метро) (stanice metra)
Pojechali!	A1	центр (centrum, střed); универмаг (obchodní dům); туалет (toaleta, záchod); трамвай (tramvaj); театр (divadlo); ресторан (restaurace); поликлиника (poliklinika); парк (park); остановка автобуса (zastávka autobusu); Мы ехали на машине. (Jeli jsme autem.); музей (muzeum); магазин (obchod); кинотеатр (kino); Извините, как попасть в театр (на почту)? (Promiňte, jak se dostanu do divadla (na poštu)?); ехать на машине (jet autem); где находится музей (kde je muzeum); в (театре) (v (divadle)); в (театр) (do (divadla)); библиотека (knihovna); бассейн (bazén); банк (banka); аэропорт (letišť); автобус (autobus); машина (auto)
Pojechali!	A2	трамвай идёт (tramvaj jede); трамвай (tramvaj); метро (metro); Где туалет (WC)? (Kde je WC?); эпоха (epocha); экскурсия по городу (prohlídka města); экскурсия (prohlídka, výlet); тротуар (chodník); музей (museum); миллион (milion); автор (autor); включить мотор (zapnout motor)
Raduga_ponovomu	A1	метро (metro); банк (banka); экскурсия по городу (okružní jízda městem, prohlídka města); экскурсия (exkurze, výlet, zájezd); центр города (střed města); центр (города) (centrum, střed); центр (1. střed, centrum; 2. středisko); трамвай (tramvaj); торговый центр (obchodní (nákupní) centrum); станция (stanice); ресторан (restaurace); район (městská čtvrť); президент (prezident); парк (park); музей (muzeum); линия метро (linka metra); линия (1. linka; 2. linie); ехать на метро (jet metrem); автобус (autobus); автобус ходит (autobus jezdí); автобус идет (autobus jede)
Raduga_ponovomu	A2	аэропорт (letišť); стоянка такси (stanoviště taxiků); багаж, m, jen j. č. (zavazadlo, zavazadla); в аэропорту (na letišti); паспорт (občanský průkaz; cestovní pas); пассажир (cestující); такси (taxi)

OBLÉKÁNÍ/MODA		
UMS RJ	Úroveň	Příklady
ECHO	A1	юбка (sukně); шарф (šála); шапка (čepice); фиолетовый (fialový); пальто (kabát); оранжевый (oranžový); модный (moderní); бордовый (bordó); блузка (halenka); блуза (mikina); бежевый (béžový)
ECHO	A1-A2	шапка (čepice); характерные черты (charakteristické rysy); у молодежи другие взгляды на моду (mládež má jiné názory/jiný pohled na módu); последний писк сезона (poslední výkřik módy (sezóny)); пальто (kabát); одеваться соответственно моде (oblékat se podle módy); костюм (kostým, oblek); классный (extra, super); блузка (halenka); блуза (mikina)
Klass!	A1	туфли (dámské boty, střevíce); мода (móda); браслет (náramek); ботинки (boty); блузка (halenka)
Klass!	A2	Я одеваюсь со вкусом / модно / классно / хорошо / бесвкусно / немодно. (Oblékám se vkusně / módně / super / dobře / nevkusně / nemoderně.); шарф (šála); шапка (čepice); фиолетовый (fialový); фигура (postava); туфли-лодочки (lodičky); туфли (на высоком каблуке, на шпильке) (dámské střevíce (na vysokém podpatku, na jehle)); стиль (styl); спортивный (sportovní); соответствует ситуации (odpovídá situaci); портфель (aktovka); пальто (kabát); оранжевый (oranžový); начало спектакля (začátek představení); модный (módní, moderní); модельер (módní návrhář); макси-юбка (maxisukně); костюм (мужской)

		(oblek); костюм (женский) (kostým); классный (skvělý, super); кепка (čepice s kšiltem); Как принято одеваться... (в театр)? (Jak je zvykem se oblékat... (do divadla)?); жакет (sako (dámské)); гардероб (šatník); вкус (со вкусом) (vkus (vkusně)); брючный костюм (kalhotový kostým); блузка (halenka); бежевый (béžový); аксессуар (doplněk)
Klassnyje družja	A1	
Pojechali!	A1	
Pojechali!	A2	юбка (sukně); шарф (šála); шапка (čepice); туфли (boty (lehká obuv), střevíce); портфель (aktovka); пальто (kabát); ботинки (boty)
Raduga_ponovomu	A1	юбка (sukně); пальто (kabát); костюм (oblek (pánský), kostým (dámský))
Raduga_ponovomu	A2	шапка (čepice); фиолетовый (fialový); туфли (střevíce, střevičky; boty, polobotky, boty); реклама (reklama); одеваться по последней моде (oblékat se podle poslední módy); национальный костюм (lidový kroj); национальный (národní, nacionální); модель (model, vzor); мода (móda); мини-юбка (minisukně); конкурс будет проходить (konkurz se bude konat); продемонстрировать (1. demonstrovat, 2. předvádět, ukazovat); Вот идея! (To je nápad!); вкус [kalk] (1. chuť; 2. vkus)

POČASÍ		
UMS RJ	Úroveň	Příklady
ECHO	A1	
ECHO	A1-A2	
Klass!	A1	
Klass!	A2	
Klassnyje družja	A1	хамелеон (chameleon)
Pojechali!	A1	
Pojechali!	A2	температура (teplotu); плюс 6 градусов (plus 6 stupňů); передавать по радио (vysílat v rozhlase)
Raduga_ponovomu	A1	
Raduga_po-	A2	туристический (turistický [т. группа])

novomu		
--------	--	--

POVOLÁNÍ		
UMS RJ	Úroveň	Příklady
ECHO	A1	юрист (právník); экономист (ekonom); футболист (fotbalista); работать (кем?) юристом (pracovat jako (kdo?) právník); профессии (povolání); Кто он по профессии? (Jaké má povolání?); косметолог (kosmetolog); доктор (doktor ?kde v seznamu?)
ECHO	A1-A2	терапевт (internista); педиатр (pediatr); официант (číšník); интервью (interview)
Klass!	A1	юрист (právník, právnička); экономист (ekonom); сценарист (scénarista, scénaristka); секретарь (sekretář, sekretářka); режиссёр (režisér, režisérka); программист (programátor); поэт (básník); политик (politik, politička); интересный (zajímavý); инженер (inženýr, inženýrka); журналистка (novinářka); журналист (novinář); драматург (dramatik); директор (ředitel); актёр (herec)
Klass!	A2	юрист (právník, právnička); энергичный (energický); экономист (ekonom, ekonomka); чувство юмора (smysl pro humor); серьёзный (vážný, seriózní); сентиментальный (sentimentální); программист (programátor); политик (politik); пессимистичный (pesimistický); оригинальный (originální); оптимистичный (optimistický); корреспондент (korespondent); журналистка (novinářka); журналист (novinář); актриса (herečka); актёр (herec); активный (aktivní)
Klassnyje družja	A1	программист (programátor); официант, официантка (číšník, číšnice); инженер (inženýr, inženýrka); артист (umělec, herec);
Pojechali!	A1	
Pojechali!	A2	директор (ředitel); актриса (herečka); актер (herec); коллега (kolega, kolegyně); астронавт (astronaut);
Raduga_po-novomu	A1	юрист (právník, právnička); экономист (ekonom, ekonomka); секретарша (sekretářka); профессия (povolání); программист (programátor(ka)); политика (politika); политик (politik/politička); меня интересует (zajímá mě); Кто он по профессии? (Jaké je jeho povolání? Jaké má povolání?); интересоваться (zajímat); интервью (interview); инженер (inženýr(ka)); журналистка (novinářka); журналист (novinář); актер (herec);
Raduga_po-novomu	A2	учиться на менеджера по рекламе (učit se manažerem reklamy); актриса (herečka);

PŘÍRODA		
Manuel	Úroveň	Příklady
ECHO	A1	
ECHO	A1-A2	
Klass!	A1	
Klass!	A2	
Klassnyje družja	A1	
Pojechali!	A1	
Pojechali!	A2	
Raduga_po-	A1	

novomu		
Raduga_po-novomu	A2	Япония (Japonsko); транссибирский (transsibiřský); специалист (odborník, specialista); промышленность (kalk z franc. industrie) (průmysl); проблема (problém); организация (organizace); климат (klíma); километр (kilometr); газ (plyn);

RODINA		
UMS RJ	Úroveň	Příklady
ECHO	A1	экстремальный (extrémní); фамилия (příjmení); У папы нет работы. (Táta nemá práci.); сюрприз (překvapení); спонтанный (spontánní); реальный (reálný, skutečný (o kamarádech)); папа (táta); национальность (národnost); много проблем (hodně problémů); Какой сюрприз! (To je ale překvapení!); информация (informace); интересный (zajímavý); идея (nápad); заполнить анкету (vyplnit dotazník); ехать на автобусе/на машине (jet autobusem/autem); быть на пенсии (být v důchodu);
ECHO	A1-A2	
Klass!	A1	фамилия (příjmení); папа (táta);
Klass!	A2	черты характера (charakterové vlastnosti); фанат (fanoušek);
Klassnyje družja	A1	пенсия (důchodkyně); пенсионер (důchodce); папа (táta); симпатичный (sympatický); фамилия (příjmení); национальность (národnost);
Pojechali!	A1	фамилия (příjmení)
Pojechali!	A2	фамилия (příjmení); юмор (humor); пенсионер (starší občan);
Raduga_po-novomu	A1	фамилия (příjmení); папа (táta); Как и мой папа. (Stejně tak jako můj tatínek.);
Raduga_po-novomu	A2	характер (charakter); симпатичный (sympatický); серьезный (vážný, seriózní); интеллигентный (inteligentní);

ŠKOLA		
UMS RJ	Úroveň	Příklady
ECHO	A1	цифра (číslice); физкультура (tělesná výchova); физика (fyzika); успешно сдать экзамен (složit úspěšně zkoušku/uspět u zkoušky); тренироваться (trénovat); транспорт (uhloměr); спортивный зал (спортзал) (tělocvična); резинка (guma); плюс (plus); план занятий (rozvrh činnosti); магнитофон (magnetofón); лицей (gymnázium, liceum); литература (literatura); контрольная работа (kontrolní test, prověrka); команда (skupina, družstvo); класс (třída); карта (mapa); кабинет (kabinet, pracovna); заниматься спортом (sportovat); зал (sál); журнал (časopis nebo třídní kniha?); дата (datum); биология (biologie); библиотека (knihovna);
ECHO	A1-A2	экзамен по английскому языку (zkouška z anglického jazyka); программа (program); популярный (populární);
Klass!	A1	физкультура (tělocvik, tělesná výchova); физика (fyzika); супер (super); мобильный (mobilní); литература (literatura); контрольная работа (kontrolní práce); карта (mapa); информатика (informatika); биология (biologie);

Klass!	A2	Результат (výsledek)
Klassnyje družja	A1	физкультура (tělocvik); физика (fyzika); резинка (guma); портфель (školní batoh); литература (literatura); классный друг (super (kamarád)); класс (třída (školní)); информатика (informatika); дневник (žákovská knížka); биология (biologie); алгебра (algebra); синоним (synonymum); зал (sál);
Pojechali!	A1	Я учусь в 7-ом классе. (Chodím do 7. třídy.); физкультура (tělesná výchova); физика (fyzika); резинка (guma); профессиональная ориентация (kariérové poradenství); после каникул (po prázdninách); класс (třída); карта (mapa); информатика (informatika); биология (biologie);
Pojechali!	A2	Герой (hrdina)
Raduga_ponovomu	A1	этаж (poschodí); физкультура (tělocvik); физика (fyzika); учиться на курсах (chodit do kurzů); текст (text); портфель (aktovka); первый этаж (přízemí); литература (literatura); курсы открываются (kurz zahajuje, začíná); коридор (chodba); контрольный (kontrolní); класс (třída); кабинет директора (ředitelna); кабинет (pracovna); директор (ředitel); второй этаж (první patro); в коридоре (na chodbě); биология (biologie); библиотека (knihovna);
Raduga_ponovomu	A2	

VOLNÝ ČAS		
UMS RJ	Úroveň	Příklady
ECHO	A1	цирк (cirkus); футбол (fotbal); фотоаппарат (fotoaparát); фото (fotografie); туризм (turistika); спорт (sport); просматривать газеты (prohlížet si noviny); парад (přehlídka); машина (stroj, auto); конверт (obálka); компакт-диск (CD); кино (kino (pracák, s. 23)); интересоваться (zajímat se); идти в бассейн (jít do bazénu); играть на пианино (hrát na piáno); играть на гитаре (hrát na kytaru); играть в футбол (hrát fotbal); газета (noviny); велосипед (kolo, bicykl);
ECHO	A1-A2	языковые курсы за рубежом (jazykový kurz v zahraničí); экстремальный (extrémní); футбол (fotbal); фотография (fotografie); участвовать на курсах (účastnit se kurzů); улучшить фигуру (zlepšit postavu); туристический информационный центр (informační turistické středisko); турист (turista); турбаза (turistická chata, horská chata); тренер (trenér); тренажерный зал (posilovna); сувенир (suvenýr); спорт полезен для здоровья (sport je zdraví prospěšný); спорт (sport); совершить экскурсию (podniknout výlet (exkurzi)); сборная команда (reprezentaci ve sportu (družstvo)); самый популярный (nejpopulárnější); прыгать с парашютом (skákat s padákem); планы на каникулы (plány na prázdniny); пианино (piáno); пассивный (pasivní); мой любимый вид спорта (oblíbená sportovní disciplína); лыжный спорт (lyžování); легкая атлетика (lehká atletika); курсы иностранного языка (kurs cizího jazyka); конный спорт (jezdectví); интересоваться (zajímat se); играть в мяч на пляже (hrát koranou na pláži); заявить о краже паспорта (nahlásit krádež OP/pasu); гимнастика (gymnastika); гид (průvodce, pilot?); выполнять комплекс упражнений (dělat sérii cvičení); во время каникул (v době prázdnin); вид спорта (sportovní disciplína); болеть за сборную команду (fandit reprezentaci (sportovní)); билет (jízdenka, letenka); аэробика (aerobika); активный (aktivní);
Klass!	A1	Я поеду на автобусе/на трамвае/на метро/на машине/на поезде/на такси/на велосипеде. (Pojedu autobusem/tramvají/metrem/autem/vlakem/taxíkem/na kole.); футбол (fotbal); теннисная ракетка (tenisová raketa); театр (divadlo); танцевать (tančit, tancovat); спорт (sport); Смотри, какой классный...! (Podívej se, to je ale skvělý...!); ресторан (restaurace); план (plán); паспорт (cestovní pas); парк (park); круассан (croissant); классный (skvělý, prvotřídní); кино (kino); каникулы, на каникулах (prázdniny, o prázdninách); Какие у тебя планы? (Jaké máš plány?); интересоваться (чем) (zajímat se (o co)); играть на гитаре (hrát na kytaru); играть в футбол (hrát fotbal); детектив (detektivka (kniha)); гитара (kytara); велосипед (jízdní kolo); бильярд (kulečník); билет на самолёт (letenka); билет (на концерт, в театр) (lístek (na koncert, do divadla)); сувенир (suvenýr);

Klass!	A2	шедевр (perla, skvost); ходить (я хожу, ты ходишь, они ходят) на футбол/на хоккей (chodit na fotbal/na hokej); флейта (flétna); турнир (футбольные, хоккейные турниры) (turnaj (fotbalové, hokejové turnaje)); танцы (современные) (tance (moderní)); сюжет (námet, téma); сериал (seriál); роман (román); рок-группа (rocková skupina); программа (компьютерные программы) (program (počítačové programy)); пианино (klavír); персонаж (postava, hrdina); новинки литературы (literární (knížní) novinky); музыка (классическая, современная, народная) (hudba (klasická, moderní, lidová)); мелодрама (melodram); контрабас (basa); композитор (hudební skladatel); команда (sportovní družstvo, mužstvo); коллекция (sbírka); кларнет (klarinet); кататься на велосипеде (jezdit na kole); каникулы (рождественские/новогодние каникулы) (prázdniny (vánoční/novoroční)); казино (kasino); интересоваться (чем) (zajímat se (o co)); зал (sál); журнал (časopis); жанр (музыкальные жанры) (žánr (hudební žánry)); детектив (detektivka); группа (музыкальные группы) (skupina (hudební skupiny)); газета (noviny); вид (спорта) (druh (sportu)); вальс (valčík);
Klassnyje družja	A1	Что ты делаешь во время летних каникул? (Co děláš o letních prázdninách?); Что ты делаешь во время зимних каникул? (Co děláš o zimních prázdninách?); футбол (fotbal); Ты сможешь догнать автобус или трамвай? (Můžeš dostihnout autobus nebo tramvaj?); теннисная ракетка (tenisová raketa); роман (román); каникулы (prázdniny); Какими видами спорта ты занимаешься? (Jakými druhy sportu se zabýváš?); Как часто ты занимаешься спортом? (Jak často sportuješ?); играть на пианино (hrát na piáno); играть на гитаре (гитара) (hrát na kytaru (kytara)); играть в классики (skákat panáka); детектив (detektivka); велосипед (kolo); бассейн (bazén); ходить в (кино) (chodit do kina); напряженный (график) (napjatý, nabitý (program)); каникулы (летние, зимние) (prázdniny (letní, zimní)); экскурсия (1. exkurze, výlet 2. prohlídka); фотографировать (fotografovat); турист (turista); линия (метро) (trasa (merta)); коллекция (sbírka); галерея (galerie); во время (чего?) каникул (během (čeho?) prázdnin);
Pojechali!	A1	Я не люблю футбол. (Nemám rád fotbal.); Я иду в кино (Jdu do kina); футбол (fotbal); фотографировать (fotografovat); танцевать (tancovat); спорт (sport); кино (kino); кататься на велосипеде (jezdit na kole); каникулы (prázdniny); интересный (zajímavý); играть на гитаре (hrát na kytaru); играть в футбол (hrát fotbal); журнал (časopis); Желаю тебе успехов в спотпе! (Přeji ti úspěch ve sportu!);
Pojechali!	A2	Что идёт по радио? (Co dávají v rádiu?); Что идёт в кино? (Co dávají v kině?); ходить на дискотеку (jít na diskotéku); спортивный (sportovní); спорт (sport); собирать марки (sbírat známky); радио (rádio); программа идёт (dávají program); программа (program); по радио (v rádiu); по парку (po parku, parkem); плакат (plakát); марка (známka (poštovní)); концерт (koncert); заниматься спортом (věnovat se sportu, sportovat); дискотека (disco); Давай пойдём в кино? (Pojďme do kina?); группа (skupina); Я не знаю, пойду ли сегодня в кино. (Nevím, jestli dnes půjdu do kina.); экономика (ekonomika); чемпион по плаванию (mistr v plavání); фигура (postava); участвовать в олимпиаде (zúčastnit se olympiády); соревнования по лёгкой атлетике (lehkoatletické závody); политика (politika); по команде (podle povelu); олимпиада (olympiáda); лёгкая атлетика (atletika); космический корабль (kosmická loď); космический (prostor); компания (společnost, parta); команда (povel); Каким видом спорта ты занимаешься? (Jakému sportu se věnuješ?); интересоваться чем (zajímat se o); гимнастика (gymnastika); газета (noviny); вид спорта (druh sportu); болеть за свою команду (fandit svému družstvu);
Raduga_po-novomu	A1	ходить на дискотеку (chodit na diskotéka); футбол (fotbal); фотографировать (fotografovat); флейта (flétna); театр (divadlo); спорт (sport); роман (román); марка (známka (poštovní)); концерт (koncert); кино (kino); кататься на велосипеде (jezdit na kole); интересоваться музыкой (zajímat se o hudbu); интересоваться (zajímat se o co); интересный (zajímavý); играть на флейте (hrát na flétnu); играть на гитаре (hrát na kytaru); заниматься спортом, гимнастикой (sportovat, dělat gymnastiku); журнал (časopis); дискотека (diskotéka); группа (skupina); гитара (kytara); гимнастика (gymnastika); газета (noviny); велосипед (kolo); билет (lístek); А что идет в театре (в кино)? (Co hrají/dávají v divadle (v kině?); турист (turista);
Raduga_po-novomu	A2	туристический [г. группа] (turistický); спектакль (představení); каникулы (prázdniny); во время каникул (o prázdninách); спортивный (sportovní); принцип (princíp); план (plán); организовать (organizovat); олимпиада (olympiáda); модный (moderní, módní); дневник

	(deník);
--	----------

ZDRAVÍ		
UMS RJ	Úroveň	Příklady
ECHO	A1	доктор (doktor); физическая активность (fyzická aktivita, činnost); температура (teplota); режим питания (stravovací režim); принимать душ (sprchovat se); поставить диагноз (určit diagnózu); получать нужную информацию (získávat potřebné informace); микстура от кашля (sirup proti kašli); ездить на городском транспорте (jezdit MHD); диета (dieta); грипп (chřipka); вести пассивный образ жизни (vést pasivní způsob života); болеть (чем?) гриппом (mít (co?) chřipku); антибиотик (antibiotika); ангина (angína);
ECHO	A1-A2	
Klass!	A1	
Klass!	A2	употреблять (наркотики) (užívat (drogy)); У него/У неё ... (температура). ((On/Ona) Má teplotu.); температура (teplota); таблетки (от боли) (tablety, prášky (na bolest)); Сяду на диету! (Budu držet dietu!); наркотики (drogy); микстура (sirup (na kašel)); лекарство (от аллергии, от простуды) (lék (na alergii, na nachlazení)); заниматься спортом (sportovat); грипп (chřipka); антибиотики (antibiotika); ангина (angína); аллергия (alergie); абонемент (permanentka);
Klassnyje družja	A1	шапка (čepice); температура (teplota); таблетки (tabletky); грипп (chřipka); витамины (vitamíny); антибиотики (antibiotika); ангина (angína);
Pojechali!	A1	
Pojechali!	A2	Я похудел(а) на 2 килограмма. (Zhubnul(a) jsem o 2 kilogramy.); Я поправился (поправилась) на 2 килограмма. (Přibral(a) jsem 2 kilogramy.); Я лечился от анорексии. (Léčil jsem se z anorexie.); Мой рост 130 сантиметров. (Měřím 130 centimetrů.); Мой вес 29 килограмм(ов). (Vážím 29 kilogramů.)
Raduga_ponovomu	A1	
Raduga_ponovomu	A2	

Příloha 4 – Průvodní dopis dotazníkového šetření

Úvod dotazníku umožňuje respondentům v obecných rysech pochopit kontext disertace a podrobněji se seznámit s konkrétními cíli samotného dotazníkového šetření. Abychom neodradili respondenty od účasti ve vyplňování dotazníku, úvodní část je velmi stručná. Rovněž slouží jako upoutávka motivující respondenty k participaci a vysvětluje důležitost jejich zapojení se do dotazníkového šetření.

- Téma disertační práce je specificky zaměřeno. Je zúženo na zkoumání lexikálních galicizmů v ruském jazyce a možností jejich využití ve výuce ruštiny jako druhého a dalšího cizího jazyka. Jelikož potenciální respondenti nemusí disponovat konkrétní znalostí daných lexikálních galicizmů, je nutné také prezentaci výzkumného problému převést do obecné roviny na přejímky jako takové.
- Kontext výzkumu tak bude následující:
 - o zaměření výzkumného šetření na přejímky
 - o možnosti rozvoje jejich využití ve výuce slovní zásoby
 - o v rámci vyučovacího předmětu Ruský jazyk jako druhý a další cizí jazyk na základních a středních školách
- Dotazníkové šetření je realizováno v rámci zpracování disertační práce na Univerzitě Karlově v Praze.

Věc : Dotazníkové šetření pro vyučující ruského jazyka na ZŠ a SŠ

Vážená paní ředitelko, vážený pane řediteli, vážení vyučující,

jmenuji se Xenie Vicaire, studuji v doktorském programu na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

Obracím se na Vás s žádostí o pomoc při realizaci dotazníkového šetření. Toto šetření poslouží výlučně pro účely zpracování praktické části mé disertační práce. Tématem jsou přejímky v ruštině a možnosti jejich využití ve výuce ruského jazyka jako dalšího cizího jazyka.

Dotazník je určen vyučujícím ruského jazyka na základních a středních školách. Vyplněním dotazníku mi pomůžete zmapovat aktuální situaci z hlediska Vašich zkušeností s výukou ruského jazyka.

Výstupem disertační práce budou pracovní listy s možnostmi využití přejímek ve výuce ruského jazyka. Tento didaktický materiál s metodickou podporou pro učitele ruštiny bude zaslán při řádném vyplnění a odeslání dotazníku (včetně názvu školy a obce) všem zúčastněným školám.

Účast v dotazníkovém šetření je zcela anonymní, dobrovolná a zabere cca 10 minut.

K vyplňování dotazníku přejdete kliknutím na odkaz nebo zkopírováním celého odkazu do internetového prohlížeče, viz níže:

<Odkaz>

Předem děkuji za spolupráci, Váš čas a poskytnuté informace.

S pozdravem

PhDr. Xenie Vicaire

Příloha 5 – Přejímky ve výuce ruštiny – dotazník pro učitele

Úvodní část

Vážený vyučující,

děkuji Vám, že jste se rozhodl/-a zúčastnit dotazníkového šetření. Vámi vyplněný dotazník poslouží výlučně pro účely zpracování praktické části mé disertační práce, která se zaměřuje na možnosti využití přejímek neboli přejaté slovní zásoby ve výuce ruštiny jako dalšího cizího jazyka.

Jmenuji se Xenie Vicaire, studuji v doktorském programu na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

Účast v dotazníkovém šetření je zcela anonymní, dobrovolná a zabere cca 10 minut.

Předem děkuji za spolupráci, Váš čas a poskytnuté informace.

Údaje týkající se respondentů

1. Na jaké škole vyučujete:

- ZŠ
- SŠ

2. Jaký je název školy, obec:

.....

3. Kromě ruského jazyka jaký další předmět učíte:

Vyberte, prosím, z nabídky možností.

- Žádný
- Nejazykový
- Český jazyk
- Anglický jazyk

- Německý jazyk
- Francouzský jazyk
- Španělský jazyk
- Italský jazyk
- Latinský jazyk
- Jiný jazykový předmět

4. Pokud učíte třetí předmět, vyberte, prosím, z nabídky možností:

Pokud neučíte žádný další předmět, zvolte, prosím, žádný.

- Jiný nejazykový předmět
- Žádný
- Český jazyk
- Anglický jazyk
- Německý jazyk
- Francouzský jazyk
- Španělský jazyk
- Italský jazyk
- Latinský jazyk
- Jiný jazykový předmět

5. Znáte další jiný cizí jazyky, kromě těch, které jste uvedli výše:

- Žádný
- Anglický jazyk
- Německý jazyk
- Francouzský jazyk
- Španělský jazyk
- Italský jazyk
- Latinský jazyk
- Bulharský jazyk
- Polský jazyk
- Čínský jazyk

- Jiný

6. Jaká je Vaše délka praxe:

- 0-5 let
- 6-10 let
- 11-15 let
- 16-20 let
- Více než 20 let

7. Podle jakých učebních souborů ruského jazyka učíte:

- Raduga po-novomu
- Klass!
- Echo
- Pojechali!
- Klasnyje Druzja
- Jiný:

Pokud zaškrtnete „Jiný“, uveďte, prosím, název učebního souboru, který nebyl uveden výše.

Znalost pojmu «přejímka» a stav využití v praxi

8. Výzkum se zaměřuje na pojem “přejímky” a možnosti využití přejaté slovní zásoby ve výuce ruského jazyka jako dalšího cizího jazyka.

Přejímky, podle Vašeho názoru, jsou:

Všechny níže uvedené definice jsou více méně přesné a zároveň nejsou chybné.

- a. slova původem z konkrétního cizího jazyka
- b. slova přejatá nebo pocházející z cizích jazyků
- c. mezinárodní slova neboli internacionalizmy pocházející z mezinárodní slovní zásoby

9. Uved'te, prosím, tři příklady přejímek v ruském jazyce s jejich ekvivalenty v jazyce, ze kterého pocházejí:

	Přejímka v ruštině	Ekvivalent přejímky v jazyce-původci	Původní jazyk, ze kterého přejímka pochází
1			
2			
3			

10. V další části dotazníku sledujeme míru využití pojmu „přejímka“ ve výuce ruštiny jako druhého cizího jazyka.

Z každé dvojice uvedených tvrzení zaškrtněte (✓), prosím, jedno, které Váš názor nejlépe vystihuje. V případě, že se neztotožňujete s žádným z dvojice tvrzení z hlediska vašich zkušeností s výukou, označte prosím «žádné» (✓).

	T-1 (✓)	Tvrzení 1	T-2 (✓)	Tvrzení 2	Žádné (✓)
1.		Moji žáci občas méně chybují díky cvičením a úkolům v učebnicích, založených na slovech mezinárodních neboli internacionalizmech.		Slova, pocházející z cizích jazyků v ruštině mi dovolují často konstatovat pokroky u svých žáků na úrovni výslovnosti, pravopisu, gramatiky, významu.	
2.		Pravidelně zapojuji do výuky cvičení a aktivity reflektující slova přejatá z cizích jazyků, která jsou nabízena v učebním souboru.		Slova mezinárodní neboli internacionalizmy, které jsou reflektovány v učebnicích, přispívají občas k osvojování pravopisu a gramatiky.	
3.		Zřídka kdy používám ve výuce komentáře, doplňující materiály a úkoly, týkající se internacionalizmů, protože úroveň znalostí jazyka mých žáků je velmi nízká.		Většina žáků v mé třídě má kromě mateřštiny znalost jiných jazyků. Mohu tak rozvíjet cvičení a aktivity spojené se slovní zásobou přejatou z konkrétního cizího jazyka.	
4.		Úroveň znalostí mé třídy mi umožňuje občas zapojovat do výuky doplňující (rozšiřující) cvičení nabízená v učebním souboru, týkající se slovní zásoby pocházející z cizích jazyků.		Zapojením do výuky příběhu (historie) o přejatém slově z konkrétního cizího jazyka mi dovoluje rozvíjet znalosti žáků o ruské kultuře a přispět tak k lepšímu zapamatování slova, včetně jeho významu, pravidel z gramatiky, výslovnosti a pravopisu, které se s	

				daným slovem pojí.	
5.		Pravidelně vytvářím vlastní cvičení a aktivity založené na přejímkách, které přispívají k lepšímu osvojování slovní zásoby, gramatiky, pravopisu, výslovnosti a k rozšíření znalostí z ruské kultury.		Moje znalost jiných cizích jazyků mi pomáhá v práci s doplňujícími, rozšiřujícími cvičeními a aktivitami nabízenými v učebním souboru, které se týkají slov pocházejících z cizích jazyků.	

*Zpětná vazba na zkušenosti z praxe:
nejčastější chyby plynoucí z prvního cizího jazyka a mateřštiny žáků*

11. Jaké jsou nejčastější chyby žáků plynoucí z podobnosti slov přejatých (v prvním cizím jazyce a mateřštině žáků)? Vyberte z nabídky a zaškrtněte, prosím, pouze tři možnosti:

- Výslovnost v ruštině slov přejatých
- Odlišný pravopis v ruštině slov přejatých
(např. круассан, десерт, климат, aj. nebo psaní zdvojených souhlásek, např. профессия, коллега, шоппинг/шопинг, пассажир, aj.)
- Jeden tvar podstatných jmen přejatých označujících názvy profesí pro muže i ženy
(např. директор, программист, юрист, экономист, доктор, aj.)
- Odlišný gramatický rod podstatných jmen přejatých
(např. комод, музей, адрес, климат, банк, aj.)
- Podstatná jména přejatá, která se v ruštině oproti češtině neskloňují
(např. метро, кино, бистро, aj.)
- Odlišné zakončení přídavných jmen přejatých v ruštině a češtině
(např. контрольный, элегантный, aj.)
- Odlišný rozsah významu přejatých slov
(např. костюм, aj.)
- Odlišný význam podobně znějících slov přejatých, tzv. «falešných přátel»
(např. портфель, aj.)

12. Uveďte, prosím, konkrétní příklady nejčastějších chyb Vašich žáků plynoucích z prvního cizího jazyka a mateřštiny žáků, které nebyly uvedeny v závorkách výše:

*Možnosti rozvoje výuky reflektující pojem «přejímka»:
ověření platnosti potenciálních návrhů využití přejímek
Prezentace pojmu „přejímka“ ve výuce – výklad učitele nebo výklad v učebnici*

13. Jaká forma prezentace slovní zásoby založené na pojmu «přejímka», podle Vašeho názoru přináší nejlepší výsledky z hlediska interference (předcházení chybám a jejich korekce) a/nebo kladného přenosu:

Výklad učitele nebo výklad v učebnici		Neúčinné	Málo účinné	Účinné	Velmi účinné
1	Upozorňování, poukazování na rozdíly ve slovní zásobě přejaté v ruštině vzhledem k mateřštině a prvnímu cizímu jazyku žáků na úrovni:				
a	o výslovnosti				
b	o pravopisu				
c	o gramatiky				
d	o významu				
2	Uvádění příkladů slov přejatých v jiných jazycích pro srovnání s ruštinou je:				
3	Uvádění informace o kulturně historickém kontextu slova, jeho původu a významu (etymologie) je:				

Aplikace pojmu „přejímka“ ve výuce – typy cvičení

14. Jaká cvičení a aktivity založené na pojmu «přejímka», podle Vašeho názoru, přináší nejlepší výsledky z hlediska interference (předcházení chybám a jejich korekce) a/nebo kladného přenosu?

TYPY CVIČENÍ – NÁCVIK		Neúčinné	Málo účinné	Účinné	Velmi účinné
1	Čtení slov přejatých je:				
2	Psaní slov přejatých je:				
3	Překlad slov přejatých je:				
4	Odhad významu slov na základě podobnosti slov				

	přejatých je:				
5	Odhad země původu slov přejatých je:				
6	Vyhledávání informace o původu slova je:				
7	Uvádění příkladů slov přejatých v jiných jazycích (mateřštině a cizích jazycích, které žáci již znají) pro srovnání s ruštinou je:				
8	Práce s textem rozšiřujícím znalosti o slovní zásobě, který pojednává o původu a významu slov v kulturně historickém kontextu, je:				
9	Čtení a/nebo psaní slov přejatých při výuce azbuky je:				
10	Seskupování, třídění, vybavování slovní zásoby je z hlediska tematického (město, cestování, domov a bydlení, móda a oblékání, nákupy, profese, aj.):				
11	Seskupování, třídění, vybavování slovní zásoby je z hlediska gramatického (nesklonná substantiva cizího původu, přejatá adjektiva, aj.):				
12	Seskupování, třídění, vybavování slovní zásoby je z hlediska slootovorného (substantiva zakončená na -ëï, -ист, aj.)				
13	Uvedte, prosím, další konkrétní typy cvičení a aktivit, které se Vám osvědčily v praxi jako účinné z hlediska interference a/nebo kladného přenosu:				

Závěrečná otázka

15. Považujete využití přejímek ve výuce dalšího cizího jazyka z pedagogického hlediska za přínosné?

- ano
- ne

Příloha 6 – Návrhy pracovních listů

Pracovní list na téma „VOLNÝ ČAS – CESTOVÁNÍ“

METODICKÁ PODPORA UČITELE

Cíl: Nácvik slovní zásoby ruštiny k tématu „Cestování“ založený na kladném přenosu předchozí jazykové zkušenosti a rozvoji povědomí žáků vzhledem k jiným jazykům, mateřskému a cizím. Žáci jsou tak vedeni k tomu, aby si všimli podobností slov v ruském jazyce a využívali svých znalostí ze slovní zásoby z jiných jazyků (kladný přenos).

Cílová skupina: úroveň znalosti jazyka A1/A2

Instrukce a komentáře pro učitele:

Téma hodiny je vhodné navodit diskuzí o zkušenostech žáků s cestováním. Otázky: Кто из вас побывал в России? Какие города вы посетили? Какие страны и города вы бы хотели посетить?

Nejdříve však je třeba žáky uvést do tematiky prostřednictvím malé „gymnastické rozcvičky“, která má za cíl zjistit, jaká je předchozí jazyková zkušenost žáků. Žáci by měli být vyzváni, aby vstali a následně reagovali na dotaz vyučujícího, tím, že buď zůstanou stát pro odpověď „Ano“, a nebo si sednou pro odpověď „Ne“.

Otázka vyučujícího tedy zní: Kdo z Vás se nikdy neseťkal s češtinou, ...? Je zřejmé, že žáci budou mít zkušenost s češtinou, ruštinou jako dalším cizím jazykem a angličtinou jako cizím jazykem. Sporná odpověď žáků bude v případě francouzštiny a dalších cizích jazyků. Tudíž je možné se žáků, kteří zůstali stát dotázat, kde se setkali s francouzštinou, aj. A následně tedy uvést téma hodiny: „Budeme zjišťovat, zda jste se s francouzštinou opravdu nikdy neseťkali (v případě sedících žáků, kteří odpověděli „Ne“) a pomůže nám k tomu ruština a angličtina.

Cvič. 1. a) uvádí slovní zásobu tematického okruhu. Úkolem žáků je doplnit slova na základě sémantizace obrazové a na základě opory o předchozí jazykovou zkušenost žáků, českého překladu. Pro přehlednost je vhodné barevné ilustrace promítnout na plátno, interaktivní tabuli. Správnost vyplnění nutno zkontrolovat ve třídě.

Cvič. 2. a) se zaměřuje na procvičování slovní zásoby spojené s cestováním a na práci s textem „Первая виза в паспорте Виктора“. Žáky je možné upozornit na skutečnost,

že slovo **гид** v ruštině patří do skupiny podstatných jmen označujících profese, která se nepřechylují, jako např. **экономист, инженер, юрист**, врач, химик, aj. Avšak jiné nazvy profesí se přechylují, např. **ассистент – ассистентка, журналист – журналистка**, aj. Srov. v učebním metodickém souboru «Радуга по-новому» se s daným jevem pracuje **na úrovni A1** (R1/L6, cvič. 2.3 a), б), s. 84); (R1/MP/L6, cvič. 2.3–2.5, s. 59); (R1/L6/PS/cvič. 3, s. 49); (R1/L6/Запомните (Zapamatujte si), s. 85) a následně **na úrovni A2** (R4/L3/vedle cvič. 2.1 в) doplňkové cvičení, s. 50 → MP, s. 45).

Свиč. 2. б) obsahuje отázky k тексту. Визум do Ruska je podmínkou pro vstup na jeho území, protože Česká republika je součástí Evropské unie (EU) a protože Rusko a EU nemají uzavřenou společnou dohodu o bezvízovém styku.

Свиč. 2. с) Po vylúštění tajenky je vhodné upozornit na postavení přízvuku ve slově **мозаичный** a rovněž na pravopis slova **панно** – v ruštině slova přejatá z francouzštiny si často zachovávají pravopis, tj. zdvojené souhlásky ve slovech oproti češtině, např. **тонна** – **tuna** < франц. tonne (angl. ton, tonne, čes. tuna, pol. tona), **миллионер** – **miliónář** < franc. millionnaire (srov. angl. millionaire, čes. milionář, pol. milioner), ***грамм**⁴⁹ < франц. gramme (srov. angl. gram, čes. gram, pol. gram), aj.

Вýклад слова панно, нескл., ср. р. Часть полотна свода или стены, выделенная из общей поверхности бордюром и обычно заполняемая живописными или скульптурными изображениями; изображения, заполняемые выделенное пространство. Мозаичное п. Лепные панно. Декоративное п. передней (БТСРЯ)⁵⁰. 1. Поверхность на стене, потолке, обрамлённая орнаментом, гладкая или с живописными, скульптурными изображениями. 2. Картина или рельеф, украшающие какой-н. участок стены, потолка. Из франц. **panneau** (в том же знач.) (ТСРЯ)⁵¹.

⁴⁹ – «единица веса в метрической системе мер, одна тысячная часть килограмма». В русском языке слово грамм известно с начала XIX в. Яновский (1803 г.) отм. грамма – «название нового французского веса (=0,001 кг)». В совр. форме у Плюшара (1838 г.). В общее употр. это слово вошло с 11-IX-1918 г., когда был обнародован декрет СНК РСФСР о введении в России международной метрической системы мер и весов.

⁵⁰ **Большой толковый словарь русского языка** под редакцией Кузнецова С. А., Первое изд. — СПб., 1998: «Норинт». Публикуется в авторской редакции 2014 г. на сайте грамота.ру

⁵¹ **Толковый словарь русского языка с включением сведений о происхождении слов** / РАН. Институт русского языка им. В. В. Виноградова. Отв. ред. Н. Ю. Шведова. — М., 2007: Издательский центр «Азбуковник»

Význam slova **панно** česky: deska, výplň, výplňkový dekorativní obraz, panel neboli panó.

2. d) Nesklonná podstatná jména v ruštině: tato probíraná látka se např. vyskytuje v učebním metodickém souboru (UMS) «Эхо» na úrovni A1 – A2 přehledu gramatiky **метро, кино, кафе, бистро, табло, купе, такси, какао, бюро, пальто, радио, фото, шоссе**, aj. (Echo 2, pracovní sešit, s. 51), dále pak v rámci nácviku, např. **кафе, бистро, кино, табло, купе, такси, метро, бюро, пальто**, aj. (Echo 2, lekce 1, cvič. 2A, s. 11); (Echo 2, cvič. 2Б, s. 11); (Echo 2, pracovní sešit, lekce 1, cvič. 3, s. 5). V UMS «Радуга по-новому» na úrovni A1, např. **метро, пальто, кино, радио, какао** (R2/L5/cvič. 3.9 – 3.11, s. 101 – 102 → MP, s. 62); (R2/L5/cvič. 3.10, s.102); (R2/L5/doplňková cvičení, s. 102); (R2/L5/cvič. 3.11, s.102); (R2/PS/cvič. 11 в), s. 38 – 39); (R2/L5/MP/TEST/cvič. 6, s. 74), pak v přehledu gramatiky, např. **кино метро, пальто, какао, радио**, интервью (R2/PS/přehled mluvnice v příloze/doplňující pozn. f), s. 12) a na úrovni A2 v rámci nácviku, např. **кафе**, кофе, **меню, кино, метро, такси, пальто, радио** (R4/L4/PS/cvič. 2, s. 26 → MP, s. 69); (R4/L4/vedle cvič. 2.5 б) doplňkové cvičení, s. 83); (R4/L4/PS/cvič. 3a), s. 27 → MP, s. 69); (R4/L4/cvič. 2.5 б), s. 83 → MP/část II, s. 69). V UMS «Поехали» na úrovni A1 pak např. v nácviku **пальто, метро, какао, радио** (P3/L3/cvič. 13 a), b), c), s. 55); (P3/L3/ rámeček k zapamatování vedle cvič. 13, s. 55); (P3/L3/vedle cvič. 13 b), s. 55); **кино – пальто – метро – радио** (P3/PS/L3/cvič. 8, s. 34) a v přehledu gramatiky (P3/Přehled gramatiky, s. 134).

Cvič. 3. představuje křížovku, ve které se procvičuje a shrnuje slovní zásoba na téma „Cestování“. Žáci luští ruská slova na základě rozmanitých způsobů sémantizace (etymologie, reálií, překladu, výkladu opisem, opory o předchozí jazykovou zkušenost žáků).

Hru „Domino cestovatele“ je vhodné zařadit na konec. Ve skupinách 3 – 5 žáků, si žáci hravou formou procvičují probranou slovní zásobu tematického okruhu. Domino vede žáky k hledání podobností v ruské slovní zásobě s ekvivalenty v angličtině, francouzštině a češtině. Ekvivalentní dvojice byly sestaveny podle následujícího klíče: FJ – RJ (v případě, že v angličtině ani češtině francouzská přejímka (LG) nefiguruje); kombinace RJ – ČJ, RJ – AJ (v případě, že se jedná o LG - internacionalismus, který se zároveň vyskytuje ve více

jazycích). **Pozn.** ruské slovo «экскурсия» bylo uvedeno do dvojice s anglickým ekvivalentem, vzhledem k tomu, že v češtině exkurze znamená poznávací, naučnou exkurzi do muzeí, podniku (např. pivovaru). Ruské slovo «паспорт» franc. původu stejně jako v angličtině, je vzhledem k možnému vzniku interference v pravopise uvedeno do dvojice s českým slovem „pas“. Totéž platí pro rus. «багаж» franc. původu stejně jako v angličtině (baggage), které je uvedeno do dvojice s franc. bagage.

Seznam slovní zásoby a frází tematického okruhu je možné žákům rozdat na závěr hodiny, projít s nimi vybranou slovní zásobu a upozornit je na některé rozdíly jazykových jevů v ruštině a češtině, např. **багаж**, -а, se v ruštině vyskytuje pouze v jednotném čísle (pouze j., singilaria tantum) oproti češtině, **каникулы** – pouze v množném čísle (pouze m., pluralia tantum) stejně jako v češtině, nesklonná substantiva v ruštině: **метро**, **такси**, **панно**, aj. Tento seznam je sestaven tak, aby bylo možné uplatnit aktivní přístup při práci se slovní zásobou. Žáci samostatně doplňují český překlad ruských slov, která jsou uvedena do kontrastu s jinými cizími jazyky, zvláště pak s prvním cizím jazykem žáků, avšak pouze v případě možného uplatnění kladného přenosu. U českých slov uvádíme rod substantiv, v případě, že se rod ve srovnání s ruštinou liší, např. **виза**, -ы, ж. – vízum, s., aj. Rovněž uvádíme deklinační koncovku u českých slov v případě, že se na rozdíl od ruštiny skloňují, např. **метро**, neskl., s. – metro, -a, aj.

Klíč s řešením vybraných cvičení a aktivit:

Řešení cvič. 1. a) :

F–1. п а с с а ж и р	FJ passager, AJ passenger, ČJ cestující
D–2. б а г а ж	FJ bagage, AJ baggage, ČJ zavazadlo
H–3. п а с п о р т н ы й к о н т р о л ь	FJ contrôle de passeport, AJ passport control
I–4. э к с к у р с и я	FJ excursion, AJ excursion, ČJ prohlídka města s průvodcem (v daném případě)
B–5. б и л е т н а с а м о л ё т	FJ billet d'avion, ČJ letenka
G–6. а э р о п о р т	FJ aéroport, AJ airport
J–7. с у в е н и р	FJ souvenir, AJ souvenir
E–8. п о с а д о ч н ы й т а л о н	ČJ palubní lístek / palubní vstupenka
CH–9. г и д	FJ guide, AJ guide, ČJ průvodce

C–10. п а с п о р т

FJ passeport, AJ passport

A–11. т а к с и

FJ taxi, AJ taxi

Řešení cvič. 2. a) : аэропорт, такси, билет, паспорт, багаж, контроль, пассажиров, визу, отеле, гид, организовал/-а, экскурсий, сюрприза, сувенир.

Řešení cvič. 2. c) : 34 м о з а и ч н ы х п а н н о .

Řešení cvič. 2. d) : такси, метро.

Řešení cvič. 3. :

1				Ш	е	р	е	м	е	т	ь	е	в	о		
2	п	а	с	с	а	ж	и	р								
3		с	ю	р	п	р	и	з								
4	к	а	н	и	к	у	л	ы								
5		б	а	г	а	ж										
					-											
6	э	к	с	к	у	р	с	и	я							
					ш											
7				п	а	с	п	о	р	т						
8	п	о	с	а	д	о	ч	н	ы	й		т	а	л	о	н
9				т	а	к	с	и								
10					а	э	р	о	п	о	р	т				

Копирователне материáлы про učitele а žáky:

Нра „Domino cestovatele“

Seznam slovní zásoby a frází na téma „VOLNÝ ČAS – CESTOVÁNÍ“:

аэропорт , -а, м.	FJ aéroport, AJ airport, ČJ _____, s.
багаж , -а, pouze j., м.	FJ bagage, AJ baggage, ČJ _____, s.
билет , -а м.	FJ billet, ČJ lístek
билет на самолёт/*авиабилет	FJ billet d'avion, ČJ _____, ž.
виза , -ы, ž.	FJ visa, AJ visa, ČJ _____, s.
гид , -а, м.	FJ guide, AJ guide, ČJ _____
каникулы , -л, pouze mn., м.	ČJ prázdniny
контроль , -я, м.	FJ contrôle, AJ control, ČJ _____, ž.
метро , neskl., s.	FJ métro, ČJ _____, -а.
мозаичное панно , neskl., s.	FJ panneau de mosaïque, AJ mosaic panel, ČJ mozaikové panó
организовать , -зую, -уешь.	FJ organiser, AJ organize, ČJ _____
отель , -я, м./гостиница, -ы, ž.	FJ hôtel, AJ hotel, ČJ _____
паспорт , -а, м.	FJ passeport, AJ passport, ČJ _____
пассажир , -а, м.	FJ passager, AJ passenger, ČJ _____
посадочный талон , -а, м.	ČJ palubní lístek/palubní vstupenka
паспортный контроль , -я, м.	FJ contrôle de passeport, AJ passport control, ČJ _____, ž.
сувенир , -а, м.	FJ souvenir, AJ souvenir, ČJ _____
сюрприз , -а, м.	FJ surprise, AJ surprise, ČJ _____, s.
такси , neskl., s.	FJ taxi, AJ taxi, ČJ _____
экскурсия , -и, ž.	FJ excursion, AJ excursion, ČJ prohlídka města s průvodcem (v daném případě)

Како <u>й</u> сувени <u>р</u> я привё <u>з</u> / привезла из Моск <u>в</u> ы?	ČJ Jaký suvenýr jsem si přivezl/a z Moskvy?
Мне понрав <u>и</u> лось Моск <u>о</u> вское мет <u>р</u> о.	ČJ Líbilo se mi Moskevské metro.
о <u>к</u> оло ст <u>а</u> нции мет <u>р</u> о « ... »	ČJ vedle stanice metra « ... »
о <u>р</u> ганизов <u>а</u> ть эк <u>с</u> кур <u>с</u> ию по г <u>о</u> роду	ČJ zařídit/organizovat prohlídku města
получ <u>и</u> ть пос <u>а</u> дочный т <u>а</u> лон	ČJ dostat palubní lístek
провер <u>и</u> ть в <u>и</u> зу в п <u>а</u> сп <u>о</u> рте	ČJ zkontrolovat vízum v pase
прой <u>т</u> и п <u>а</u> сп <u>о</u> ртный к <u>о</u> нтр <u>о</u> ль	ČJ projít pasovou kontrolou
размест <u>и</u> ться в о <u>т</u> еле/гост <u>и</u> нице	ČJ ubytovat se v hotelu
с <u>д</u> ать б <u>а</u> г <u>а</u> ж	ČJ odbavit zavazadlo/zavazadla

Kopírovatelný materiál pro učitele k tématu „VOLNÝ ČAS – CESTOVÁNÍ“

Hra „Domino cestovatele“

RJ – аэропорт	AJ – organize
RJ – сувенир	FJ – aéroport
RJ – виза	AJ – souvenir
FJ – taxi	AJ – visa
ČJ – palubní lístek	RJ – такси

AJ – hotel	RJ – посадочный талон
AJ – passenger	RJ – отель / гостиница
FJ – billet d’avion	RJ – пассажир
AJ – excursion	RJ – билет на самолёт / авиабилет
FJ – bagage	RJ – экскурсия
AJ – surprise	RJ – багаж

ЃJ – pas	RJ – сюрприз
AJ – guide	RJ – паспорт
RJ – паспортный контроль	RJ – гид
RJ – организовать	AJ – passeport control

Pracovní list na téma „VOLNÝ ČAS – CESTOVÁNÍ“

1. a) Podívej se na fotografie. Doplň slova. Použij slovník. Přiřaď slova k fotografiím.



- | | |
|-------------------------|---|
| 1. п _____ р | FJ passager, AJ passenger, ČJ _____ |
| 2. б ___ ж | FJ bagage, AJ baggage, ČJ _____ |
| 3. паспортный к _____ ь | FJ contrôle de passeport, AJ passport control |
| 4. э _____ я | FJ excursion, AJ excursion, ČJ _____ |
| 5. б _____ т на самолёт | FJ billet d'avion, ČJ _____ |
| 6. а _____ т | FJ aéroport, AJ airport |
| 7. с _____ р | FJ souvenir, AJ souvenir |
| 8. посадочный талон | ČJ _____ |
| 9. г _ д | FJ guide, AJ guide, ČJ _____ |
| 10. п _____ т | FJ passeport, AJ passport |
| 11. т ___ и | FJ taxi, AJ taxi |

2. a) Přečti si pozorně slova v rámečku a ve správném tvaru je doplň do textu. Tato slova pocházejí z francouzštiny a budeš jim zřejmě rozumět.

багаж экскурсия посадочный талон сувенир виза
организовать контроль отель пассажир сюрприз
аэропорт билет такси гид паспорт

„Первая виза в паспорте Виктора“

Во время каникул я первый раз был в России. В _____ мы с родителями поехали на _____. С собой я взял один чемодан, рюкзак, _____ на самолет и _____. В аэропорту мы сдали _____, получили _____ и потом прошли паспортный _____. В самолёте было много _____. В аэропорту Шереметьево у нас проверили _____ в паспорте и поставили печать. В Москве мы разместились в _____ „Чайковский“ около станции метро „Маяковская“. _____ для нас _____ много интересных _____ по городу. Но больше всего мне понравилось Московское метро и 34 _____ на станции «Маяковская». Как вы думаете, какой _____ я привёз из Москвы?

2. b) Odpověz na otázky k textu.

Вопрос №1: Почему в Россию нужна виза?

Вопрос №2: Кто из вас побывал в России? Какие города вы посетили? Какие сувениры вы оттуда привезли?

2. c) Почему Виктору понравилась станция метро «Маяковская»? Прейдите на odkaz níže a najděte v článku 34 překvapení:

<http://izbrannoe.com/news/eto-interesno/mayakovskaya-sovetskaya-gotika-i-34-syurpriza/>

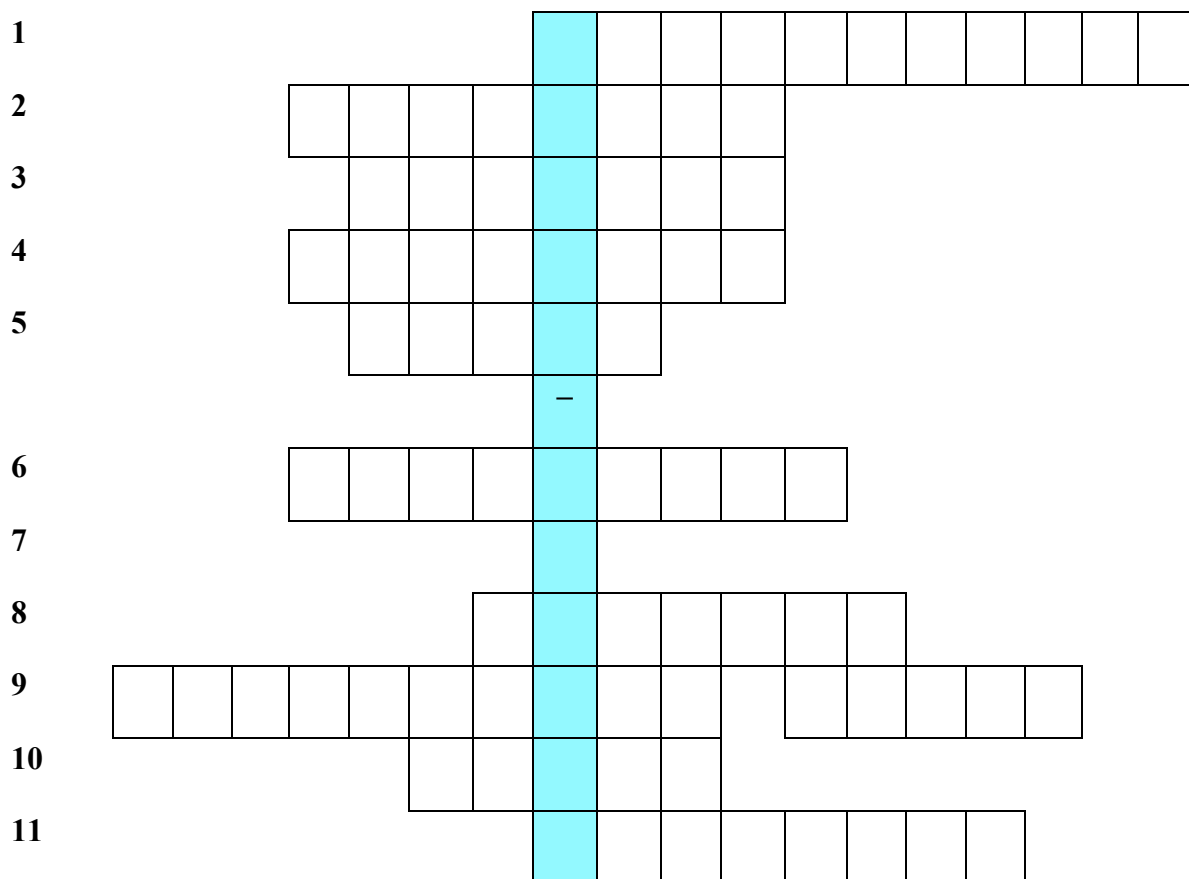


Doplňte tajenku:

34 _ _ _ _ _ .

2. d) Najdi v textu nesklonná podstatná jména a vzpomeň si na některá další.

3. Doplň křížovku a dozviš se v tajence, jaký suvenýr si Viktor přivezl z Moskvy.



1. letiště, které nese jméno A. S. Puškina
2. slovo původem z FJ – passenger, stejně jako v AJ – passenger
3. slovo původem z FJ – surprise, stejně jako v AJ – surprise
4. prázdniny
5. чемодан, рюкзак, сумка
6. prohlídka města s průvodcem
7. písmeno ruské abecedy (azbuky) 26. v pořadí
8. slovo původem z FJ – passeport, stejně jako v AJ – passport
9. palubní lístek
10. nesklonné podstatné jméno označující dopravní prostředek stejně jako ve FJ nebo AJ
11. FJ – аэропорт, AJ – airport

Pracovní list na téma „VOLNÝ ČAS – CESTOVÁNÍ“

/ Рабочий лист на тему «СВОБОДНОЕ ВРЕМЯ – ПУТЕШЕСТВИЕ»

1. a) Podívej se na fotografie. Doplň slova. Použij slovník. Přiřaď slova k fotografiím.
/ Посмотри на фотографии. Заполни слова. Используй словарь. Соотнеси слова с фотографиями.



- | | |
|-----------------------------|---|
| 1. п _ _ _ _ _ р | FJ passager, AJ passenger, ČJ _____ |
| 2. б _ _ _ ж | FJ baggage, AJ baggage, ČJ _____ |
| 3. паспортный к _ _ _ _ _ ь | FJ contrôle de passeport, AJ passport control |
| 4. э _ _ _ _ _ я | FJ excursion, AJ excursion, ČJ _____ |
| 5. б _ _ _ _ т на самолёт | FJ billet d'avion, ČJ _____ |
| 6. а _ _ _ _ _ т | FJ aéroport, AJ airport |
| 7. с _ _ _ _ _ р | FJ souvenir, AJ souvenir |
| 8. посадочный талон | ČJ _____ |
| 9. г _ _ д | FJ guide, AJ guide, ČJ _____ |

10. п _ _ _ _ _ т FJ passeport, AJ passport

11. т _ _ _ и FJ taxi, AJ taxi

2. a) Přečti si pozorně slova v rámečku a ve správném tvaru je doplň do textu. Tato slova pocházejí z francouzštiny a budeš jim zřejmě rozumět. / Прочитай внимательно слова в рамке. Вставь в текст слова в правильной форме. Эти слова происходят из французского языка и возможно они тебе понятны.

багаж экскурсия посадочный талон сувенир виза
организовать контроль отель пассажир сюрприз
аэропорт билет такси гид паспорт

„Первая виза в паспорте Виктора“

Во время каникул я первый раз был в России. В _____ мы с родителями поехали на _____. С собой я взял один чемодан, рюкзак, _____ на самолет и _____. В аэропорту мы сдали _____, получили _____ и потом прошли паспортный _____. В самолёте было много _____. В аэропорту Шереметьево у нас проверили _____ в паспорте и поставили печать. В Москве мы разместились в _____ „Чайковский“ около станции метро „Маяковская“. _____ для нас _____ много интересных _____ по городу. Но больше всего мне понравилось Московское метро и 34 _____ на станции «Маяковская». Как вы думаете, какой _____ я привёз из Москвы?

2. b) Odpověz na otázky k textu. / Ответь на вопросы по тексту.

Вопрос №1: Почему в Россию нужна виза?

Вопрос №2: Кто из вас побывал в России? Какие города вы посетили? Какие сувениры вы оттуда привезли?

2. c) Почему Виктору понравилась станция метро «Маяковская»? Прейдите на odkaz níže a najděte v článku 34 překvapení. / Пройдите по ссылке ниже и найдите 34 сюрприза в статье.

<http://izbrannoe.com/news/eto-interesno/mayakovskaya-sovetskaya-gotika-i-34-syurpriza/>

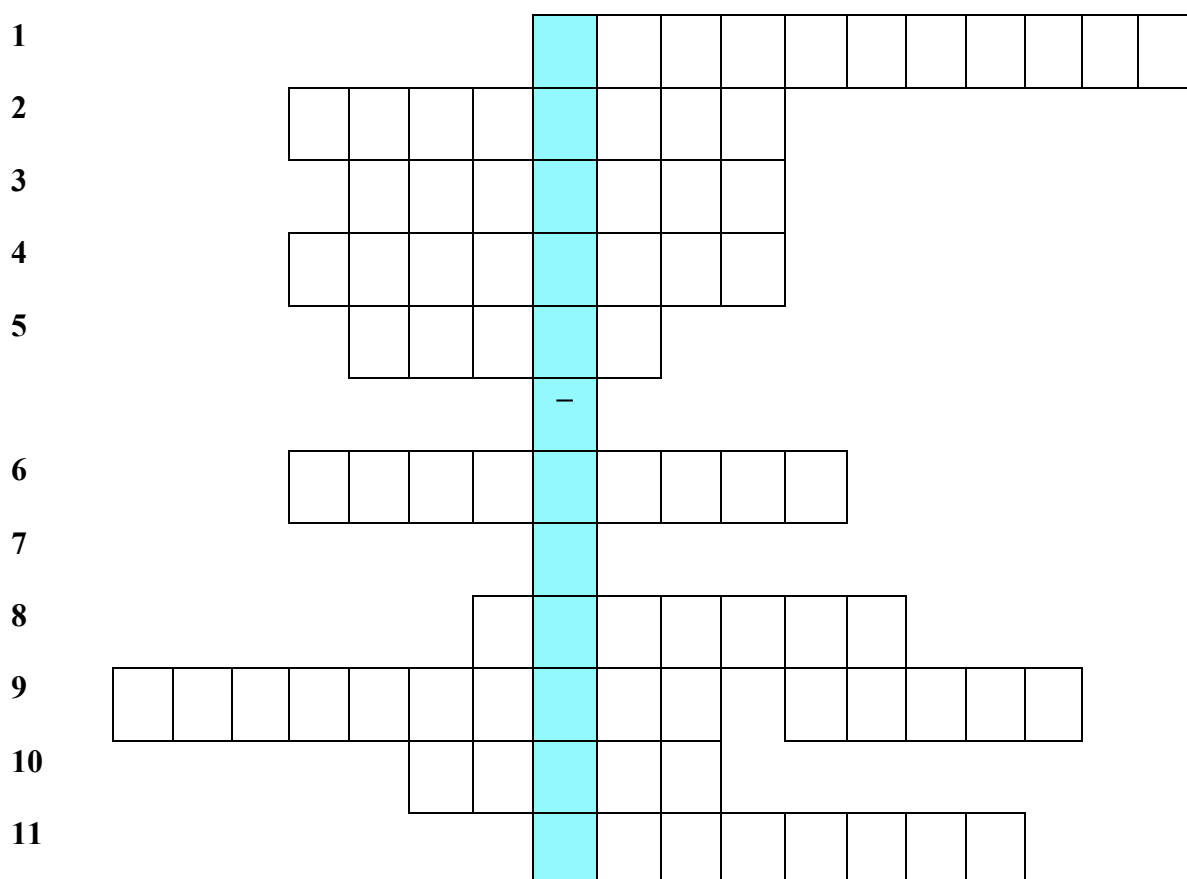


Doplňte tajenku / Заполни зашифрованные слова (отгадай загадку):

34 _____ .

2. d) Najdi v textu nesklonná podstatná jména a vzpomeň si na některá další. / **Найди в тексте несклоняемые имена существительные и вспомни некоторые другие примеры.**

3. Dopln křížovku a dozvíš se v tajence, jaký suvenýr si Viktor přivezl z Moskvy. / **Заполни кроссворд и в зашифрованном слове ты узнаешь, какой сувенир Виктор привёз из Москвы.**



1. letiště, které nese jméno A. S. Puškina
2. slovo původem z FJ – passer, stejně jako v AJ – passenger
3. slovo původem z FJ – surprise, stejně jako v AJ – surprise
4. prázdniny

5. чемодан, рюкзак, сумка
6. prohlídka města s průvodcem
7. písmeno ruské abecedy (azbuky) 26. v pořadí
8. slovo původem z FJ – passeport, stejně jako v AJ – passport
9. palubní lístek
10. nesklonné podstatné jméno označující dopravní prostředek stejně jako ve FJ nebo AJ
11. FJ – aéroport, AJ – airport

Pracovní list na téma „VOLNÝ ČAS – KULTURA“

METODICKÁ PODPORA UČITELE

Cíl: Nácvik slovní zásoby ruštiny, založený na kladném přenosu předchozí jazykové zkušenosti a rozvoji povědomí žáků vzhledem k jiným jazykům, mateřskému a cizím. Žáci jsou tak vedeni k tomu, aby si všímali podobností slov v ruském jazyce a využívali svých znalostí ze slovní zásoby z jiných jazyků (kladný přenos).

Cílová skupina: úroveň znalosti jazyka A1

Instrukce a komentáře pro učitele:

Pro uvedení tématu hodiny je vhodné ana začátku se nejprve

Téma hodiny je vhodné navodit diskuzí o volnočasových aktivitách, zeptat se žáků na jejich oblíbené volnočasové aktivity: Что ты любишь делать в свободное время? Чем ты любишь заниматься? Какие твои **хобби**, увлечения?

Nejdříve však ke třeba žáky uvést do tematiky prostřednictvím malé „gymnastické rozcvičky“, která má za cíl zjistit, jaká je předchozí jazyková zkušenost žáků. Žáci by měli být vyzváni, aby vstali a následně reagovali na dotaz vyučujícího, tím, že buď zůstanou stát pro odpověď „Ano“, a nebo si sednou pro odpověď „Ne“.

Otázka vyučujícího tedy zní: Kdo z Vás se nikdy neseťkal s češtinou, ...? Je zřejmé, že žáci budou mít zkušenost s češtinou, ruštinou jako dalším cizím jazykem a angličtinou jako cizím jazykem. Sporná odpověď žáků bude v případě francouzštiny a dalších cizích jazyků. Tudíž je možné se žáků, kteří zůstali stát dotázat, kde se setkali s francouzštinou, aj. A následně tedy uvést téma hodiny: „Budeme zjišťovat, zda jste se s francouzštinou opravdu nikdy neseťkali (v případě sedících žáků, kteří odpověděli „Ne“) a pomůže nám k tomu ruština a angličtina.

Cvič. 1. a) uvádí slovní zásobu tématu v kontrastu se slovní zásobou v jiných cizích jazycích, konkrétně angličtině a francouzštině, která je zároveň sémantizována názorně pomocí piktogramů. Toto cvičení se zaměřuje na nácvik poslechu a psaní již známých slov na základě předchozí jazykové zkušenosti žáků. Při kontrole rusky psaných slov je třeba upozornit žáky na rozdíly v psané a mluvené podobě následujících slov v ruštině:

AJ museum – FJ musée – RJ музей

AJ restaurant – FJ restaurant – RJ ресторан

AJ gallery – FJ galerie – RJ галерея

Cvič. 1. b) se zaměřuje na nácvik poslechu a přízvukování s oporou o znalosti z češtiny.

Cvič. 1. c) představuje rozšiřující, nepovinné cvičení na nácvik poslechu se zaměřením na srovnání umístění přízvuku ve třech jazycích (AJ – FJ – RJ) s důrazem na umístění přízvuku v ruštině. Žáci poslouchají a opakují nahlas pouze ruská slova. V tabulce níže uvádíme fonetickou transkripci jednotlivých slov v angličtině a francouzštině.

AJ	FJ	RJ
museum [myu'ziəm]	musée [myze]	музей
theatre ['θiətə]	théâtre [te'atRə]	театр
disco(theque) [diska'tɛk]	discothèque [diskɔtɛk]	дискотека
restaurant [ris'treint]	restaurant [Rɛstorã]	ресторан
gallery ['gæləRi]	galerie [galeRi]	галерея
park [pɑrk]	parc [paRk]	парк

Cvič. 2. a) zaměřené na nácvik poslechu s porozuměním představuje text **“Zrození kinematografu”**, který pojednává o kulturně historickém kontextu vzniku „kina“. V rámci tohoto poslechového cvičení žáci rovněž nacvičují přízvukování jednotlivých slov v textu. Pro uvedení tohoto cvičení, které pojednává o historii slova, které žáci znají je vhodné žákům položit nejdříve otázku: Кто из вас любит ходить в кино? Какие фильмы вам нравятся/вы любите смотреть? **Text v češtině**, uvedený níže, může sloužit pomůckou pro překlad a porozumění ruskému textu, rovněž pro přepis jmen vlastních do latinky:

V roce 1895, dva Francouzové, bratři Louis a Auguste Lumièrové dali dohromady kameru, která mohla nahrávat a promítat film. První promítaný film v historii **kina** představuje odchod dělníků z továrny „Lumière“ v Lyonu. Veřejnosti tento film byl představen 28. prosince 1895.

Je rovněž třeba žáky upozornit, na skutečnost, že cizí vlastní jména se v ruštině transliterují/přepisují foneticky, tj. podle výslovnosti, srov. Louis a Auguste Lumièrové v ruštině. To platí samozřejmě často také pro mnohé přejímky v ruštině, např. rus. **ресторан** < franc. restaurant (srov. s angl. restaurant < franc. restaurant), aj.

Cvič. 2. b) se zaměřuje na nácvik čtení textu s ohledem na správné umístění přízvuku.

Cvič. 2. c) v daném cvičení jde o mezijazykové srovnávání s oporou o předchozí jazykovou zkušenost žáků z jiných jazyků.

Cvič. 2. d) se zaměřuje na mezijazykové srovnávání a práci s informacemi, tj. vyhledávání tvaru slova pro vyjádření „kina“ v jiných jazycích. Tuto aktivitu lze rovněž zadat za domácí úkol.

Na závěr cvič. 2. Lze žáky upozornit, že se mohou podívat na internetu, jak vypadal první promítaný film publiku bratrů Lumièrových „**La sortie de l'usine Lumière à Lyon**“.

Cvič. 3. a) nabízí kontextualizované procvičování probrané slovní zásoby. Úkolem žáků je doplňovat do vět slova z nabídky ve správném tvaru.

Cvič. 3. b) se zaměřuje na mezijazykové srovnávání ruské slovní zásoby mezinárodního charakteru na základě předchozí jazykové zkušenosti žáků. Konkrétně se jedná vyhledávání v textu ruských slov, kterým žáci porozuměli na základě podobnosti těchto slov v jiných jazycích, mateřštině a cizích.

Pozn. **Жужу** < franc. (m.) joujou – «hračka», jméno vlastní pro pojmenování malých pejsků v domácnosti.

Závěr: Řada slov v ruštině a angličtině, češtině a jiných jazycích jsou internacionalizmy. Řada z nich jsou tzv. galicizmy, tj. slova, která přišla do mnoha jazyků z francouzštiny, např. **автомобиль** < франц. automobile (srov. angl. automobile, čes. automobil), **мотоцикл** < франц. motorcycle (srov. čes. motocykl), **билет** < франц. billet (srov. angl.

ticket, čes. lístek, pol. bilet), **спектакль** < франц. spectacle (srov. angl. theatre performance, spectacle, čes. divadelní představení, pol. spektakl), **ресторан** < франц. restaurant (srov. s angl. restaurant, čes. restaurace), aj.

Seznam slovní zásoby a frází tematického okruhu je možné žákům rozdat na závěr hodiny, projít s nimi vybranou slovní zásobu a upozornit je na některé rozdíly jazykových jevů v ruštině a češtině, případně angličtině jako prvním cizím jazyce, např. v oblasti pravopisu **галерея**, -и, ž. – galerie ve srovnání s AJ gallery, slovesná vazba v ruštině a češtině **интересоваться кем, чем** – zajímat se o *koho, co*, aj. Tento seznam je sestaven tak, aby bylo možné uplatnit aktivní přístup při práci se slovní zásobou. Žáci samostatně doplňují český překlad ruských slov, která jsou uvedena do kontrastu s jinými cizími jazyky, zvláště pak s prvním cizím jazykem žáků, avšak pouze v případě možného uplatnění kladného přenosu. U českých slov uvádíme rod substantiv, v případě, že se rod ve srovnání s ruštinou liší, např. **ресторан**, -а, м. – restaurace, ž., aj.

Klíč s řešením vybraných cvičení a aktivit:

Cvič. 1. a) : ČJ divadlo – RJ театр – AJ theatre (UK)/theater (US) – FJ théâtre

Cvič. 1. b) : музей, театр, дискотека, ресторан, галерея, парк

Cvičení 2. c) : Kino v jiných jazycích, které znáte: angl. **cinema**, špan. (f.) **ciné**, něm. (n.) **Kino**, franc. (m.) **cinéma**, ital. (m.) **cinema**, sloven. (n.) **kino**, aj.

Cvičení 2. d) : Kino v dalších cizích jazycích: viet. **rap chiêu⁵² phim**, armén. **kino, sharzhapatker** (doslovně “motion picture”), pol. **kino**, mong. **кино**, číns. **diàn ying⁵³ yuàn**, maď. **színház**, aj.

Cvičení 3. a) : **a)** Мой друг интересуется автомобилями и мотоциклами. Он любит ходить в технический **музей**. **b)** В нашем городе есть итальянский, японский и чешский **рестораны**. **c)** Мою собаку зовут Жужу. Я с ней гуляю в **парке** каждый день. **d)** Мой брат любит танцевать. Он регулярно ходит на **дискотеки**. **e)** Я люблю смотреть оригиналы картин известных художников. Я часто хожу в картинную

⁵² nad „e“ ve slově **chiêun** se kromě uvedené diakritiky píše také čárka.

⁵³ V transliteraci čínského slovního spojení **diàn ying yuan** se nad „y“ píše tečka a nad „i“ místo tečky háček.

гелерею. **f) Кино** придумали братья Люмьер во Франции. **g)** Мои родители сегодня покупают билеты в **театр** на спектакль Чехова.

Свіщені 3. b) : интересуется, автомобилями, мотоциклами, технический, итальянский, японский, чешский, танцевать, регулярно, оригиналы, Франции, билеты, спектакль.

Seznam slovní zásoby a frází na téma „VOLNÝ ČAS – KULTURA“:

автомобиль , -я, м.	FJ automobile, AJ automobile, ČJ _____
билет , -а, м.	FJ billet, ČJ _____
галерея , -и, ž.	FJ galerie, AJ gallery, ČJ _____
дискотека , -и, ž.	FJ discothèque, AJ disco(theque), ČJ _____
интересоваться кем, чем	FJ s'intéresser à, AJ to be interested in, ČJ zajímat se o o <i>koho, co</i>
мотоцикл , -а, м.	FJ motorcycle, ČJ _____
музей , -я, м.	FJ musée, AJ museum, ČJ _____, s.
оригинал , -а, м.	FJ original, AJ original, ČJ _____
парк , -а, м.	FJ parc, AJ park, ČJ _____
ресторан , -а, м.	FJ restaurant, AJ restaurant, ČJ _____, ž.
спектакль , -я, ž.	FJ spectacle, ČJ divadelní představení, s.
ходить куда в / на	ČJ chodit <i>kam</i> do / na
ходить в музей, в галерею	ČJ chodit do muzea, do galerie
ходить регулярно на дискотеки	ČJ pravidelně chodit na diskotéky
гулять в парке каждый день	ČJ procházet se v parku, chodit do parku každý den
Мои родители сегодня	ČJ Moji rodiče dnes kupují lístky do divadla na
покупают билеты в театр на	divadelní představení Čechova
спектакль Чехова.	

Pracovní list na téma „VOLNÝ ČAS – KULTURA“

/ Рабочий лист на тему „СВОБОДНОЕ ВРЕМЯ – КУЛЬТУРА“

1. a) Podívej se na obrázky. Tato pojmenování můžeš znát také z angličtiny nebo z francouzštiny. Které ze slov uvedených v cizích jazycích se řekne česky úplně jinak? Napiš podle diktátu odpovídající slova v ruštině. / Посмотри на картинки. Эти наименования тебе могут быть знакомы также из английского или французского. Какие из приведённых слов на иностранных языках говорят на чешском совсем иначе? Напиши под диктовку соответствующие слова на русском языке.



AJ museum

FJ musée

RJ _____



AJ theatre

FJ théâtre

RJ _____



AJ disco(theque)

FJ discothèque

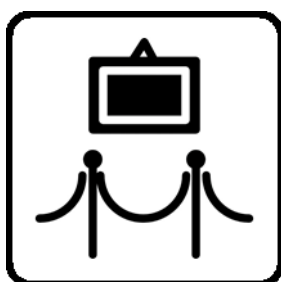
RJ _____



AJ restaurant

FJ restaurant

RJ _____



AJ gallery

FJ galerie

RJ _____



AJ park

FJ parc

RJ _____

1. b) Všimni si, že v češtině je přízvuk vždy na první slabice (muzeum, divadlo, diskotéka, ...). Je tomu tak i v ruštině? Znovu si poslechni znění slov v ruštině a opřívukuj je. / **Заметь, что акцент в чешском языке стоит всегда на первом слоге (muzeum, divadlo, diskotéka, ...). А в русском языке, так ли это? Прослушай снова звучание слов на русском языке и поставь ударения.**

музей, театр, дискотека, ресторан, галерея, парк.



Zjistili jsme, že v ruštině se přízvuk na rozdíl od češtiny nachází na různých slabikách víceslabičných slov.

1. c) Poslouchej a opakuj nahlas pouze ruská slova. / **Слушай и повторяй вслух только русские слова.**

museum – musée – музей, theatre – théâtre – театр,
disco(theque) – discothèque – дискотека, restaurant – restaurant – ресторан,
gallery – galerie – галерея, park – parc – парк.

2. a) Odkud se vzalo „kino“ neboli “Zrození kinematografu” Poslechni si text a zároveň sleduj umístění přízvuku v jednotlivých slovech. Text opřívukuj. / Откуда взялось «кино» или же «Рождение кинематографа». Прослушай текст и одновременно следи за постановкой ударения в отдельных словах. Расставь ударения в тексте.



В 1895 году два француза, братья Луи и Огюст Люмьер создали камеру, которая могла снимать и показывать фильм. Первый фильм в истории кино, который был показан, представляет рабочих, которые выходят из фабрики «Люмьер» в городе Лион во Франции. Публике этот фильм был представлен 28-го декабря 1895 года.

2. b) Přečti si text samostatně znovu a dávej pozor na správné umístění přízvuku. / Прочитай снова текст самостоятельно вставь ударения в тексте и следи за правильной постановкой ударения.

2. c) Jak se řekne kino v dalších cizích jazycích, které znáš? / Как сказать кино на других иностранных языках, которые ты знаешь.

2. d) К зamyšlení... / К размышлению...



Mezi našimi spolužáky jsou často žáci, původem z dalších zemí, z Vietnamu, z Arménie, z Polska, z Mongolska. I v těchto jazycích se kino pojmenovává podobně.

Pokus se zjistit, jak se řekne kino v těchto a dalších cizích jazycích. / Попробуй узнать, как сказать кино на этих и других иностранных языках.

3. a) Přečti si pozorně slova v rámečku a ve správném tvaru je doplň do textu. /
Прочитай внимательно слова в рамке. Вставь слова в текст в правильной
форме.

музей театр дискотека ресторан галерея парк кино

- a) Мой друг интересуется автомобилями и мотоциклами. Он любит ходить в
технический _____.
- b) В нашем городе есть итальянский, японский и чешский
_____.
- c) Мою собаку зовут Жужу. Я с ней гуляю в _____ каждый
день.
- d) Мой брат любит танцевать. Он регулярно ходит на
_____.
- e) Я люблю смотреть оригиналы картин известных художников. Я часто хожу в
картинную _____.
- f) _____ придумали братья Люмьер во Франции.
- g) Мои родители сегодня покупают билеты в _____ на
спектакль Чехова.

3. b) Ve větách se vyskytla další slova, kterým jsi bez problému porozuměl/a zejména
na základě češtiny a jiných cizích jazyků, které znáš, např. интересоваться (FJ –
s'intéresser; NJ – sich interessieren; AJ – be interested). Podtrhni tyto a další
podobné případy. / В предложениях тебе встретились слова, которые тебе
понятны без особых усилий, особенно на основании чешского и других
иностраных языков, которые ты знаешь, напр. интересоваться (ФЯ –
s'intéresser; НЯ – sich interessieren; АЯ – be interested). Подчеркни эти слова и
другие похожие случаи.

Pracovní list na téma „VOLNÝ ČAS – KULTURA“

1. a) Podívej se na obrázky. Tato pojmenování můžeš znát také z angličtiny nebo z francouzštiny. Které ze slov uvedených v cizích jazycích se řekne česky úplně jinak? Potom podle diktátu napiš odpovídající slova v ruštině.



AJ museum

FJ musée

RJ _____



AJ theatre

FJ théâtre

RJ _____



AJ disco(theque)

FJ discothèque

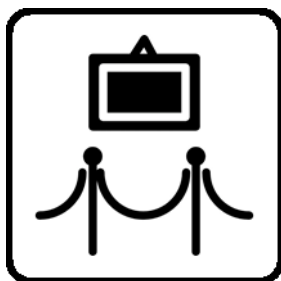
RJ _____



AJ restaurant

FJ restaurant

RJ _____



AJ gallery

FJ galerie

RJ _____



AJ park

FJ parc

RJ _____

1. b) Všimni si, že v češtině je přízvuk vždy na první slabice (muzeum, divadlo, diskotéka, ...). Je tomu tak i v ruštině? Znovu si poslechni znění slov v ruštině a opřívukuj je.

музей, театр, дискотека, ресторан, галерея, парк.



Zjistili jsme, že v ruštině se přízvuk na rozdíl od češtiny nachází na různých slabikách víceslabičných slov.

1. c) Poslouchej a opakuj nahlas pouze ruská slova.

museum – musée – музей, theatre – théâtre – театр,
disco(theque) – discothèque – дискотека, restaurant – restaurant – ресторан,
gallery – galerie – галерея, park – parc – парк.

2. a) Odkud se vzalo „kino“ neboli “Zrození kinematografu” Poslechni si text a zároveň sleduj umístění přízvuku v jednotlivých slovech. Text opřívukuj.



В 1895 году два француза, братья Луи и Огюст Люмьер создали камеру, которая могла снимать и показывать фильм. Первый фильм в истории кино, который был показан, представляет рабочих, которые выходят из фабрики «Люмьер» в городе Лион во Франции. Публике этот фильм был представлен 28-го декабря 1895 года.

2. b) Прěчи si text samostatně znovu a dávej pozor na správné umístění přízvuku.

2. c) Jak se řekne kino v dalších cizích jazycích, které znáš?

2. d) K zamyšlení...



Mezi našimi spolužáky jsou často žáci, původem z dalších zemí, z Vietnamu, z Arménie, z Polska, z Mongolska. I v těchto jazycích se kino pojmenovává podobně.

Pokus se zjistit, jak se řekne kino v těchto a dalších cizích jazycích.

3. a) Přečti si pozorně slova v rámečku a ve správném tvaru je doplň do textu.

музей театр дискотека ресторан галерея парк кино

- a) Мой друг интересуется автомобилями и мотоциклами. Он любит ходить в технический _____.
- b) В нашем городе есть итальянский, японский и чешский _____.
- c) Мою собаку зовут Жужу. Я с ней гуляю в _____ каждый день.
- d) Мой брат любит танцевать. Он регулярно ходит на _____.
- e) Я люблю смотреть оригиналы картин известных художников. Я часто хожу в картинную _____.
- f) _____ придумали братья Люмьер во Франции.
- g) Мои родители сегодня покупают билеты в _____ на спектакль Чехова.

3. b) Ve větách se vyskytla další slova, kterým jsi bez problému porozuměl/a zejména na základě češtiny a jiných cizích jazyků, které znáš, např. интересоваться (FJ – s'intéresser; NJ – sich interessieren; AJ – be interested). Podtrhni tyto a další podobné případy.

Pracovní list na téma „VOLNÝ ČAS – SPORT“

METODICKÁ PODPORA UČITELE

Cíl: Nácvik slovní zásoby ruštiny, založený na kladném přenosu předchozí jazykové zkušenosti a rozvoji povědomí žáků vzhledem k jiným jazykům, mateřskému a cizím. Žáci jsou tak vedeni k tomu, aby si všímali podobností slov v ruském jazyce a využívali svých znalostí ze slovní zásoby z jiných jazyků (kladný přenos).

Cílová skupina: úroveň znalosti jazyka A1

Instrukce a komentáře pro učitele:

Téma hodiny je vhodné navodit diskuzí o zkušenostech žáků se sportem ve volném čase. Otázky: Какой вид спорта вам нравится? Вы занимаетесь спортом в свободное время? Какими видами спорта вы занимаетесь или вы бы хотели заниматься?

Nejdříve však je třeba žáky uvést do tematiky prostřednictvím malé „gymnastické rozcvičky“, která má za cíl zjistit, jaká je předchozí jazyková zkušenost žáků. Žáci by měli být vyzváni, aby vstali a následně reagovali na dotaz vyučujícího, tím, že buď zůstanou stát pro odpověď „Ano“, a nebo si sednou pro odpověď „Ne“.

Otázka vyučujícího tedy zní: Kdo z Vás se nikdy neseťkal s češtinou, ...? Je zřejmé, že žáci budou mít zkušenost s češtinou, ruštinou jako dalším cizím jazykem a angličtinou jako cizím jazykem. Sporná odpověď žáků bude v případě francouzštiny a dalších cizích jazyků. Tudíž je možné se žáků, kteří zůstali stát dotázat, kde se setkali s francouzštinou, aj. A následně tedy uvést téma hodiny: „Budeme zjišťovat, zda jste se s francouzštinou opravdu nikdy neseťkali (v případě sedících žáků, kteří odpověděli „Ne“) a pomůže nám k tomu ruština a angličtina.“

Cvič. 1. a) se zaměřuje na poslech textu o Olympijských hrách ve třech světových jazycích – francouzštině, ruštině a angličtině. Jde o nácvik poslechu s porozuměním nejprve bez opory o psaný text.

Cvič. 1. b) představuje kontrolu porozumění slyšeného textu ve třech výše uvedených jazycích. Žáci jsou vyzváni, aby uvedli podle čeho konkrétně určili tematické zaměření

textu, které jazyky jim sloužili oporou pro porozumění, která slova z textu zaregistrovali, např. **олимпиада**.

Cvič. 1. c) představuje opakovaný poslech s oporou o text, zaměřený na vyhledávání informace v textu. Úkolem žáků je vyhledávat konkrétní lexikální jednotky v jednotlivých textech ve francouzštině, ruštině a angličtině, které jsou jim povědomé nebo srozumitelné na základě předchozí jazykové zkušenosti z mateřštiny a dalších jazyků, které znají, zejména však angličtiny jako prvního cizího jazyka. Dále pak žáci mají porovnat ve třídě své výsledky ve dvojicích, skupinkách v rámci celé třídy pod vedením vyučujícího. Vzhledem k tomu, že předchozí jazyková zkušenost žáků je věc individuální, výsledky žáků se mohou lišit, např. olympiáda, názvy kontinentů, názvy sportovních disciplín, medaile, festival, aj.

Cvič. 1. d) představuje skupinovou aktivitu ve dvojicích, která se zaměřuje na nácvik mezijazykového srovnávání lexikálních jednotek ve francouzštině, ruštině a angličtině a zároveň na nácvik odhadu významu a překladu slov podobných v češtině a výše uvedených jazycích. Úkolem žáků je vyhledat podobné tvary českých slov v cizojazyčných textech a vypsat z textu česky slova, jejichž význam na základě podobnosti umí odhadnout a přeložit, např. olympiáda – RJ, FJ, AJ, aj.

Další možná **varianta cvičení 1. d), pro žáky středních škol k samostatnému práci v hodině**: Žákům středních škol lze danou aktivitu rovněž nabídnout ke zpracování individuálně a následně provést kontrolu a srovnání výsledků ve třídě.

Rovněž jako **obměnu cvičení 1. d)** lze žákům nabídnout již připravený výčet slov češtině a žáci následně vyhledávají lexikální jednotky v podobném tvaru vyskytují v cizojazyčných textech a u jednotlivých slov v češtině uvádějí jazyk ve kterém, odpovídající slovo vyskytlo.

Zadání **cvič. 1. d)** na úrovni A1 – SŠ: **Která z následujících českých slov se v podobném nebo stejném tvaru vyskytují ve francouzštině, ruštině nebo angličtině. Následně uveďte u jednotlivých českých slov jazyk, ve kterém má české slovo podobný nebo stejný tvar.**

Ruský jazyk – RJ, Francouzský jazyk – FJ, Anglický jazyk – AJ. Např. olympiáda – RJ, FJ, AJ.

festival – _____, sport – _____, sportovec – _____, kontinent – _____, Evropa – _____, Asie – _____, Amerika – _____, Afrika – _____, Austrálie – _____, atletika – _____, gymnastika – _____, cyklistika – _____, box – _____, volejbal – _____, basketbal – _____, tenis – _____, kánoe – _____, džudo – _____, disciplína – _____, medaile – _____.

Nakonec jako rozšiřující zadání k textu ve cvič. 1 d) lze položit žákům otázku, zda si někdo z žáků všiml slov v cizojazyčných textech, která si jsou tvarově podobná a nevyskytují se v češtině, tj. ve francouzštině (différentes compétitions) a angličtině (different competitions).

Cvič. 1. e) Závěr: Při učení se dalším cizím jazykům můžeme využívat znalostí z mateřštiny a prvního cizího jazyka, tj. toho co již známe, umíme z mateřštiny a jiných cizích jazyků.

Cvič. 2. uvádí žáky do kulturně historického kontextu slov (etymologie), vede k zamyšlení odkud přišla do ruštiny následující probíraná slovní zásoba, která se zároveň vyskytuje jak v češtině tak i angličtině a dalších jazycích.

Hru „Olympijské domino“ je vhodné zařadit před cvičení 2. Ve skupinách 3 – 5 žáků, si žáci hravou formou procvičují probranou slovní zásobu tematického okruhu. Domino vede žáky k hledání podobností v ruské slovní zásobě s ekvivalenty v angličtině, francouzštině a češtině.

Seznam slovní zásoby a frází tematického okruhu je možné žákům rozdat na závěr hodiny, projít s nimi vybranou slovní zásobu a upozornit je na některé rozdíly jazykových jevů v ruštině a češtině, např. na psaní zdvojených souhlásek v přejatých slovech ve slově **тeннис**, v ruštině, aj. Dále na přízvuk v nesklonných přejatých substantivech, např. **дзюдо**, **каноэ**, aj. Tento seznam je sestaven tak, aby bylo možné uplatnit aktivní přístup při práci se slovní zásobou. Žáci samostatně doplňují český překlad ruských slov, která jsou uvedena do kontrastu s jinými cizími jazyky, zvláště pak s prvním cizím jazykem žáků,

avšak pouze v případě možného uplatnění kladného přenosu. U českých slov uvádíme rod substantiv, v případě, že se rod ve srovnání s ruštinou liší, např. **велосипедный спорт**, -a, m. – cyklistika, ž., aj.

Klíč s řešením vybraných cvičení a aktivit:

Cvič. 1. d)

festival – RJ, FJ, AJ; sport – RJ, FJ, AJ; sportovec – RJ, FJ, AJ; kontinent – RJ, FJ, AJ; Evropa, Asie, Amerika, Afrika a Austrálie – RJ, FJ, AJ; atletika – RJ, FJ, AJ; gymnastika – RJ, FJ, AJ; cyklistika – FJ, AJ; box – RJ, FJ, AJ; volejbal – RJ, FJ, AJ; basketbal – RJ, FJ, AJ; tenis – RJ, FJ, AJ; kánoe – RJ, FJ, AJ; džudo – RJ, FJ, AJ; disciplína – RJ, FJ, AJ; medaile – RJ, FJ, AJ.

Kopírovatelné materiály pro učitele:

Hra « Olympijské domino »

Seznam slovní zásoby a frází na téma „VOLNÝ ČAS – SPORT“:

атлетика , -и, ž.	FJ, athlétique AJ athletics, ČJ _____
волейбол , -а, м.	FJ basket-ball, AJ basketball, ČJ _____
бокс , -а, м.	FJ boxe, ž., AJ boxing, ČJ _____
велосипедный спорт , -а, м.	FJ cyclisme, AJ cycling, ČJ _____, ž.
волейбол , -а, м.	FJ volley-ball, AJ volleyball, ČJ _____
гимнастика , -и, ž.	FJ gymnastique, AJ gymnastics, ČJ _____
дисциплина , -ы, ž.	FJ discipline, AJ discipline, ČJ _____
дзюдо , neskl, s.	FJ judo, AJ judo, ČJ _____
каное , neskl, s.	FJ canoë, AJ canoeing, ČJ _____
континент , -а м.	FJ continent, AJ continent, ČJ _____
медаль , -и, ž.	FJ médaille, AJ medal, ČJ _____
олимпиада , -ы, ž.	FJ olympiade, AJ Olympiad, ČJ _____
соревнование , -а, м.	FJ compétition, AJ competition, ČJ _____
спорт , -а, м.	FJ sport, AJ sport, ČJ _____
спортсмен , -а, м.	FJ sportif, AJ sportsmen, ČJ _____
теннис , -а, м.	FJ tennis, AJ tennis, ČJ _____
фестиваль , -я, м.	FJ festival, AJ festival, ČJ _____

Kopírovatelný materiál pro učitele k tématu „VOLNÝ ČAS – SPORT“

Hra «Olympijské domino»

AJ - festival	ČJ - cyklistika
FJ - le cyclisme	ČJ - boksér
RJ - боксёр	ČJ - štafeta
RJ - эстафета	ČJ - diskař
RJ - дискобол	ČJ - tenis
AJ - tennis	ČJ - gymnasta
FJ - gymnaste	AJ – finish
RJ - финиш	RJ - чемпион
FJ - champion	ČJ - fotbal

AJ - football	ČJ - start
AJ - start	ČJ - stadión
FJ - le stade	ČJ - finále
FJ - final	RJ - диск
AJ - discus	ČJ - maratón
RJ - марафон	ČJ - salto
FJ - le salto	ČJ - medaile
RJ - медаль	ČJ – atlet
FJ - athlète	RJ - фестиваль

Pracovní list na téma „VOLNÝ ČAS – SPORT“

/ Рабочий лист на тему „СВОБОДНОЕ ВРЕМЯ – СПОРТ“

1. a) Poslechni si pozorně text přeložený do tří světových cizích jazyků. Snaž se porozumět o čem text pojednává. / Прослушай внимательно текст в переводе на три мировых иностранных языка. Постарайся понять о чём рассказывает текст.

« Les Jeux Olympique » « Олимпийские игры » « The Olympic Games »

Francouzský jazyk: L'Olympiade est un festival de sport et de tous les sportifs. Les sportifs viennent de tous les continents: Europe, Asie, Amérique, Afrique et Australie. Ils participent à différentes compétitions comme: athlétisme, gymnastique, cyclisme, boxe, volley-ball, basket-ball, tennis, canoë, judo... Les meilleurs sportifs de chaque discipline gagnent des médailles.

Ruský jazyk: Олимпиада – это фестиваль спорта и всех спортсменов. Спортсмены прибывают со всех континентов: Европа, Азия, Америка, Африка и Австралия. Они участвуют в разных соревнованиях: по атлетике, гимнастике, велосипедному спорту, боксу, волейболу, баскетболу, теннису, каноэ, дзюдо... Лучшие спортсмены в каждой дисциплине выигрывают медали.

Anglický jazyk: The Olympic Games are a festival of sport and of all sportsmen. Sportsmen come from all continents: Europe, Asia, America, Africa, Australia. They take part in different competitions such as: athletics, gymnastics, cycling, boxing, volleyball, basketball, tennis, canoeing, judo... The best sportsmen in each discipline win medals.

1. b) Porozuměl/a jsi o čem přibližně text pojednává a podle čeho jsi to poznal/a ? / Ты понял о чём приблизительно идёт речь в тексте? По чему ты узнал/а ?

1. c) Poslechni si text ještě jednou a zároveň podtrhni slova, která jsou ti povědomá nebo srozumitelná. Porovnejte ve třídě své výsledky. / **Прослушай текст ещё раз и подчеркни слова, которые тебе знакомы или понятны. Сравните свои результаты в классе.**

1. d) Ve dvojicích napište do levého sloupce všechna česká slova podobná slovům v cizojazyčných textech. Následně uveďte vpravo jazyk, ve kterém má české slovo podobný nebo stejný tvar. / **В парах запишите в левом столбике все чешские слова похожие на слова в иноязычных текстах. Затем справа приведите язык, в котором чешское слово имеет похожую или одинаковую форму.**

Ruský jazyk – RJ, Francouzský jazyk – FJ, Anglický jazyk – AJ. / **Русский язык – РЯ, французский язык – ФЯ, английский язык – АЯ**

Např. / **Напр. olympiáda**

RJ, FJ, AJ

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

1. e) Je podle vašeho názoru podobnost některých slov v různých jazycích výhodou? V čem je výhoda, když řada slov v cizích jazycích je podobná slovům v mateřštině? / **Как по вашему мнению сходство некоторых слов в разных языках является преимуществом? В чём преимущество (плюс), когда ряд слов в иностранных языках похожи на слова в родном языке?**



Není to skvělé! Každý z nás umí něco málo z uvedených cizích jazyků, protože v každém z nich je něco, čemu rozumíme.

2. Co myslíte, odkud přišla do ruštiny následující slova: / Как по вашему мнению, откуда пришли в русский язык следующие слова: спорт, медаль, фестиваль, дисциплина, ај.? / и др.

Představte si, že i když se to na první pohled nezdá, řada slov, která nám připadají jednoznačně anglického původu, přišla do angličtiny z francouzštiny: jsou to např. slova: спорт < angl. sport < disport, to disport, desporten < franc. désporter – «rušit, odvádět pozornost (od práce)», медаль, фестиваль, дисциплина, ај.

Protože ruská kultura je tradičně v úzkém spojení s kulturou francouzskou, do ruštiny přišla řada slov původně rovnou z francouzštiny, např. бокс < franc. boxe < angl. box, медаль, фестиваль, дисциплина, ај.



Mnohá cizí slova v ruském jazyce přišla z francouzštiny a mají mezinárodní charakter. Jsou to tzv. francouzské internacionalismy.

Pracovní list na téma „VOLNÝ ČAS – SPORT“

1. a) Poslechni si pozorně text přeložený do tří světových cizích jazyků. Snaž se porozumět o čem text pojednává.

« Les Jeux Olympique » « Олимпийские игры » « The Olympic Games »

Francouzský jazyk: L'Olympiade est un festival de sport et de tous les sportifs. Les sportifs viennent de tous les continents: Europe, Asie, Amérique, Afrique et Australie. Ils participent à différentes compétitions comme: athlétisme, gymnastique, cyclisme, boxe, volley-ball, basket-ball, tennis, canoë, judo... Les meilleurs sportifs de chaque discipline gagnent des médailles.

Ruský jazyk: Олимпиада – это фестиваль спорта и всех спортсменов. Спортсмены прибывают со всех континентов: Европа, Азия, Америка, Африка и Австралия. Они участвуют в разных соревнованиях: по атлетике, гимнастике, велосипедному спорту, боксу, волейболу, баскетболу, теннису, каноэ, дзюдо... Лучшие спортсмены в каждой дисциплине выигрывают медали.

Anglický jazyk: The Olympic Games are a festival of sport and of all sportsmen. Sportsmen come from all continents: Europe, Asia, America, Africa, Australia. They take part in different competitions such as: athletics, gymnastics, cycling, boxing, volleyball, basketball, tennis, canoeing, judo... The best sportsmen in each discipline win medals.

1. b) Porozuměl/a jsi o čem přibližně text pojednává a podle čeho jsi to poznal/a ?

1. c) Poslechni si text ještě jednou a zároveň podtrhni slova, která jsou ti povědomá nebo srozumitelná. Porovnejte ve třídě své výsledky.

1. d) Ve dvojících napište do levého sloupce všechna česká slova podobná slovům v cizojazyčných textech. Následně uveďte vpravo jazyk, ve kterém má české slovo podobný nebo stejný tvar.

Ruský jazyk – RJ, Francouzský jazyk – FJ, Anglický jazyk – AJ.

Např. olympiáda

RJ, FJ, AJ

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

1. e) Je podle vašeho názoru podobnost některých slov v různých jazycích výhodou? V čem je výhoda, když řada slov v cizích jazycích je podobná slovům v mateřštině?



Není to skvělé! Každý z nás umí něco málo z uvedených cizích jazyků, protože v každém z nich je něco, čemu rozumíme.

2. Co myslíte, odkud přišla do ruštiny následující slova: спорт, медаль, фестиваль, дисциплина, ај.?

Představte si, že i když se to na první pohled nezdá, řada slov, která nám připadají jednoznačně anglického původu, přišla do angličtiny z francouzštiny: jsou to např. slova: спорт < angl. sport < disport, to disport, desporten < franc. désporter – «rušit, odvádět pozornost (od práce)», медаль, фестиваль, дисциплина, ај.

Protože ruská kultura je tradičně v úzkém spojení s kulturou francouzskou, do ruštiny přišla řada slov původně rovnou z francouzštiny, např. бокс < franc. boxe < angl. box, медаль, фестиваль, дисциплина, ај.



Mnohá cizí slova v ruském jazyce přišla z francouzštiny a mají mezinárodní charakter. Jsou to tzv. francouzské internacionalismy.

Pracovní list na téma „OBEC“

METODICKÁ PODPORA UČITELE

Cíl: Návuk slovní zásoby ruštiny, založený na kladném přenosu předchozí jazykové zkušenosti a rozvoji povědomí žáků vzhledem k jiným jazykům, mateřskému a cizím. Žáci jsou tak vedeni k tomu, aby si všímali podobností slov v ruském jazyce a využívali svých znalostí ze slovní zásoby z jiných jazyků (kladný přenos).

Cílová skupina: úroveň znalosti jazyka A2

Instrukce a komentáře pro učitele:

Téma hodiny je vhodné navodit diskuzí o zkušenostech žáků s cestováním, cestováním metrem. Otázky: В каких городах, в которых есть метро вы побывали? Какие столичные города вы бы хотели посетить? Какие знаки, изображенные на фотографиях вам знакомы?

Nejdříve však ke třeba žáky uvést do tematiky prostřednictvím malé „gymnastické rozvčky“, která má za cíl zjistit, jaká je předchozí jazyková zkušenost žáků. Žáci by měli být vyzváni, aby vstali a následně reagovali na dotaz vyučujícího, tím, že buď zůstanou stát pro odpověď „Ano“, a nebo si sednou pro odpověď „Ne“.

Otázka vyučujícího tedy zní: Kdo z Vás se nikdy neseťkal s češtinou, ...? Je zřejmé, že žáci budou mít zkušenost s češtinou, ruštinou jako dalším cizím jazykem a angličtinou jako cizím jazykem. Sporná odpověď žáků bude v případě francouzštiny a dalších cizích jazyků. Tudíž je možné se žáků, kteří zůstali stát dotázat, kde se setkali s francouzštinou, aj. A následně tedy uvést téma hodiny: „Budeme zjišťovat, zda jste se s francouzštinou opravdu nikdy neseťkali (v případě sedících žáků, kteří odpověděli „Ne“) a pomůže nám k tomu ruština a angličtina.

Cvič. 1. a) uvádí názvy měst, která spojuje jeden z možných prostředků veřejné hromadné dopravy, metro. Úkolem žáků je spojit města s charakteristickými znaky pro označení metra. Pro přehlednost je vhodné barevné ilustrace promítnout na plátno, interaktivní tabuli. Správnost vyplnění nutno zkontrolovat ve třídě.

Žákům lze nakonec navrhnout aktivitu za domácí úkol nebo v hodině ve dvojicích, aby seřadili uvedená města podle roku otevření metra v sestupném pořadí od nejstaršího k nejmladšímu, viz. řešení vybraných cvičení.

Cvič. 1. b) žáci odpovídají na danou otázku, především na základě předchozího cvič. 1. a).

Cvič. 2. a) je zaměřeno na poslech s porozuměním textu, který uvádí žáky do kulturně historického kontextu vzniku metra a původu a významu pojmenování «**метро**» a «**метрополитен**», která se s ním pojí.

Dané téma je rovněž zpracováno v UMS Klass! pro střední školy Orlové a kol., ve kterém se s daným tématem pracuje (K2/L13/s. 45 → MP, s. 36 – 37).

Cvič. 2. b) obsahuje otázky k textu. **Вопрос №1: метро** нескл., ср. – «городская подземная, наземная или надземная электрическая железная дорога», в русском языке слово метро известно с начала XX в., восх. к франц. métro, сокращенного из métropolitain (в знач. «подземная железная дорога» – с 1900 г.). ***метрополитен** [тэ] м. Из франц. métropolitain < chemin de fer métropolitain – букв. «столичная железная дорога».

Cvič. 2. c) Žáci pracují hlavně s příklady uvedenými v předchozím cvič. 1 a).

Cvič. 3. se zaměřuje na nácvik tvrdé výslovnosti měkké samohlásky «e» na příkladech slov přejatých, konkrétně z francouzštiny. Je však možná u některých slov dvojí výslovnost měkké samohlásky «e», tvrdá i měkká, např. трамвайное **деп** [дэ] и [де], aj. Srov. také měkká výslovnost «e» v přejímkách, např. **метро, театр, ресторан, кофе**, aj., viz, následující cvičení 3 b).

Cvič. 4. a) se zaměřuje na procvičování nesklonných podstatných jmen přejatých z francouzštiny. Úkolem žáků je vybrat z nabídky a doplnit odpovídající slova do jednotlivých vět podle kontextu.

Nesklonná podstatná jména v ruštině: tato probíraná látka se např. vyskytuje v **učebním metodickém souboru (UMS) «Эхо» на úrovni A1 – A2** přehledu gramatiky **метро, кино, кафе, бистро, табло, купе, такси, какао, бюро, пальто, радио, фото, шоссе**, aj. (Echo 2, pracovní sešit, s. 51), dále pak v rámci nácviku, např. **кафе, бистро, кино, табло, купе, такси, метро, бюро, пальто**, aj. (Echo 2, lekce 1, cvič. 2A, s. 11); (Echo

2, cvič. 2Б, s. 11); (Echo 2, pracovní sešit, lekce 1, cvič. 3, s. 5). V UMS «Радуга по-новому» na úrovni A1, např. **метро, пальто, кино, радио, какао** (R2/L5/cvič. 3.9 – 3.11, s. 101 – 102 → MP, s. 62); (R2/L5/cvič. 3.10, s.102); (R2/L5/doplňková cvičení, s. 102); (R2/L5/cvič. 3.11, s.102); (R2/PS/cvič. 11 в), s. 38 – 39); (R2/L5/MP/TEST/cvič. 6, s. 74), pak v přehledu gramatiky, např. **кино метро, пальто, какао, радио**, интервью (R2/PS/přehled mluvnické v příloze/doplňující pozn. f), s. 12) a na úrovni A2 v rámci nácviku, např. **кафе, кофе, меню, кино, метро, такси, пальто, радио** (R4/L4/PS/cvič. 2, s. 26 → MP, s. 69); (R4/L4/vedle cvič. 2.5 б) doplňkové cvičení, s. 83); (R4/L4/PS/cvič. 3a), s. 27 → MP, s. 69); (R4/L4/cvič. 2.5 б), s. 83 → MP/část II, s. 69). V UMS «Поехали» na úrovni A1 pak např. v nácviku **пальто, метро, какао, радио** (P3/L3/cvič. 13 a), b), c), s. 55); (P3/L3/ rámeček k zapamatování vedle cvič. 13, s. 55); (P3/L3/vedle cvič. 13 b), s. 55); **кино – пальто – метро – радио** (P3/PS/L3/cvič. 8, s. 34) a v přehledu gramatiky (P3/Přehled gramatiky, s. 134).

Cvič. 4. b) procvičuje rod podstatných jmen. Žáci mají za úkol doplnit odpovídající koncovky přídavných jmen na základě shody s podstatnými jmény ve větách.

Cvič. 4. c) se zaměřuje na rozlišování rodu nesklonných podstatných jmen přejatých. Z uvedených nesklonných substantiv francouzského původu, Vodítkem pro výběr správné odpovědi žákům slouží přízvuk, který v daném případě plní distinktivní funkci.

Cvič. 5. představuje osmisměrku, ve které se procvičuje a shrnuje slovní zásoba na téma „Обец“. Žáci hledají ruská slova v osmisměrce s oporou o nápovědu (body 1. až 8.) v podobě rozmanitých způsobů sémantizace (etymologie, reálií, překladu, výkladu opisem, opory o předchozí jazykovou zkušenost žáků). Doba trvání této aktivity je cca 10 min. Lze rovněž zadat za domácí úkol.

Seznam slovní zásoby a frází tematického okruhu je možné žákům rozdat na závěr hodiny, projít s nimi vybranou slovní zásobu a upozornit je na některé rozdíly jazykových jevů v ruštině a češtině, např. nesklonná substantiva v ruštině: **метро, депо**, aj. Tento seznam je sestaven tak, aby bylo možné uplatnit aktivní přístup při práci se slovní zásobou. Žáci samostatně doplňují český překlad ruských slov, která jsou uvedena do kontrastu s jinými cizími jazyky, zvláště pak s prvním cizím jazykem žáků, avšak pouze v případě možného uplatnění kladného přenosu. U českých slov uvádíme rod substantiv, v případě,

že se rod ve srovnání s ruštinou liší, např. **ресторан**, -a, m. – restaurace, **ж.**, **локомотив**, -a, m. – lokomotiva, **ж.**, aj. Rovněž uvádíme deklinační koncovku u českých slov v případě, že se na rozdíl od ruštiny skloňují, např. **метро**, neskl., s. – metro, -a, **депо**, neskl., s. – depo, -a, aj.

Klíč s řešením vybraných cvičení a aktivit:

Řešení cvič. 1. a) :

E–1. Берлин – U-Bahn (1902)

G–6. Париж – métro (1900)

I–2. Прага – metro (1974)

CH–7. Нью-Йорк – subway (1868)

A–3. Будапест – metro (1896)

C–8. Варшава – metro (1995)

H–4. Лондон – Underground, Tube (1863)

D–9. Вена – U-Bahn (1978)

B–5. Москва – метро (1935)

F–10. Токио – chikatetsu, metoro (1927)

Řešení cvič. 1. b) : Слово «метро» французского происхождения используется для обозначения городского вида общественного транспорта также в чешском, венгерском, польском, японском и других языках.

Řešení cvič. 2. b) : Вопрос №1: слова «метро» и «метрополитен» пришли в русский язык из французского (srov. métro, m. a chemin de fer metropolitain). **Вопрос №2:** Первые поезда в лондонском метро были паровыми и работали они на угле. А поезда в парижском метро работали на электрической тяге.

Řešení cvič. 2. c) : franc. métro (m.) > čes. metro, rus. метро, мад'. metró, pol. metro, jap. metoro, aj.

Řešení cvič. 4. a) : Информационное **табло** привлекло внимание ребят. Парижский метрополитен предлагает экскурсии в **метро**. Роман и Денис спешат в экскурсионное **бюро** за билетами. Им надо быстро что-нибудь перекусить. Они решили зайти в **кафе** или **бистро** недалеко от **депо**.

Řešení cvič. 4. b) :

1. Московский метрополитен был открыт в 1935 году.

2. Информационное бюро московского метро предлагает посетить закрытые объекты, например депо.

3. «Старбакс» – моя любимая сеть кафе. Я часто туда захожу и заказываю горячий кофе с молоком.

4. Электронные табло прибытия и отправления поездов на Белорусском вокзале временно не работают.

5. Самое большое депо Европы – это депо Московского метрополитена а «Солнцево». Его площадь составляет 26 гектаров.

Řešení cvič. 4. c) : кофе

Řešení cvič. 5. : Horizontálně / По горизонтали: бистро – 3.

Vertikálně / По вертикали: метрополитен – 2., кофе – 4., депо – 1., табло – 5.

Diagonálně / По диагонали: кафе – 6., бюро – 8., метро – 7.

ш	е	ь	м	у	б	о	р	о	е	и	р
а	и	щ	е	ъ	т	ж	ц	д	р	л	о
р	о	р	т	с	и	б	у	ц	й	р	н
у	щ	й	р	к	н	х	я	о	т	н	щ
ц	е	ш	о	а	м	л	ы	е	а	з	о
с	ц	л	п	ъ	я	д	м	к	б	т	ш
в	ф	д	о	э	ы	е	ю	е	л	ъ	р
к	щ	л	л	у	п	п	в	ш	о	ф	е
х	а	я	и	с	ц	о	ч	ш	з	т	ф
ъ	к	ф	т	б	б	ф	р	к	э	в	о
й	ъ	з	е	и	с	э	б	ю	о	т	к
р	а	ъ	н	с	и	о	э	ш	б	у	х

Seznam slovní zásoby a frází na téma „OBEC“:

временно	ČJ dočasně
двухместный , -ое, -ая	ČJ dvouúžkový
бистро , neskl., s.	FJ bistro(t), AJ bistro, ČJ _____, -a.
бюро , neskl., s.	FJ bureau, AJ bureau, ČJ kancelář, ž.
депо [дэ] а [де], neskl., s.	FJ dépôt, AJ depot, ČJ _____, -a.
кафе [тэ], neskl., s.	FJ café, AJ café, ČJ kavárna, ž.
кофе , neskl., m.	FJ café, AJ coffee, ČJ káva, ž.
купе [пэ], neskl., s.	ČJ _____
двухместное к.	ČJ dvouúžkové _____
метрополитен [тэн], -а, m.	FJ métropolitain, ČJ – metro, -a, s.
метро , neskl., s.	FJ métro, ČJ _____, -a.
табло , neskl., s.	FJ tableau, m., ČJ _____, ž.
отель [тэ], отеля, m.	FJ hôtel, AJ hotel, ČJ _____
ресторан , -а, m.	FJ restautant, AJ restaurant, ČJ _____, ž.
паровой локомотив , -а, m.	FJ locomotive, ž. à vapeur ČJ parní lokomotiva, ž.
поезд , m., mn. поезда	ČJ vlak
на электрической тяге	ČJ na elektrický pohon
предлагать кого, чего	ČJ nabízet
привлечь внимание кого, чего	ČJ upoutat pozornost
прибытие и отправление поездов	ČJ příjezd a odjezd vlaků
Им надо быстро что-нибудь перекусить.	

ČJ Musí si dát rychle něco malého na zub/něco malého překousnout.

Площадь депо Московского метрополитена «Солнцево» составляет 26 гектаров.

ČJ Rozloha depa Moskevského metra «Solntcevo» činí 26 hektarů.

уютный, у. отель [тэ], м.

ČJ pohodlný, p. hotel

Pracovní list na téma „OBEC“

1. a) Metro v různých městech světa. Podívej se na fotografie. Přiřaď města k fotografiím. / Метро в разных городах мира. Посмотри на фотографии. Соотнеси города с фотографиями.



1. Берлин – U-Bahn
2. Прага – metro
3. Будапест – metró
4. Лондон – Tube, Underground
5. Москва – метро
6. Париж – métro
7. Нью-Йорк – subway
8. Варшава – metro
9. Вена – U-Bahn
10. Токио – chikatetsu, metoro



1. b) Napište, v jakých dalších jazycích se kromě ruštiny používá slovo francouzského původu «метро» pro označení tohoto druhu hromadných dopravních prostředků. / Напишите, в каких других языках, кроме русского, используется слово французского происхождения «метро» для обозначения данного городского вида общественного транспорта.

2. a) Poslechni si text a dozvíš se odkud přišla do ruštiny slova «метро» a «метрополитен». / **Прослушай текст и ты узнаешь откуда пришли в русский язык слова «метро» и «метрополитен».**

Первое метро в мире было открыто в Лондоне в 1863 году. Первые поезда были паровыми, и работали они на угле. Следующее метро на европейском континенте было открыто в 1896 году в Будапеште. К открытию Всемирной выставки и Олимпийским играм в Париже 19 июля 1900 года было открыто первое метро во Франции. Поезда в парижском метро работали на электрической тяге. Парижское метро не самое первое в мире, но французы гордятся тем, что слова «метро» и «метрополитен» пришли во многие языки мира именно из французского.

2. b) Odpověz na otázky k textu. / **Ответь на вопросы по тексту.**



Вопрос №1: Из какого языка пришли слова «метро» и «метрополитен» в русский язык?

Вопрос №2: Какая разница между первым метро в Лондоне и метро в Париже?

2. c) Porovnejte psanou podobu slova «метро» v jiných jazycích. / **Сравните написание слова «метро» в других языках.**



Francouzská slova «métro» a «métropolitain» jsou tzv. internacionalizmy, tj. slova podobná v mnoha jazycích, kterým rozumíme.

3. Poslouchej a opakuj slova. Vyslovuj tvrdě samohlásku «e» v následujících přejatých slovech v ruštině francouzského původu. / **Слушай и повторяй слова. Произноси гласный «е» в следующих заимствованных словах в русском языке французского происхождения как [э].**

[тэн] → московский метрополитен

[фэ] → популярное кафе

[тэль] → уютный отель

[пэ] → двухместное купе



Avšak u některých slov je možná dvojí výslovnost samohlásky «e» - tvrdá i měkká, např. трамвайное депо [дэ] i [де].

4. a) Přečti si pozorně slova v rámečku a doplň je do textu. Tato cizí slova pocházejí z francouzštiny a budeš jim zřejmě rozumět. / Прочитай внимательно слова в рамке. Вставь в текст слова. Эти иностранные слова происходят из французского языка и возможно они тебе понятны.

бюро депо бистро табло
кафе метро

Информационное _____ привлекло внимание ребят. Парижский метрополитен предлагает экскурсии в _____. Роман и Денис спешат в экскурсионное _____ за билетами. Им надо быстро что-нибудь перекусить. Они решили зайти в _____ или _____ недалеко от _____.



**Mnohá nesklonná podstatná jména
v ruštině jako např. бюро, депо, бистро,
кафе, метро, aj. přišla z francouzštiny.**

4. b) Přečti pozorně každou větu. Urči rod podstatných jmen. Doplň správnou koncovku přídavných jmen ve větách. / Прочитай внимательно каждое предложение. Определи род имён существительных. Заполни правильное окончание имён прилагательных.

1. Московск____ метрополитен был открыт в 1935 году.
2. Информационн____ бюро московск____ метро предлагает посетить закрытые объекты, например депо.
3. «Старбакс» – моя любим____ сеть кафе. Я часто туда захожу и заказываю горяч____ кофе с молоком.
4. Электронн____ табло прибытия и отправления поездов на Белорусском вокзале временно не работают.
5. Сам____ больш____ депо Европы – это депо Московск____ метрополитен____ «Солнцево». Его площадь составляет 26 гектаров.

4. c) Které z uvedených podstatných jmen v ruském jazyce, která se neskloňují patří do kategorie mužského rodu? Všimni si přízvuku. Svou odpověď zakroužkuj. / Какое из приведённых несклоняемых имён существительных относится к категории мужского рода? Обрати внимание на ударение. Свой ответ обведи.

бюро депо бистро табло кофе кафе метро



**Většina nesklonných substantiv
neživotných patří do kategorie středního
rodu, např. метро, депо, бюро, кафе,
бистро, aj. Avšak pozor na mužský rod
slova кофе!**

5. Vylušti osmisměrku. Hledaná slova jsou rozmístěna všemi směry. Poté je doplň. /
 Разгадай филворд (венгерский кроссворд). Искомые слова расположены в
 любом направлении. Затем заполни пропуски.

ш	е	ь	м	у	б	о	р	о	е	и	р
а	и	щ	е	ъ	т	ж	ц	д	р	л	о
р	о	р	т	с	и	б	у	ц	й	р	н
у	щ	й	р	к	н	х	я	о	т	н	щ
ц	е	ш	о	а	м	л	ы	е	а	з	о
с	ц	л	п	ъ	я	д	м	к	б	т	ш
в	ф	д	о	э	ы	е	ю	е	л	ъ	р
к	щ	л	л	у	п	п	в	ш	о	ф	е
х	а	я	и	с	ц	о	ч	ш	з	т	ф
ъ	к	ф	т	б	б	ф	р	к	э	в	о
й	ъ	з	е	и	с	э	б	ю	о	т	к
р	а	ъ	н	с	и	о	э	ш	б	у	х

_____ 1. slovo původem z FJ – dépot, stejně jako v ČJ – depo, v AJ – depot

_____ 2. slovo původem z FJ – métropolitain, jehož poslední slabika se
 v ruštině vyslovuje tvrdě.

_____ 3. slovo původem z FJ – bistro(t), jako v ČJ – bistro, AJ – bistro, aj.
 Ve francouzštině bistro vzniklo zřejmě z rus. быстро – «rychle».

_____ 4. nesklonné podstatné jméno mužského rodu v ruštině označující
 aromatický nápoj, připravovaný z rozemletých pražených semen kávovníku

_____ 5. tabule (informační)

_____ 6. slovo původem z FJ – café, jako v AJ – café; avšak v ČJ – kavárna.

_____ 7. slovo původem z FJ – métro, stejně jako v češtině – metro, maďarštině – metró, polštině – metro, japonštině – metoro, aj.

_____ 8. slovo původem z FJ – bureau, jako v angličtině – bureau, polštině – biuro, aj.

Pracovní list na téma „OBEC“

1. a) Metro v různých městech světa. Podívej se na fotografie. Přiřaď města k fotografiím.



- 11. Берлин – U-Bahn
- 12. Прага – metro
- 13. Будапест – metró
- 14. Лондон – Tube, Underground
- 15. Москва – метро

- 16. Париж - métro
- 17. Нью-Йорк – subway
- 18. Варшава – metro
- 19. Вена – U-Bahn
- 20. Токио – chikatetsu, metoro



1. b) Napište, v jakých dalších jazycích se kromě ruštiny používá slovo francouzského původu «метро» pro označení tohoto druhu hromadných dopravních prostředků.

2. a) Poslechni si text a dozvíš se odkud přišla do ruštiny slova «метро» a «метрополитен».

Первое метро в мире было открыто в Лондоне в 1863 году. Первые поезда были паровыми, и работали они на угле. Следующее метро на европейском континенте было открыто в 1896 году в Будапеште. К открытию Всемирной выставки и Олимпийским играм в Париже 19 июля 1900 года было открыто первое метро во Франции. Поезда в парижском метро работали на электрической тяге. Парижское метро не самое первое в мире, но французы гордятся тем, что слова «метро» и «метрополитен» пришли во многие языки мира именно из французского.

2. b) Odpověz na otázky k textu.



Вопрос №1: Из какого языка пришли слова «метро» и «метрополитен» в русский язык?

Вопрос №2: Какая разница между первым метро в Лондоне и метро в Париже?

2. c) Porovnejte psanou podobu slova «метро» v jiných jazycích.



Francouzská slova «métro» a «métropolitain» jsou tzv. internacionalizmy, tj. slova podobná v mnoha jazycích, kterým rozumíme.

3. Poslouchej a opakuj slova. Vyslovuj tvrdě samohlásku «e» v následujících přejatých slovech v ruštině francouzského původu.

[тэн] → московский метрополитен

[фэ] → популярное кафе

[тэль] → уютный отель

[пэ] → двухместное купе



Avšak u některých slov je možná dvojí výslovnost samohlásky «e» - tvrdá i měkká, např. трамвайное депо [дэ] i [де].

4. a) Přečti si pozorně slova v rámečku a doplň je do textu. Tato cizí slova pocházejí z francouzštiny a budeš jim zřejmě rozumět.

бюро депо бистро табло
кафе метро

Информационное _____ привлекло внимание ребят. Парижский метрополитен предлагает экскурсии в _____. Роман и Денис спешат в экскурсионное _____ за билетами. Им надо быстро что-нибудь перекусить. Они решили зайти в _____ или _____ недалеко от _____.



**Mnohá nesklonná podstatná jména
v ruštině jako např. бюро, депо, бистро,
кафе, метро, aj. přišla z francouzštiny.**

4. b) Пречти pozorně každou větu. Urči rod podstatných jmen. Doplň správnou koncovku přídatných jmen ve větách.

1. Московск____ метрополитен был открыт в 1935 году.
2. Информационн____ бюро московск____ метро предлагает посетить закрытые объекты, например депо.
3. «Старбакс» – моя любим____ сеть кафе. Я часто туда захожу и заказываю горяч____ кофе с молоком.
4. Электронн____ табло прибытия и отправления поездов на Белорусском вокзале временно не работают.
5. Сам____ больш____ депо Европы – это депо Московск____ метрополитен____ «Солнцево». Его площадь составляет 26 гектаров.

4. c) Které z uvedených podstatných jmen v ruském jazyce, která se neskloňují patří do kategorie mužského rodu? Všimni si přízvuku. Svou odpověď zakroužkuj.

бюро депо бистро табло кофе кафе метро



Вětšina neskloňných substantiv neživotných patří do kategorie středního rodu, např. метро, депо, бюро, кафе, бистро, aj. Avšak pozor na mužský rod slova кофе!

5. Vylušti osmisměrku. Hledaná slova jsou rozmístěna všemi směry. Poté je doplň.

ш	е	ь	м	у	б	о	р	о	е	и	р
а	и	щ	е	ъ	т	ж	ц	д	р	л	о
р	о	р	т	с	и	б	у	ц	й	р	н
у	щ	й	р	к	н	х	я	о	т	н	щ
ц	е	ш	о	а	м	л	ы	е	а	з	о
с	ц	л	п	ъ	я	д	м	к	б	т	ш
в	ф	д	о	э	ы	е	ю	е	л	ъ	р
к	щ	л	л	у	п	п	в	ш	о	ф	е
х	а	я	и	с	ц	о	ч	ш	з	т	ф
ъ	к	ф	т	б	б	ф	р	к	э	в	о
й	ъ	з	е	и	с	э	б	ю	о	т	к
р	а	ъ	н	с	и	о	э	ш	б	у	х

_____ 1. slovo původem z FJ – dépot, stejně jako v ČJ – depo, v AJ – depot

_____ 2. slovo původem z FJ – métropolitain, jehož poslední slabika se v ruštině vyslovuje tvrdě.

_____ 3. slovo původem z FJ – bistro(t), jako v ČJ – bistro, AJ – bistro, aj. Ve francouzštině bistro vzniklo zřejmě z rus. быстро – «rychle».

_____ 4. nesklonné podstatné jméno mužského rodu v ruštině označující aromatický nápoj, připravovaný z rozemletých pražených semen kávovníku

_____ 5. tabule (informační)

_____ 6. slovo původem z FJ – café, jako v AJ – café; avšak v ČJ – kavárna.

_____ 7. slovo původem z FJ – métro, stejně jako v češtině – metro, maďarštině – metró, polštině – metro, japonštině – metoro, aj.

_____ 8. slovo původem z FJ – bureau, jako v angličtině – bureau, polštině – biuro, aj.

Příloha 7 – Ukázky dotazníků vyplněných žáky

Zpětná vazba na pracovní listy mezi žáky

Děkuji Vám za účast a spolupráci při vyplňování pracovních listů na téma Obec.

Vyplňte, prosím, pravdivě následující krátký dotazník, který mi pomůže odhalit silné i slabé stránky pracovních listů, které jste vyplňovali.

Informace získané z tohoto dotazníku mi pomohou zlepšit jejich kvalitu. Veškerá data budou použita výhradně pro účely zpracování mé disertační práce "Lexikální galicizmy a možnosti jejich využití ve výuce ruštiny jako druhého a dalšího cizího jazyka". Účast v dotazníkovém šetření je zcela anonymní a dobrovolná.

Předem děkuji za spolupráci, Váš čas a poskytnuté informace.

1. Jmenujte slova v ruštině přejatá z francouzštiny, na která si vzpomenete z dnešní hodiny:

успехо, долго, думно, кафе, ген

2. Jak hodnotíte grafické zpracování pracovních listů (rozvržení textu, písmo, ilustrace)? Bylo přehledné, čitelné? Co by stálo za vylepšení?

Grafické zpracování hodnotím velmi kladně, vše bylo přehledné a čitelné.

Jak se Vám jevil pracovní list z dnešní hodiny?

Velmi přehledný &

Byla zadání jednotlivých aktivit srozumitelná? Pokud ne, napište, prosím, která:

ANO, byla.

Jak se Vám pracovalo se cvičeními v pracovních listech? Napište, prosím, která z nich byla lehká a která se Vám jevila jako obtížnější?

Těžká byla doplněvací slova, a poté i doplněvací správně koncovek

Co pro Vás bylo na dnešní hodině ruštiny nové, objevené, překvapující?

Zjištění původu slov přejatých.

Myslíte si, že využití mezijazykového srovnávání (RJ s dalšími cizími jazyky) a hledání souvislostí mezijazykových a mezikulturních v hodině ruštiny je přínosné? Pokud ano, napište, prosím, proč?

ANO, protože je velmi zajímavé ^{znat} zjistit původ těchto slov.

Zpětná vazba na pracovní listy mezi žáky

Děkuji Vám za účast a spolupráci při vyplňování pracovních listů na téma Obec.

Vyplňte, prosím, pravdivě následující krátký dotazník, který mi pomůže odhalit silné i slabé stránky pracovních listů, které jste vyplňovali.

Informace získané z tohoto dotazníku mi pomohou zlepšit jejich kvalitu. Veškerá data budou použita výhradně pro účely zpracování mé disertační práce "Lexikální galicizmy a možnosti jejich využití ve výuce ruštiny jako druhého a dalšího cizího jazyka". Účast v dotazníkovém šetření je zcela anonymní a dobrovolná.

Předem děkuji za spolupráci, Váš čas a poskytnuté informace.

1. Jmenujte slova v ruštině přejatá z francouzštiny, na která si vzpomenete z dnešní hodiny:

geno, kape, kope, džemro

2. Jak hodnotíte grafické zpracování pracovních listů (rozvržení textu, písmo, ilustrace)? Bylo přehledné, čitelné? Co by stálo za vylepšení?

Rozvržení bylo přehledné i čitelné

Jak se Vám jevil pracovní list z dnešní hodiny?

V pořádku

Byla zadání jednotlivých aktivit srozumitelná? Pokud ne, napiště, prosím, která:

Bala srozumitelná

Jak se Vám pracovalo se cvičeními v pracovních listech? Napište, prosím, která z nich byla lehká a která se Vám jevila jako obtížnější?

Obtížnější bylo duplikování konovek.

Co pro Vás bylo na dnešní hodině ruštiny nové, objevné, překvapující?

Naučila jsem se nová slovíčka.

Myslíte si, že využití mezijazykového srovnávání (RJ s dalšími cizími jazyky) a hledání souvislostí mezijazykových a mezikulturních v hodině ruštiny je přínosné? Pokud ano, napište, prosím, proč?

Ano, aby jsme si uvědomili jak se slova píšou.

Zpětná vazba na pracovní listy mezi žáky

Děkuji Vám za účast a spolupráci při vyplňování pracovních listů na téma Obec.

Vyplňte, prosím, pravdivě následující krátký dotazník, který mi pomůže odhalit silné i slabé stránky pracovních listů, které jste vyplňovali.

Informace získané z tohoto dotazníku mi pomohou zlepšit jejich kvalitu. Veškerá data budou použita výhradně pro účely zpracování mé disertační práce "Lexikální galicizmy a možnosti jejich využití ve výuce ruštiny jako druhého a dalšího cizího jazyka". Účast v dotazníkovém šetření je zcela anonymní a dobrovolná.

Předem děkuji za spolupráci, Váš čas a poskytnuté informace.

1. Jmenujte slova v ruštině přejatá z francouzštiny, na která si vzpomenete z dnešní hodiny:

меню, кофе, супы, супы,

2. Jak hodnotíte grafické zpracování pracovních listů (rozvržení textu, písmo, ilustrace)? Bylo přehledné, čitelné? Co by stálo za vylepšení?

rozvržení bylo v pořádku

Jak se Vám jevil pracovní list z dnešní hodiny?

v pořádku

Byla zadání jednotlivých aktivit srozumitelná? Pokud ne, napište, prosím, která:

Byla velmi srozumitelná

Jak se Vám pracovalo se cvičeními v pracovních listech? Napište, prosím, která z nich byla lehká a která se Vám jevila jako obtížnější?

obtížnější bylo cvičení s porozuměním textu, ale je také

o schopnosti a dovednosti žáka

a také bylo těžké cvičení s doplňováním koncovek

Co pro Vás bylo na dnešní hodině ruštiny nové, objevné, překvapující?

že ~~na~~ v Moskvě mají ~~to~~ tak davovskou síť metra

Myslíte si, že využití mezijazykového srovnávání (RJ s dalšími cizími jazyky) a hledání souvislostí mezijazykových a mezikulturních v hodině ruštiny je přínosné? Pokud ano, napište, prosím, proč?

Ano, lépe se nám poté učí slovíčka, když v nich vidíme souvislosti.